

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A cár utja.

Budapest, augusztus 21.

(L.) A gall kakas hajnalit kukorékol: felvirrad az egész francia látóhatár, mert ide vendégségbe jön az orosz cár, két világrész leghatalmasabb despotája. Váratlanul jött a híre, mert titokban készítették elő, óvatosságból Pétervárot, frappáns meglepetés céljából Párisban. De különben is hozzátartozik a titokzatosság ahhoz a misztikus bizánci koronához. Még az utiprogramm is laza és meghatározatlan, hogy minden percben változtathassanak rajta s a cár mindig ott és akkor jelenhessék meg, ahol és amikor a legkevésbé várja a közönség, amelynek körében olykor sőt anarkhisták is settenkednek. Csak két ember tudott Franciaországban a cár jövőteléről: *Loubet* elnök és *Delcassé* külügyminiszter, — senkinek nem szólva átkutatták a *compiegnei* kastélyt, nincs-e benne ágyu, puska-por és csak amikor biztos vala minden s élő lélek nem hatolhatott át többé a detektívek sorfalán, akkor határozták el, hogy ott fog lakni a cár és felesége, nyolcvan biztos kilométernyire a mindig gyanus Páristól. A franciák, akik előtt a cár *in persona* mutatni meri magát, részben kormányférfiak lesznek, részben katonák, tehát gyanu alá nem vonható elemek. Páris valószínűleg csak a rikkancsok képes levelezőlapjain és az illusztrált lapok kliséin fog gyönyörködni a szövetséges nagyruban.

Ki tagadná, hogy a cár franciaországi útjára rá van nyomva a katonai inspekció karaktere? Amidőn a békés munka dicsőségét ünnepelte Franciaország a kiállítás fényes keretében, ígérete ellenére sem tette lábát francia földre a cár. Most, amikor két világrészben csaták folynak és folynak és Európa délkeleti darázs-fészkében nyughatatlanul zsong újra a Balkán népközege, amikor nagy hatalmi szövetségek megújítása foglalkoztatja Közép-Európát és soha nem tapasztalt energiával

bolygatnak nemzetközi jelentőségű gazdasági kérdéseket, — most hirtelen, váratlanul bejelentik a cár franciaországi útját. Hiába mondják, hogy *II. Miklós* mint a köztársaság intim barátja lépi át a francia határt s hogy a francia nép körében mint valami elkésett nyaraló vagy turista akar körültekinteni s ezért szigorú inkognitót tart a szárazföldön: az inkognitót bizony csak a cári pár élete biztonságának kedvéért találták ki az örökös detektívek kényelmére. Ahol a cár Franciaországban hivatalosan megjelenik, ott mint katoná mutatja be magát: a dünkircheneri tengeri parádénál és a reimsi csapatszemlénél.

Nyilván látni akarja a szövetségesének haderejét, amelyről oly sok kellemetlen részlet olvasható a Dreyfus-pör idejében. Igaz, hogy mindenütt, ahol francia katonát lát: a lelegejt állítják elébe. De következtetést lehet vonni az egész hadsereg nézvé abból is, hogy milyen egy ország haderejének elitje. Erre csattanó példát tudunk abból az időből, amidőn *II. Vilmos* német császár Róma egyik terén ugyancsak elite-csapatok felett tartott szemlét és elmosolyodott. Amíg Khina és a Balkán rendezetlen, sokat érhet a cárnak egy kis tanulságos katonai látélet az ő szövetségesének földjén.

De a cár közelről fog megismerkedni egy más hatalmasság haderejével is, még mielőtt francia földre tenné lábát. Minden cáfolat ellenére is bizonyos, hogy résztvesz a danzigi parádén, ahol a német szomszéd kézenléte felől szerezhet tájékozódást. Némi gondot adhat a francia kormánynak, hogy a cár ily impozáns színjáték után nézi meg a francia spektakulumot, amely lehet fényesebb és lelkesebb, de belső érték dolgában bizonyára messze mögötte marad a porosz mutatóványoknak.

Ennél is fontosabb azonban, hogy a cár találkozni fog *Vilmos* császárral és *Edvárd* angol királylyal. Sem az egyik, sem a másik

nem mondható Franciaország hő barátjának. És mind a kettő legalább annyi argumentummal rendelkezik a kettős szövetség meglazítására, mint amennyivel *Loubet* és *Delcassé* annak megerősítésére. Egy előnyük azonban kétségtelenül megvan ezeknek az uralkodóknak *Loubet*val szemben: az, hogy van családi politikájuk, vannak dinasztikus hagyományaik és érdekeik és hogy kimondott szavuk egész életükre és még azon túl is érvényes. Holott a köztársaság politikai iránya minden percben változhatik és nincs meg benne az állandóság egyetlen ismérve sem. A monarchiák nagy előnye a republikánok felett emai időben kétségtelen: a külföldi politika családi politika is egyúttal és nincs egy kiszámíthatatlan tömeg hangulatváltozásainak kitéve. Ezt Európában talán a cár érzi és érti meg legjobban, amióta ő az egyetlen igazi európai autokrata. Így állván a dolgok, nagyon valószínű, hogy ez a fejedelmek találkozása legalább is semlegesíti a cárt, még mielőtt Franciaországba érkezne.

Épp ez utóbbi szempontból tekintve az eseményt, nem hiszszük, hogy a cár látogatásának frappáns diplomáciai következményei támadnának. Európa valószínűleg nyugodtan végezheti a szeptemberi dárídó után a dolgait.

Egy nagy hatása mégis lesz az esetnek: Franciaországban a cár látogatása révén megerősödik a köztársaság. Nem paradoxon ez, bár annak hat és bár megvan benne a paradoxon minden pikantériája. A cár látogatása *Loubet* diadala Franciaországban. És diadala *Waldeck-Rousseau*nak és velük az egész köztársasági pártnak. S ha ezek örülnek: sirnak a békétlenkedő, a felforgató, a zavargó elemek, az összes nacionalista árnyalatok, a monarchisták, az ultramontánok, az új plebiszcitum barátai, a konzervatívok és az összes trónpretendensek hívei. S ha ezek akcióereje megbénul, akkor nyugodt munkában folynak Franciaország napjai. És ha Páris

T Á R C A.

Jean.

— A Budapesti Napló tárcája. —
Irta: *Henri Lavedan.*

A Varenne-utcára nyíló magas ablakaival, kölcsönösül és komor homlokzatával a hallgatag palota lakatlannak látszott.

Az első emeleten a szalonban három férfi ült néma levertségben: a márkí, a gróf és a vikomt.

A konzultálás végét várták. Nemsokára „első orvosi szaktekintélyektől” tudják majd meg, van-e még remény anyjuknak, Guébrianges márkiznak életben maradásához.

A márkí nagy és sovány volt, kifogástalanul elegáns tartással. Harminc évesnek látszott, s ilyen idős is volt. Némi számítással fészült haja itt-ott kopaszodást mutatott. Monoklit viselt, foglalat nélkül, zsinór nélkül, egyszerű üveget, amelyet a lábujjára szorított. Amikor egyszer lebukott a lóról, a lábát eltörte — a monokli azonban meg se mozdult. A hihetetlen esetet még sokáig adták saájáról-szájra.

A gróf, aki üdőbb volt öregebb bátyjánál, kevesebb blazirtsággal viselte el huszonnyolcesztendőjének az unalmát. Kihívólag kikészített vöröses bajusza tüzes, eredeti természetre vallott. Jelentékeny szelleműnek tartották.

Végül a legfiatalabbik, a vikomt, aki alig lépett be huszadik évébe, nagyon öregeknek látszott. Szakáttalan arcán ijesztő rohamossággal terjedtek a ráncok. Ijesztően sovány volt, s eltorzult arccal köhögött.

Az ajtó megnyílt, s az orvosok — négy érdemrendes ur — előjöttek egymásután, kalapjukat kezükben tartva. Leültek. A legöregebbik, a specialista, akinek szavát és taglejtéseit a többiek utánozták, kimérten és méltósággal beszélt, egészen úgy, mint valami hitszónok. Vázolta a betegség lefolyását, megmagyarázta a seb képződését, s végezetül „tisztán orvosi szempontból” mindent összefoglalt még egyszer. Kollégái jóváhagyólag bólintottak. Mikor befejezte, fájdalmas arccal fölkel és mélyen felsóhajtott. Aztán könnyektől csaknem fuldokló hangon fordult a fiatal emberekhez:

— Uraim, bármily fájdalmas is rám nézve... de önké férfiak... a vég közel van.

Es ég felé fordított szemmel, s jámbor arckifejezéssel, amit a másik két orvos is rögtön utánzott, még megjegyezte:

— Ha csak valami csuda...

Az ajtó bezárult. Csakhamar hallani lehetett az orvosokat az előszobában.

— Arra megy, amerre én?

— Lehetetlen.

— Akkor a viszontlátásra keddig, elmegyünk együtt a Palais-Royalba.

A három fiu a sűrűn elfüggönyözött, s csak gyöngén világított szobába ment. Mozdulatlanul állottak az ágynál, amelyen anyjuk feküdt kinyújtózva, utolsó erejét összeszedve.

A legöregebbik fiu, aki úgy látszott, hogy a maga és testvérei nevében beszél, megkérdezte:

— Szenved, anyám?

Hosszu, vékony mutatóujjával intett a beteg, hogy nem, s egyetlen pillanatra fölemelt karja mumiaszerű mozdulatlanságba zuhant megint vissza. Fonyadt volt és kiaszott, finom fehér

haja volt. Jóságga tele meleg nap sugar mosolygott két szeméből, mint nefejejts valami háttér mélyéből. Onfeláldozással teli boldogtalan élet nézett ki ezekből a vonásokból. Az életbe kapaszkodva szorosan egymásra tapasztott ajakkal lélekzett, mintha csak meg akarta volna őrizni azt a keveset, ami még ezen a földön rá várt.

A márkí megkérdezte:

— Csak megismer bennünket?

Alig hallható susogás röppent el a beteg ajkáról, gondolatainak elgyöngült visszhangja. Fiai előrehajtott testtel figyeltek. A vikomt zsebkendőjét szájjára szorítva, köhögő rohamot fojtott el.

— Gyermekeim — mondta csendesen a márkíz — érzem... meg fogok halni.

A legöregebbik fiu vigasztaló udvariassággal szakította felbe:

— Ó anyám!

Száraz szemmel figyeltek, áhitattal és feszülten. A beteg folytatta:

— Ne sirjatok... inkább imádkozzatok érttem. Rossz anya vagyok, nagy hibát követtem el... vétkeket, amelyeket boesánatok esdeklek az Istentől. Mielőtt színe előtt megjelennék, be kell valamit vallanom nektek.

Egy pillanatra elhallgatott. És szegyenérzetből lehunnya szempilláit, mondotta:

— Atyátokat megcsaltam... a ti jó atyátokat... Egyitek nem az ő fia... és pedig... és pedig...

Arát a fal felé fordítva, lassan párnáira hanyatlott... és semmi életjelet nem adott többé magáról.

Három fia letérdelt, imádkozott, aztán lábujhegyen kiment a szobából.

dolgozik, nincs háborus veszedelem. Nekünk ez a legfontosabb.

A „béke cárja“ remélhetőleg csak éppen ezt a nemzetközi békét erősíti meg látogatásával.

BELFÖLD.

Fejérváry Géza a közigazgatásról. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter *Fenyvessy Ferenc* főispán útján levelet intézett Veszprém vármegye közönségéhez, melyben köszönetet mond azért a meleghangú üdvözlésért, melyben őt a vármegye a most lezajlott jubileum alkalmával részesítette. A levél első részében a honvédelmi miniszter a közigazgatásnak a védőképesség szempontjából való fontosságát hangsúlyozza. Az érdekes levél így szól:

Méltóságodnak és a kormányzatára bízott Veszprém vármegyének szívélyes megemlékezése, meleg hangú üdvözléte közszolgálatom ötvenedik évének betöltése alkalmából igaz hálára kötelez s azért a legőszintébb köszönetemet fejezem ki! A gyakorlati közigazgatás hivatott férfainak megemlékezése annál becsesebb rám nézve, mert hatáskörömben magam is már évtizedek óta foglalkozom közigazgatási kérdésekkel és jól tudom, hogy a jó és gyors közigazgatás, amire szüntelenül törekedniünk kell, mily fontos tényezője az állam nemcsak kulturális és gazdasági kiejelődésének, hanem védőképességének és így az állam biztonságának is s a magyar nemzet létélítteleinek biztosítása majdnem fontosabb minden más tényezőnél. Fogadja ugy Méltóságod, mint a közigazgatási bizottság tisztelt tagjai még egyszer hálás köszönetemet becses megemlékezésükért.

A választások előtt. A kassai szabadelvű párt tegnapi gyűlésén *Eder Odón* képviselő kijelentette, hogy újabb mandátumot nem vállal. A gyűlés elhatározta, hogy *Bedthy Akossal* szemben *feltétlenül állít jelöltet*. A gyűlésből táviratilag üdvözölték *Szell Kálmán* miniszterelnök és *Podmaniczky Frigyes* bárót, a szabadelvű-párt elnökét.

A déli választókerület képviselője, gróf *Serényi Béla* augusztus 20-án tartotta meg beszámoló beszédét Dédesen, mire a megjelentek egyből képviselőjelölttől kiáltották ki. *Latinák Vilmos* visnyói birtokos indítványára a választó polgárság üdvözölő táviratot küldött *Szell Kálmán* kormányelnöknek és báró *Podmaniczky Frigyes* pártelnöknek. Ezek után közkirovatra *Szentiványi Árpád* országgyűlési képviselő mondott nagyhatású, lelkes beszédet, s a legmelegebben ajánlotta a választók figyelmébe a grótot, mint a szabadelvűpárt jelöltjét. A közönség lelkes ovációkban részesítette *Szentiványi Árpádot* is. A beszámoló után gróf *Serényi István* hazánál és az uradalom helyiségeiben gyűlt össze barátságos lakomára a közönség.

Szell Kálmán miniszterelnök *Vargics Imréné* a végvári kerületben történt újból való jelölése alkalmából *Hoffmann Károly* nagybirtokosnak, mint a jelölő értekezlet elnökének, üdvözölő sürgönyére a következő távirati választ küldte:

A szomszédos szobában kissé megindultan kezdte a márkí:

— Szomorú vallomást hallottunk az imént, amelynek befejezését azonban anyánk halála megakadályozta. Távol legyen tőlem, valamint tőletek a gondolat, hogy vádoljuk azt, aki nincs többé. Ezt a titkot, amelynek csak töredékesen jutottunk a birtokába, tessék el őrtörre. A világ semmit se tudjon meg belőle. Ebben állapotunk meg. A világ előtt én továbbra is Jean, a márkí vagyok s René a gróf, François pedig a vikomt marad. De mi... abban a tudatban, hogy valamelyikünknek az ereiben idegen, vagy pedig nem olyan tiszta vér foly, mint amilyen az atyánkné, maradhatunk-e egymással szemben ilyen kínos helyzetben? Nem volna-e a mi nyugvásunk bűnös? Nem-e kölesős érdekekünk, hogy ezt a kétséget, amely a születésünk fölött lebeg, eloszlassuk, ha ezzel valamelyikünkre a legfájdalmasabb bizonyosság járul is. Mit gondoltok?

— Ugy vélem — felelte René gróf, hogy igazad van, s a vikomt is épp úgy viselkedik. Ha semmit sem szólsz, akkor is így beszéltem volna arról a foltról, amely becsületünkön lebeg. Kapóra jött szavad; de nem vélekedtem volna és épp oly kevésbé eszedektem volna másként. Köszönöm neked. És hogy bizonyítsam nektek őszinteségemet, hogy — bármennyire szenvedek is ezért — aggodalmaitok egy csapásra eloszlássam. Azt hiszem, anyánk az én nevemet akarta kimondani, amikor azt a fájdalmas leplezést megkezdte, de halála miatt be nem fejezhetett. Még világosabban akarok beszélni. Te, Jean, mint legöregebb, szüleink házasságának első évében születted, a te nevedet tehát, józanul tekintve a dolgokat, nem lehet homály. Te, François, aki utolsónak születted, mindenkinek kedvence, néhány hónappal azután láttad meg a napvilágot, hogy meghalt

A végvári kerület szabadelvűpárti választói nevében hoztam intézet szíves üdvözlését őszinte örömmel fogadtam és a legmelegebben viszonzom. Kérve önöket, hogy az irántam kifejezett ragaszkodásban és bizalomban, melyek oly becsesek előttem, ezental is részesítsenek.

Szell Kálmán.

Az alsó-dabasi választókerületben a függetlenségi párt *Rákos Lajos* albertyi irsai takarékpénztári igazgatót léptette fel képviselőjelöltül, a kerület jelenlegi kormánypárti képviselőjével, *Halász Zsigmonddal* szemben.

Fejérváry Géza — elődje fiának. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter katonai jubileuma alkalmából *Szende Béla* lugosi képviselő, *Szende Béla* volt honvédelmi miniszter fia is üdvözölte. Fejérváry most *Szende Bélához* a következő köszönőlevelet intézte:

Tisztelt barátom! Köszöngélatom ötvenedik évének betöltése alkalmával azon a reám örökre felejthetetlen napon, amelyen felséges uram és királyom magas kegyének, barátaim és polgártársaim pedig igaz rokonszenvűnek oly becses nyilvánulásaival hozták el, hálás szívvel és őszinte kegyelettel gondolok vissza boldogult édes atyádra, nagyérdemű hivatali elődőmre. Az ő barátságának, az ő rokonszenves érzelmeinek folytatásaként igaz szívvel köszönöm meleg szoroskedvénnyel, melyekkel ez alkalommal megörvendeztetél. Szívélyesen üdvözölő régi igaz hived — Fejérváry Géza.

Jászberény.

Budapest, augusztus 21.

A jászberényi szabadelvűpárt végrehajtó bizottsága ma hosszabb nyilatkozatban foglalkozik a jászberényi tüntetéssel. A nyilatkozat: babér gróf Apponyi Albertnek, ítélet Almásy Gézának. Mi, akik világosan megmondottuk véleményünket a jászberényi tüntetésről, csak a legőszintébb megelégedéssel vehetjük tudomásul a lelkes nyilatkozatot, melyet ezennel szószerint leközölünk:

Jászberény, augusztus 18.

A *Jászberény és Vidéke* című jászberényi újságnak több fővárosi lapban megjelent újsághíre, miszerint a „jászberényi szabadelvűpárt“ által gróf Apponyi Albert ellenében Almásy Géza, megénk elmeneszelt főispánja kiáltott ki képviselőjelöltnek, nem volt szándékunk reá sem hederíteni, mert mi itt az Almásy Géza ur jelölését csak kisinyes, majdnem komikus dolognak tartván, komolyan épp úgy nem vesszük, mint ahogy ennek az ő „jászberényi szabadelvűpárt“ja által megcsinált párt-, vagy választási mozgalomnak sem tulajdonítunk a kelleténél nagyobb fontosságot.

Miután azonban az országos politikai lapok ezt a mi jászberényi dolgunkat mint eseményt tárgyalták és az általunk már előbb jelölt gróf Apponyi Albert és egy másik párt által most jelölt Almásy Géza összehasonlításával nekünk,

Berthe testvérünk, akinek halálát anyánk éjjel-nappal siratta. Te sem tarthatod tehát magadat egy ballépés szülőltjének, ha csak nem akarjuk megsérteni annak az emléket, aki tőlünk néhány lépésnyire pihen. Ellenben én — elégedetek meg egyszerű állítással és kiméljük meg magunkat mindenféle keserves kutatásoktól — szóval, én Franciaország határain túl születtem... míg Guébrianges ur, a ti atyátok, Péterváron követ volt... Anyám szép volt... huszonkilenc esztendő... ünnepe... szóval én vagyok, érzem, csak én lehetek az! Anyám becsásson meg nekem, amiért utolsó sóhajtsa után életének ezt a ballépést feltárom. Hiszen ő is azon volt épp, hogy a legünnepeesebben maga bevallja. Amikor így beszélek hozzátok, tulajdonképpen utolsó akaratát teljesítem. Most várom elhatározásokat.

A márkí és a vikomt egymáshoz közeledett. A márkí felállt és udvariasan hideg hangon így szólt:

— Gróf... ur... Ocsém és én méltányoljuk nyíltságát. Az egész világ számára, kivéve bennünket, én megmarad Guébrianges grófnak. Csak együtt nem maradhatunk ezental. Mikor akar elutazni?

Meglepően felelt a gróf:

— A... a temetés után...

Miután egy kis főhajtsással elbucsztat egy mástól, még egyszer a halottas szobába mentek s az elhunyt ágya előtt letérdeltek... Ebben a pillanatban borzadva hőkentek vissza!

A márkiz megmozdult... csak mély ájulásban hevert. Utolsó erejét összeszedve, nagy kinnal fölemelkedett s alig hallhatóan, dadogva még ennyit mondott:

— Jean... a márkí az!...

Aztán holtan roskadt párnáira.

kik gróf Apponyit jelöltük, az elkövetkezendő választást, mint politikai érettség, mint politikai-erkölcsi, mint politikai tisztesség kérdését állították elének, mindezek után úgy érezzük, hogy erre a városunkban megesset újabb jelölésre vonatkozólag most már nekünk is nyilatkoznunk kell. Tehát nyilatkozunk.

Tartozunk ezzel önmagunknak is, de különösen azon indító okból, mert az országos lapok, talán kivétel nélkül, igazán nemes hévvel szólnak fel a mi jelölésünk s ezzel egyszersmind a városunk eddigi reputációja megvédése érdekében.

Ha vizsgálatra volna szükségünk, az egész országos sajtó nemes hangja mi mellettünk csakugyan vizsgáló s ha batoritásra volna szükségünk, csakugyan batorító volna nekünk.

De habár jóleső érzéssel találunk elégtelt az országos sajtó böles és nemes felszólalásában mi mellettünk, minden elbizakodottság nélkül kijelentjük, hogy sem vizsgálatra, sem batoritásra nincs szükségünk.

Igenis! — „Európában lakunk“ mi is. Tudunk érezni, gondolkozni és itélni mi is. Ezt bezonyítottuk immár egy negyedszázad óta, amióta gróf Apponyi Albertet diadallal és dicsőséggel képviselőnek megválasztottuk.

Diadal volt a választásunk, midőn 1896-ban egy miniszter-ellenfél érdekében felhasználta hatalmas hatalom és erőszak ellenében győzedelmes hoztuk ki a gróf Apponyi Albert zászlaját a választási harcól; dicsőségünknek pedig és szerencsénknek tartottuk mindenkor, hogy gróf Apponyi Albertet választhattuk meg képviselőnek.

Es ezen dicsőségre most is szomjuhozunk. Es ezen dicsőségért és szerencséért most is harcolunk és harcolnunk kell. Es diadallal fogjuk kihozni a harcól a gróf Apponyi Albert zászlaját most is. Isten minket egy segítjen!

Mert a hogy lelkesedéssel szeretjük a mi, immár huszonöt év óta megválasztott képviselőnk, a nemesszívű, a nagylelkű embert, egy tisztellett hódolunk meg mint a politikában is kristálytisza becsületességű hazafi előtt, mint hazánk legnagyobb államérfiai egyike előtt, mint az egész művelt világban ismert és tisztelt férfi előtt.

Igenis, tudunk mi is — amint tudtunk máskor is — jelölt és jelölt között különbséget tenni.

Almásy Géza érdekében az ő ugynevezett „szabadelvűpártja“, tulajdonképpen pedig az itteni városi párt etetés és itatással korteskedik, korteskedhetnek érte a városi tisztviselők és nem csinál titkot ez a párt abból sem, hogy előnyére és javára szolgál az, hogy ő belőle van a központi választmány és ő belőlük lesz a választási elnök is.

A mi fegyverünk az őszinte szeretet és hódolat a gróf Apponyi Albert egyéniségében az egész hazában elismert és tisztelt igaz érdemek iránt; erős, változhatatlan meggyőződésünk, hogy hazánk és nemzetünk és a mi politikai reputációnk megőrzése érdekében teljesítjük kötelességünket, midőn gróf Apponyit megválasztjuk.

Igenis, mi tudunk a választási mód és a választási fegyverek között is különbséget tenni. Es negyedszázados multunkra hivatkozva, hinni és remélni merjük, hogy a mi választási fegyverünkkel most is győzni fogunk.

Még egyet. Az Almásy Géza pártja „jászberényi szabadelvűpárt“nak nevezi magát. Ez csak megtévesztés akarhat lenni. Jászberényben is, mint az egész országban, a volt „nemzeti párt“ egyesült a volt „szabadelvűpárt“tal.

Ma, mint az egész országban, Jászberényben is csak egyetlen és pedig a Szell Kálmán programja alapján álló szabadelvűpárt van; a ki, vagy a kik nem ezen párthoz tartoznak, azok nem nevezhetik magukat szabadelvűpártnak, azok csak a Szell Kálmán programja alapján egyesült és újra alakult valódi szabadelvűpárt rostáján áthullott Bánfjyasusok.

A jászberényi szabadelvűpárt mi vagyunk, akik, mint volt nemzeti pártiak és volt szabadelvűpártiak egyesültünk és újra alakultunk és akik gróf Apponyi Albertet már június hó 29-én jelöltük és akik őt meg is választjuk.

Eljén gróf Apponyi Albert, Jászberény város képviselőjelöltje!

A jászberényi szabadelvűpárt végrehajtó bizottsága.

Az érdekes nyilatkozathoz a félhivatalos *Magyar Nemzet* ma esti száma a következő megjegyzéseket fűzi:

Hangsúlyoznunk kell, hogy bármily sajnálatosnak is tartjuk az Almásy-párt zászlóbontását,

mi sem áll mi fölünk távolabb, mint az, hogy mi a jázsberényi polgárság választási szabadságát kétségbevonjuk. Hiszen a választási szabadság föltétlen respektálását éppen *Sall Kálmán* írta zászlajára s immár nem is diskutálható, hogy a polgároknak ezt a nagy jogát a kormány elsőke egy intézményes biztosítékkal ellátta, mint a gyakorlatban is megvédelmezte. A jázsberényi polgároknak jogukban van, hogy azt jelöljék és választassák meg képviselőjüknél, akit megfontolt ítélletük alapján erre legméltóbbnak tartanak s reméljük, hogy ez *Apponyi Albert* gróf lesz. A leghatározottabban el kell azonban itélnünk *Almássy Géza* eljárását, aki gróf *Apponyi Albert* ellen a jelöltséget vállalta. Mert hibáztatunk és helytelenítünk kell azt, ha az országgyűlési szabadelvűpárt egyik nem képviselő tagja akképpen törekszik képviselővé, hogy jelöltséget vállal ugyane párt másik, kiváltképp olyan előkelő, olyan illusztris, olyan ravagógó képességű tagjával szemben, amilyenek az ország gróf *Apponyi Albert* ismeri. Vajjon mennyiben vél ezzel *Almássy* szolgálót tenni annak a pártnak, amelynek kötelezése ez idő szerint ő is tartozik? — ezt az ő ítéletére bizzuk. A mi nézetünk az, hogy e jelöltség elvállalása és fenntartása után, vajjon bár szabadelvű elveket, egyezzenek bár politikai nézetei a liberális pártéval, *Almássy Géza* az országgyűlési szabadelvűpárt kötelezésében alig maradhat meg. Eljátszotta ehhez jogát, amikor a párt egyik disze ellen — bár nyilván sikertelenül — harcba indulván, ennek a pártnak rontásán dolgozott.

Az igazi agrárizmus.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Mint agrár érzelmi ember, nagy érdeklődéssel olvastam a *Budapesti Napló* e hó 18-iki számában *Az igazi agrárizmus* című cikket és mondhatom, hogy az abban foglaltak elevenre tapintottak.

Gazdatiszt vagyok, van tizenhat évi praxisom, amelyet három helyen három megyében szereztem, így közvetlen tapasztalatból úsmerem a gazdaság és a földművelő nép minden ügyét, baját, és én is aláírom az e cikkben foglaltakat, de azokhoz egy pár megjegyzést akarok fűzni.

Torontálban gazdálkodtam, ott kiadják a kukoricaföldet nem harmadában, hanem $\frac{1}{4}$, sőt $\frac{1}{5}$ részre is, így a paraszt 24 napi munkáért, azaz 14 forint 40 krajcárért kap $\frac{1}{4}$, illetve $\frac{1}{5}$ hold föld termését. Feles vagy harmados földre 2—5 forint terjedő „angariát” fizet készpénzben és 4—10 napi kézimunkát, vagy megfelelő fogatos munkát teljesít holdanként. Ami a gazdasági lakásvizonyokat illeti, az leírhatatlan. Két család egy szobában: ez mindennapi dolog, de három család egy szobában való közös lakása sem ritkaság. Átlagban véve egy 4—5 méter hosszú és ugyanily szélességű, többnyire két méter magas szobában 12 személy lakik. Mert nem tulzok, ha egy bére családra hat személyt számítok. Amit erről a tisztelt cikkirő említ, az tiszta igazság.

Hatósági beavatkozásról nem tudok esetet, sem praxisomban, sem pedig széleskörű ismeretségem területén. Magam is kezeltém már egy 835 katasztális földből álló birtokot, amelyből 800 hold szántóföldet házilág míveltek és amely birtokon egy hét szobából álló, két méter magas szalmával fedett cselédházban lakott az összes cselédség. Könnyen kiszámítható, hogy egy szobába legalább három családot kellett elhelyeznem. Ha a körörcs beteglátogatást tett a cselédeknek és borzalommal említette a szobákban talált állapotokat és kérve-kértem, eszközölje ki a hivatalos beavatkozást az állapotok megváltoztatására, de ő — érthető és a cikkben helyesen kifejtett okokból — erre nem vállalkozott. Hogy a hatóság e tekintetben mily előrelátó gondossággal ügyel a közegészségügy és közmorálra, erre nézve egy eklatáns és mindennap előforduló példát akarok föllemlíteni. Ha egy gazdaságban új cselédházat akarnak építeni, úgy előzetesen a járás szolgabíróságától ki kell kérni az építési engedélyt. A szolgabíró megjelenik a helyszínen, megismeri az üres helyet, ahová az épület épül, megállapít 10—15 forint kitértéket és kiadja az építési engedélyt, amelynek feltételei, hogy a szoba padozata a föld színétől egy méter magasságra legyen, az ablakok legalább egy méter magasak legyenek és kellő számú mellékhelyiségek építtessenek. Az építést azonban senki nem őrzi ellen, a kész épületet vizsgálát alá nem kell boosajítani és így — a régiebb épületeket nem is számítva — számtalan új cselédlak épült, amelynek padozata, teljesen földszint ablakai 70—80 centiméter magasak és mellékhelyiségeknek nyoma sincs.

A hatóság szives elnézésével tehát a cselédek összeszűfolva laknak ólakban, ahová minden évben bűsögesen ellátogat a sarlach, tifusz, difteritisz, sza-

márhurut, és vigan terjed egyik szobából a másikba, mert mindegyikbe 12—15 személy van összeszűfolva, a közegészségügy és a közmorál örök diosóságára. És ezek oly természetes dolgok, amelyek a nagybirtokos látkörén teljesen tul esnek és amelyekkel ő abszolúte nem törődik. Ott van a tiszt, hadd törődjön ő vele, de építeni a földbirtokos — nem épít.

Még egy körülményre akarom az agráriusokat figyelmeztetni, mely körülmény a földuszorát teljes kérelhetetlenségében mutatja be. A felső-vidéken általános szokás, hogy a cselédasszony 50 napot köteles a földesurnak ingyen dolgozni (néhány helyen szabad hajtás van kikötte, azaz akkor és annyiszor hajthatja az uraság a cselédasszonyt, amikor és ahány-szor akarja). A kezelem alatt álló gazdaságban egy közbéres évi járandósága pontosan számítva összesen 800 korona, amely fizetésért ő az uraság rab-szolgája. Az asszonyának, akinek otthon 8-hat gyermekét, baromfiát, sertéseit el kell látnia, ebédet készítenie és azt sokszor térje után messze távolásra vinnie, a nyári hónapokban, amikor kertjét, krumpli-és kukorica-földjét is meg kell mívelnie, ötven napot kell az uraságnak ingyen dolgoznia. Ezzel sem igen törődik az uraság, ott van a tiszt, akinek — bár fájó szívvel — minden alkalommal veszekedni kell, de akinek azért a meghatározott napokkal el kell számolni.

Ezek olyan viszonyok, amelyek — tisztelet a kivételnek — a legtöbb gazdaságban elszomorítják az embert. Az ódiomot, sztrájk vagy cselédmizériák és rossz munkaviszonyok esetén, a tiszt viseli, a földesur elérhetetlen magas piederstálon áll. Őt gáncs nem érheti.

Egy nógrádmegyey gazdatiszt.

KÜLFÖLD.

A cári pár Franciaországban.

Páris, augusztus 21.

A lapok közlése szerint az orosz cár szeptember 17-én jön Franciaországba. Ittlétének ideje még nincs meghatározva. Egyelőre csak a dünkircheni és reimsi látogatásban állapodtak meg. A franciaországi látogatás után a cári pár Darmstadtba megy.

Loubet elnök az *Eclair* egyik munkatársa előtt örömmel beszélt arról a kedvező benyomásról, amelyet a cár látogatásának híre keltezt és az Oroszországgal való szövetség termékenységéről, amely szövetség lehetővé tette Franciaországnak, hogy kínai programját megvalósítsa s amelyet *Miklós* cár látogatása újra meg fog szentelni. Ezzel, jegyezte meg *Loubet*, a cár utazásának egyetlen célja Franciaország.

A *Gaulois* meginterviewolt egy orosz politikus, aki úgy nyilatkozott, hogy *Miklós* cár szükségesnek tartja, hogy a világnak eszébe juttassa a francia-orosz szövetséget, mint a világéke bizonysítékát. A szóban forgó politikus azt hiszi, hogy a cár látogatása alatt a marokkói kérdést is szóba fogják hozni. Meglehet, hogy erre nézve külön megegyezés jön létre.

Páris, augusztus 21.

A monarchista újságok jelentik, hogy a cár nem jön Párisba. A cár ugyanis nem akar *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök és *André* hadügyminiszter, a francia hadsereg megrontójának oldalán Páris utcáin megjelenni. A cár kizárólag Franciaország hadseregét és tengerészetét akarja meglátogatni. A *Matin* azt írja, hogy amikor a cár 1896-ban ellátogatott Franciaországba, akkor trónralépése után ugyszólván bemutatkozó látogatást tett. Most azonban nem ceremóniás látogatásról, hanem baráti látogatásról van szó. A szocialista *Petit Republicque* azt írja, hogy *Loubet*, akit a nacionalisták szidalmaztak és rágalmaztak, most önkretette az egész nacionalista izgatást.

A cár látogatása, nygmond, az oroszországi diákok elnyomatása és a proletárok elfogatása után ránk, szabad emberekre, csak lealacsonyítólag hathat. A cár csak a hadsereget és tengerészetét látogatja meg. Miért nem jött a cár a múlt évben Párisba, hogy a kiállításon a béke és a munka műveit bámulja? Inkább egy katonai ünnepség alkalmából teszi meg látogatását s az aggodalommal töltheti el Európa béke-szerető polgárait.

A *Figaro* szerint a cár szeretné, hogy franciaországi tartózkodása alatt minél több időt inkognitóban és zavartalanul tölthessen el. Ezenkívül a francia kormány bizottsági intézkedéseitől függ, hogy a cár hosszabb vagy rövidebb ideig marad Franciaországban. A látogatás programját részleteiben még nem állapították meg. De ha meg is állapítják, akkor sem végleges, hanem folyton változtatják majd. A párisi orosz nagykövetség kijelentette, hogy a cár látoga-

tása Dünkirchenben és Reimsben hivatalos jellegű lesz. De azután a cár és a cárné Párisba is el fog látogatni, de szintén inkognitóban.

Páris, augusztus 21.

A szocialista lapok nem tudnak lelkesedni az autokrata uralkodó eljövételének. A *Petit Republicque*-ban ezt írja *Henry Turot*:

— A nacionalisták által gyalázott és sugalmazott *Loubet*, azt azzal valózták, hogy eladta az országot Angliának és hogy elhídegitette Oroszországot a francia nemzetől, fogja fogadni *Miklós* orosz cárt. Ez kategorikus válasz. Miután a cár megérkezése romba dönti az egész nacionalista campagne-t. 1896-ban a cár az orosz követségen szállt meg, hogy megmutassa, hogy francia földön nem akarja elhagyni birodalmát. Ma elfogadásra méltítja vendégteretünket. *Compiègne*-ben fog lakni. Ezek a szemléldések azonban nem érinthetnek bennünket szocialistákat. Ma is, ugy mint tegnap a leghatározottabb kifejezést adunk azoknak az érzelmeknek, amelyek a minden oroszok autokratája bennünk kelt. Oly események után, amelyek demokraciánkat oly mélyen megindították, az utalatos diák és proletár üldözések után, a merényletek után, amelyeknek azok áldozatai lettek, ránk, szabad férfiakra nézve ez a látogatás lealázó. Az orosz császár első sorban a saját hadseregét és a saját flottáját látogatja meg. A leszerelő javaslat kezdeményezője nem talála alkalmasnak a világkiállítás idejét arra, hogy akkor eljőjön hozzánk, pedig akkor megcsudálhatta volna a békének, a munkának művét, katonai ünnepélyt látogatójának, ami lenyegetésnek tűnhetik föl Európá szemében. Mi többre beosuljuk ezt a nyílt magatartást a méltatlan komédiánál. Hát csak hallgassa *Miklós* cár Reimsban az ágyuk dörgését, a szuronyok villogását, neki különösen drága ez a látvány, melyet ezek a gyilkoló szerszámok nyújtanak. Mialatt ő Reimsban lesz, mi még bensőbbben fogunk együttérezni nyomorult testvéreinkkel, akik Oroszországban oly elszántan küzdenek az autokrata zsarnokság ellen. Minket a sovinstá örültség nem fog térdre nyomni oly ember előtt, aki barátainkat üldözi és terrorizálja.

Páris, augusztus 21.

Seine-et-Oise, *Seine Inferieure* és *Puy-de-Dome* megyék tanácsai egyhangulag elhatározták, hogy *Miklós* cárnak, *Feodorovna Alexandra* cárnénak és *Loubet* elnöknek hódolatukat tejezik ki és az orosz uralkodó párnak szerencsét kívánnak franciaországi utához.

London, augusztus 21.

A lapok csak ma foglalkoznak a cár franciaországi utazásával s ma is csak néhány lap méltítja jelentőségét. A lapok arra törekednek, hogy az utazást véletlen eseménynek minősítsék, amely az európai békét meg fogja erősíteni. A *Daily Telegraph* azt írja, hogy Oroszország és Franciaország nem lehetnek meg egymás nélkül s szövetségük az európai egyensúly helyreállításával csak megerősíti a nemzetközi békét. A *Daily Mail*, amely a cár franciaországi utazását szembeállítja az orosz cár, *Edvárd* angol király és *Vilmos* császár találkozásával, hasonló eredményre jut.

A khinai bonyodalom.

London, augusztus 21.

A *Times*nak egy tegnap kelt távirata a khinai meghatalmazottaknak átadott jegyzőkönyvet közli. A jegyzőkönyv 1., 2. és 3. cikke az engesztelő követségről és a főhivatalnokok megbüntetéséről szól.

A 4. cikk azt mondja: Mínhogy Khina beleegyezett abba, hogy az idegen temetők megszenteléséért engesztelő emlékeket állítsanak, megfizeti az emlékek 15,000 taelnyi költségeit.

Az 5. cikk: Egy ediktum, amelynek keltét nyitva hagyták, két évre, vagy ha szükségesnek bizonyul, még két évre megtiltja fegyverek és lövészek behozatalát.

6. cikk: Khina május 29-ikén kelt ediktummal beleegyezett abba, hogy kártérítésül 450 millió taelt fizet, amely összeg a törlesztési tervezet szerint 30 év alatt fedezendő és félévi részletekben 4%-kal kamatozik. E kártérítési összeg biztosítására szolgál a tengeri vámnak az a fölöslege, amelyet e vámnak 5%-ra való föllemlése eredményez, beletudva az ez idő szerint vámentes cikkeket is a rizs, külföldi gabonaműek, liszt, vert és veretlen arany és ezüst kivételével; továbbá a hazai vámnak, amelyeket a császári tengeri hatóságok fognak kezelni a nyílt kikötőkben és végül a sóadó jövedelme. A vámemelés a jegyzőkönyv aláírásától számított két hónap mulva lép életbe, kivéve azokat az árukat, amelyek az aláírástól számított tíz napon belül utban vannak Khina felé.

A 7. cikk meghatározza a követségi negyed területét és megerősíti a követségek jogát, kizárólag az idegenek számára való védelmi negyedre, továbbá arra, hogy az idegenek biztonságára őrséget tartsanak.

A 8. cikkben Khina beleegyezik a takui erődök és más, a tenger és Peking közötti összeköttetést gátló erődök lerombolásába.

A 9. cikk Khinának azt a már január 16-án tett engedélyt foglalja magában, hogy a hatalmasságoknak joguk van a tenger és Peking között való nyílt összeköttetés fenntartására szükséges pontok nevezetesen Hungtun, Langfang, Jingtun, Tiencin, Csunhangsung, Tangku, Lutai, Tongkang, Langhang, Csangli, Csingvantau és Sanhaikvan megszállására.

10. cikk: Khina beleegyezik abba, hogy két éven át falragaszok útján kihirdessék: az 1901. február 1-én kelt ediktumot, amely halálbüntetés terhe mellett megtiltja az idegenellenes társaságokban való részvételt; azt az ediktumot, amely a végrehajtott halálbüntetéseket felsorolja és végül azt a február 1-én kelt ediktumot, amely az alkirályokat, kormányzókat és a rend fenntartásáért felelős közhivatalnokokat, ha büntöknök bizonyulnak, elbocsátják és soha többé nem alkalmazzák. Ezeknek a rendeleteknek a kiűglesztését most hajtják végre Khinában.

11. cikk: Khina kész a kereskedelmi szerződések megváltoztatása iránt tárgyalásokba bocsátkozni és hozzájárul a Pangpu és Pejho szabályozásának költségeihez, ha a tiencini ideiglenes kormány a Pejho jó karban tartásához évi 60.000 taellal hozzájárul és viseli még '0 éven át a Vangpu-szabályozás évi költségeinek felét.

12. cikk: A július 14-iki rendelet a cungli-jáment külügyminisztériummá változtatja és azt a többi 6 állami minisztérium közé helyezi. Megállapodtak végül az idegen követek fogadásánál való szertartások megváltoztatására nézve.

London, augusztus 21.

Ma kékkönyvet tettek közzé a khinai északi vasut dolgában folytatott angol-orosz tárgyalásokról és a tiencini incidensről. A kékkönyv felsorolja mindazokat a tiltakozásokat, amelyeket az angol kormány az orosz kormányhoz intézett az oroszok hadi tevékenysége ellen. A pétervári angol nagykövetnek több távirata arra val, hogy gróf Lambdorffban megvolt a hajlandóság a meg egyezésre. *Salisbury* 1900. november 1-én ezt táviratozta a pétervári angol nagykövetnek:

Ha az oroszok panaszkodni találnak a miatt, hogy megkötöttük a német-angol egyezményt a nélkül, hogy előbb tanácsot kértünk volna az orosz kormánytól, akkor hangoztassa azt, hogy az angol kormányt nagyon meglepte az orosz tisztek eljárása és tervei a niucsvang-pekingsi vasut ügyében és az, hogy miképp bántak az orosz katonai hatóságok az angol alattvalók birtokával azon a területen. Az orosz kormány ki- elégit kijelentéseket tesz nekünk erre vonatkozó szándékai felől, de az orosz tisztek a helyszínén oly keveset törődnek kormányuk politikájával, hogy nem kezdhettünk komoly tárgyalást.

Berlin, augusztus 21.

A Wolff-ügynökség jelenti Pekingből: A főváros környékén két héttel ezelőtt rablók támadták meg és gyilkolták meg a Lloydnak egy szakácsát. A gyilkosok üldözése és megbüntetésére rögtön megtették a kellő intézkedéseket.

A bajor trónörökös beszéde. A német mezőgazdasági szövetkezetek 17. kongresszusa ma délelőtt ült össze Münchenben. A kongresszus meghívására Lajos bajor herceg foglalta el az elnöki széket, nagyobb beszéddel, amelyben azt hangoztatta, hogy a mezőgazdaság emelésére szolgáló intézkedések mellett a mezőgazdáknek maguknak is serényen előre kell törekedniük és e törekvésükben szorosban tömörülniük, hogy terményeiket helyesen hozhassák forgalomba és megtelelően adhassák el. E célra a szövetkezes és legjobb eszköz. A herceg azután kiterjeszkedett a mezőgazdasági szövetkezetek egyes nemire, a bevásárlási-, hitel- eladási stb. szövetkezetekre és kiemelte, hogy az aki valamely szövetkezethez csatlakozik, lemond ugyan önállóságának egy részéről, de viszont olyan előnyt talál benne, amely nemcsak neki magának, hanem a köznek is javára válik. A herceg beszédét nagy tetszéssel fogadták. Azután a bajor belügyminiszterium, München városa, a porosz földművelésügyi miniszterium és az osztrák szövetkezetek képviselői mondtak üdvözlő beszédeket. A kongresszus hódoló táviratot küldött Vilmos császárnak és Luitpold régens-hercegnek. A formalitások elintézése után báró *Scheden* birodalomgyűlési képviselő eladást tartott a bajor mezőgazdasági szövetkezetek történeti fejlődéséről.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK.

Meszleny Lajos.

A nyolevanas években *Mikszáth* Kálmán, (aki akkor még nem volt képviselő, de már a verebek is csiripolták, hogy nemsokára az lesz), egy szép napon elrakta fiókjába az *ellenzéki* nyilakat. Már nem lövöldözött többé a Tiszapárra, sőt feltűnő maliciával fordult a szélsőbal ellen, mely pedig — ugy mellékesen — ünnepelte is a nagy palócot, kivált azon a banketten, melyen Ugron Gábort az akkor még egyenes szélsőbal hivatott vezérének proklamálták. Olyan régen volt ez, hogy kevesen emlékeznek már rá. Ugron Gábort, aki hét mérföldes csizmákkal járta a parlamenti sikerek útját, nagy bankettel ünnepelték, de azért jutott néhány lelkes felköszöntő a t. Ház mandátum nélkül való humoristájának, *Mikszáth* Kálmánnak is. Talán azon a banketten esett meg először, hogy a nagy palóc nyilvánosan beszélt. (Egész hosszú képviselősége alatt sem vált beszédebbé. Ha jól tudom, egyszer beszélt, akkor is a fogarasi oláhjainak védelmére, akiket valaki megtámadott).

Hát abban az időben még egyik parlamenti párt sem vallott hivatalos humoristát. *Mikszáth* ravaszul el tudta hitetni mindegyik párttal, hogy az ő humoristája. S akinek humoristája *Mikszáth* volt, az nem kerest másikat. De mikor aztán *Mikszáth* mandátumot kapott s a szélsőbal egyszerre tisztába jött vele, hogy nincs humoristája: — akkor született meg a parlamentben *Meszleny Lajos*. Nem mintha addig ismeretlen lett volna a törvényhozás termében. Mosolygott neki a szélsőbal már korábban is, ha valamely kérdésben felszólt a s az ő sajátos modorában támadta a szőnyegen levő javaslatot. (Mert ugy körülbelül valamennyit támadta). Tetszett az a magyaroknak, ahogy *Meszleny Lajos* hadakozott. S nagyon sajátos mód is volt. Más ember kölesönvesz néhány anekdotát s azzal megtűzdeli a saját frázisait, hogy izzadjon nekik. *Meszleny Lajos* a mások frázisait vette kölesön, hogy keretet kapjon a saját anekdotáihoz. Még a *Csanády* Sándor frázisait se vetette meg, ha valamelyik jó anekdotáját ágyazhatta közéjük. S vajmi furesán festett, mikor az eleséptel frázisok között, melyeket ő is páthoszzal szavalt, egyszer csak a legjobb ízű anekdotát mondta el, ami már egészen az övé volt. Szerették őt a szélsőbalon ezekért a különös, de mindig hatásos beszédekért.

Humoristának hivatalosan mégis akkor született meg *Meszleny Lajos*, mikor *Mikszáth* parlamentbe kerülésével a szélsőbal egyszerre humorista nélkül maradt. *Meszleny Lajos* hirtelen nagyot gondolt s egész röpiratra való karcolatot adott ki a parlamentről, még pedig magyar Sándor-versekben. Es miután *Mikszáth* Kálmán *A t. Házból* címezte a maga elmés karcolatait, *Meszleny Lajos* azzal is nyilvánvalóvá tette a versenyirást, hogy röpiratának címeül ezt adta: *A nem igen tisztelt Házból*. Kifigurázta benne a kormánypartot s egyben a nagy palócot is, akinek politikai fordulása miatt kényszeredett a verses írásra. A parlament akkor nagyokat nevetett a röpiraton s ha irodalmi tekintetben ez a fűzet nem is számíthat olyan hosszú életre, mint a *Mikszáth* tréfáinak gyűjteménye, de bizonyos, hogy a szélsőbal nagy gaudiummal fogadta s ugy rakott belőle minden egyes képviselő helyére, mint később *Luppa Péter* az ő híres szentendrei rózsáiból. Egy szép napon minden képviselő talált egy példányt a *Meszleny* verses röpiratából. Mire a képviselő a Házba jött, a röpirat már ott volt a

helyén. Azt el kellett olvasni. S nevetett is a vidám gorbomaságain nagyokat.

S ezzel *Meszleny Lajos* humorista és Lulu lett.

Ha azontul ki kellett valamit figurázni, *Meszleny Lajos* nyomban a helyén volt. S várták is, nem hétköznapi érdeklődéssel. Egészen külön helyzete volt neki a parlamenti humoristák között. *Beöthy* Aldzi a folyosónak tartogatta a mókáit és különben is inkább csinálta az anekdotákat, mint mesélte. *Mikszáth* csak irt, de sohasem bizta magát az eleven szóra. *Eötös* Károly akkoriban még fázasztott kissé, mert bizván a maga nagy erejében, unalmasan terjedelmes is mert lenni s csak helylyel-közzel eresztett meg valami szatirikus megjegyzést. *Bessenye* jóval később jött s neki az a furcsa szokása volt, hogy a parlamentben többet citált a szentírásból és Deák Ferencből, míg a tréfáit csakis a folyosón hasznosította. Így a parlamentnek és a karzatnak szinte csak *Meszleny Lajos* dolgozott humorban. Azért szerették. S aztán az ő anekdotáit a szó szoros értelmében lesni kellett, ami kellemesen izgató. Mert eleinte a legnagyobb páthoszzal szónokolt, akár az öreg Madarász József és egyáltalán a páthosz volt minden beszédének uralkodó része, de itt és ott, egészen váratlanul és mindig meglepetésszerűen kipatant valami anekdota vagy burleszk mondas. És mielőtt még a nevetés elült volna, *Meszleny* már megint a legnagyobb páthoszzal dikciózott tovább. Csak éppen a civkérét igazította szorosabban az orrára: mintha a nevetéstől lejjebb ereszkedett volna. De a nevetés, az belső volt. Őt senki sem látta nevetni, míg beszédét be nem fejezte.

Annál vidámabb és hangosabb volt a folyosón. A fiatalos Lulu (egészen alig volt ötven esztendő) közrekapta, ingerelték, vitába erőszakolták, csakhogy ötletes kifakadásában gyönyörködhesse. Az utcán is sokan és szivesen csatlakoztak hozzá, mert amerre az alacsony, gömbölyű *Meszleny* az ő elmaradhatatlan piros szegfűjével elment, (ami szintén amolyan *kontraszefű* volt a *Fenyvessy* fehér szegfűjével szemben), ott mindenki megállott és nevető arccal figyelte, mondván:

— Lulu!

Mert mindenkinek ismerős, kedves, és Lulu volt. Még két-három esztendővel ezelőtt is. Akkor beteg lett. Visszavonult Székesfejervárra, elbujt gyógyíthatatlan betegségével. Hir ha jött róla, az nem volt jó; ő maga, ha felrándult olykor, az már nem is volt ő. Megsápadt, megfogyott, megtört. A jó kedve elszállt. Hát nem is akart mutatkozni. De hogy még nem tett le minden reményről, azt bizonyítja beszámoló levele, melyet csak néhány héttel ezelőtt intézett csikvári választóihoz. A régi lánggal, de a régi jókedv nélkül. Mégis megválasztották volna a maga jó magyarságáért, de azért is, mert rokona volt a kormányzó urnak. Az ő nagynénje: *Kossuth* Lajos felesége volt. Ezért tisztelték, de önmagáért is. Am beszámoló levele hattudala volt. Azóta rosszabbodott állapota. A mult héten már feladták. Egy-két napra jobban lett. Tegnap még jóízűen ebédelte is. De aztán elszédült s orvosa ágyba fektette. Sógora, ifjabb *Fidák* György s kivüle *Meszleny* inasa mellette maradtak. Más nem is volt ott. Néhány óra lepergett. Este tíz órakor az inas valami hörgést hallott. Ijedten szólt hozzá: a szegény Lulu már nem tudott felelni. Óram teljes óráig haldokolt, éjfél után egy órakor — meghalt.

Egy kedves, vidám, eredeti magyar ember helyébe kell a csikváriaknak új képviselőt választaniok...

Budapest, augusztus 21.

— BUDAPESTI NAPLO. Augusztus 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról.

idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király Pécsot.** Pécsről jelentik, hogy a város mai rendkívüli közgyűlésén Majorossy Imre polgármester bejelentette, hogy a pécsvidéki hadgyakorlatok alkalmával a király előreláthatólag ismételtlen meg fogja látogatni a várost. A közgyűlés lelkesedéssel vett tudomást a bejelentésről és 12.000 koronát szavazott meg a fogadás költségeire.

— **Szűgyény nagykövét Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy Szűgyény-Marich László berlini osztrák-magyar nagykövét ma odaérkezett.

— **Fejedelmi apácák.** Azokhoz a vallásos rendekhez, amelyek nem akarják magukat alá vetni az új kongregációs törvénynek, legújabbban a solesmesi benedekrendi apácák is osztrákoltak. Az apácák ennek következtében szeptember elején kivándorolnak Franciaországból. Eugénia császárné meghívására mindenekelőtt Farnboroughba mennek Angliába s csak később fogják elhatározni, hogy hol telepedjenek meg véglegesen. A solesmesi St. Céaile-kolostor apácái között két fejedelmi származású asszony is van, akik most szintén kénytelenek Franciaországot elhagyni. Az egyik egy holsteini hercegnő, a másik Mihály branzagyi herceg özvegye, született Löwenstein-Wertheim-Rosenberg Adelheid hercegnő. A fejedelmi asszony 1897. június 13-án lépett a solesmesi apáca-kolostorba. Férje már 1866-ban halt meg. A branzagyi hercegnő anyja Mária Terézia főhercegnőnek, Károly Lajos főherceg özvegyének. Mária Terézia hercegnőn kívül még öt leánya és egy fia maradt. A nálunk ismert Ferenc József branzagyi hercegné nagyanyja a hetven esztendőes fejedelmi apáca.

— **Messleay Lajos halála.** A függetlenségi párt közkezdőségű tagjának emléké a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt legközelebbi pártértekezletén jegyzőkönyvileg fogja megörökíteni. A beszentelés az eddigi megállapodások szerint holnap, csütörtökön délután öt órakor lesz Székesfejérvárott, a temetés pedig pénteken délután 11 órakor Velenczén. A függetlenségi párt koszorút helyez az elhunyt ravatalára s a temetésen is képviselteti magát Rátkay László országgyűlési képviselővel.

— **A börtönügy reformja.** Ismételtlen irunk arról, hogy az igazságügyminiszter a rubrik mezei munkával óhajta foglalkoztatni. A nagyfontosságú újítás ügyében most megtörtént az első lépés, amennyiben a miniszter felhívta a szegedi börtönigazgatót, hogy a várostól husz évre 22 hold földet bérleljen és a rabokat mezőgazdasággal foglalkoztassa.

— **Müller József.** Ez az ur állandóan nőszülni akar, de a lakodalmol elől mindig megszökik. Az a foglalkozása, hogy kikémleli, hogy melyik gazdambernek van a leánya mellett pénzecekje is. Annál aztán megjelenik s előadja, hogy le akar telepedni a községben. Akármelyik községben, neki mindegy a vidék. Aztán udvarol a kisasszonynak, házasságot is ígér neki s végezetül kölcsön kér a leendő apóstól egy kis pénzeceket. Ezzel aztán eltűnik. Olyan gyakran jár háztűznézőbe s annyi leányt, meg bugyellárist csapott már be, hogy ismeri a belügyminisztérium is s föl hívta rá a hatóságok figyelmét. Nincs kizárva tehát, hogy a legközelebbi manőverben nem Müller József lesz az, aki utóljára nevet.

— **Az idegenforgalom Szent István napján.** A Szent István napi idegenforgalom tegnap Szent István napján érte el a tetőpontját. Tegnap már sokan el is utaztak, s az elutazók száma is tekintélyesen nagyobb volt, mint rendszeren. A keleti pályaudvaron érkezett 15 ezer 209, elutazott 13 ezer 660 ember, a nyugati pályaudvaron érkezett 12 ezer 655 ember, elutazott 10 ezer 263, a déli vaspályán érkezett 2631, elutazott 4120 ember.

— **Trefa.** Genyből rémes gyilkosságot jelentenek. Az ottani kórház második emeleti szobájában három beteg feküdt: egy nyolcvannégy esztendőes aggyastán, Nallet József, Novel Lajos huszonkilenc éves levélhordó, aki idegbajos és Ropraz, harmincéves cipész. Az aggyastán örökös nyugója idegessé tette Novel-t. A minap reggel három óra felé Ropraz fölébredt s rémülve látta, hogy Novel az őreg embert fojtogatja. Arra a kérdésre, hogy mit tesz, Novel nyugodtan visszatért ágyába. Néhány óráig ösöndes volt minden. Akkor az aggyastán újra nyugni kezdett, mire Novel dühösen rátámadt és a törülközővel megfojtotta. Az ápoló csak délután három órakor vette észre, hogy mi történt. Ropraz azt mondta, hogy nagyon íéit a gyilkostól, aki vele is könnyen elbánt volna s ezért nem mert előbb szólani. A gyilkos önkényesen azt vallotta, hogy trefából fojtotta meg az aggyastánt, mert nem tudta hallgatni nyugósát. Novel most külön szobába zárták, ahol megfigyelik elmebeli állapotát. Azt hiszik, hogy örült.

— **Tüvész Ó-Kanizsán.** Zentáról táviratozzák, hogy Ó-Kanizsa város lángokban áll. Eddig 32 ház égett le. Zentáról és környékéről különvaton tüzoltóság ment Kanizsára.

— **Bányászünnepe.** A salgótarjáni bányamunkások tegnap fényesen sikerült ünnepélyt rendeztek abból az alkalomból, hogy a Vörös László volt államtitkár elnöke alatt működő bányamunkás védegyelet önállóságának első esztendőjét betöltötte. Az ünnepélyen képviseltette magát Felső-Magyarországnak minden nagyobb bányája. A bányamunkások reggel testületileg a róm. katolikus templomba vonultak az egyet zászlójával, hol Kovács Nándor esperes-plébános hatóság beszéddel buzdította a bányamunkásokat egymás iránti buzireltre és összetartásra. Délelőtt közgyűlés volt, amelyen a zárszámadás és az új tisztikar megválasztása ügyében történt égvértelmű határozat. Határozatba ment tovább, hogy a felsőmagyarországi bányamunkásokhoz föl hivatást bocsát ki az egylet, hogy minden bányatelepen alakítsák meg a védegyeletet. Este műsorral egybekötött táncmulatsággal fejeződött be a minden ízében sikerült ünnepély, mely nemcsak azért érdemel különös figyelmet, mert bizonyítékul szolgálhat a bányamunkások komoly szervezkedésére, de főképp azért, mert közel 12 nagy bányatelep munkássága küldte el képviselőt a hazafias irányú védegyelet ünnepélyére.

— **Összetéptt nemzeti színű lobogó.** A király születése napján Daruvárott, Szlavóniában egy magyar család nemzeti színű lobogót tűzött ki a házára. Reggelre a zászlót foszlányokra tépték s beletaposták a sárba. Magyarországi zászlónak ez a komisz megsértése évről-évre ismétlődik s a hatóságok, bár a magyarok figyelmeztették őket előre, hogy jó lesz vigyázni a zászlóra, nembánomásgyakkal valóságos belegyezésüket adják az inzultusba. Most hozzánk fordultak a daruvári magyarok, hogy tolmácsoljuk fölhabordásukat olyan fórumok előtt is, amelyekhez más-különbön csak lassan, fórumról-fórumra jut el a panasz.

A tulzó horvátok magyargyűlölete Zenggben is megnyilatkozott a király születése napján. A tengerparti városban, amely ugyszólván a magyar állam áldozatkészségének köszönheti fejlődését, tüntetés volt a magyar zászló ellen. E hó 18-án, a király születése napján, a magyar-horvát hajózási társaság Velebit gőzöse az előirt zászlódiszben, az előírbocon a magyar lobogóval, korán reggel érkezett Zenggbe. Négy ottani polgár jelent meg erre a zenggi révhatalóságnál és a magyar zászló bevonását kérte, nehogy demonstráció legyen. A révhivatal ezt megtagadta. Délelőtt 11 órakor erős szél támadván, a Velebit kapitánya, miután a révhatalóság értesítette, bevonatta az egész zászlódiszt. Tegnap, Szent-István napja alkalmából, a Velebit ismét az előirt zászlódiszszel érkezett meg délután 5 óra 20 perckor Zenggbe, ahol nagy demonstráló tömeg a magyar zászló bevonását követelte. Hat órakor, rendes tengerészeti szokás szerint, a zászlókat bevonták. Mindkét esetről jelentés érkezvén Fiuméba, gróf Szécsényi László kormányzó azonnal megindította az eljárást a zenggi révhivatal ellen, hogy miért nem járt el erősebben. A magyar-horvát társaság igazgatósága a Velebit kapitányt súlyos pénzbüntetésre ítélte a miatt, a miért 18-án a szél dacára is fenn nem tartotta a zászlót, amint azt tennie kellett volna, nehogy a demonstrálók kívánsága teljesítettnek látszódjék.

— **Amerikai orvos Budapesten.** Geo. T. Wilson amerikai orvosnár az egész múlt hetet Budapesten töltötte, hogy itt a kórházakat és a közegészségügyi állapotokat tanulmányozza. A hirneves amerikai tanár dr. Farkas László orvosnár kalauzolta a fővárosban. Geo. T. Wilsonnal egy nagyobb berlini és pétervári társaság érkezett ide s az egész társaság a legnagyobb elragadtatással beszélt Budapest szépségeiről. Geo. T. Wilson most európai körutat tesz, s utja befejeztével ismét visszatér hozzánk.

— **Dadogok vizsgálja.** A Skultety Lajos tanár vezetése alatt álló és a székesfővárostól grámoltott dadogok szüneti gyógyító-tanfolyamának vizsgálja szombaton, e hónap 24-én délelőtt tíz órakor lesz a piaristák főgimnáziumában, az I. B. osztályban, hova a bejárat a Kötő-utca 5. szám alatt van. Az érdeklődőket e vizsgálóra szivesen látják.

— **Tanulmányut.** A soproni szőlőgazdák részére gróf Szécsényi Emléi főispán tanulmányutat rendezett Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter segítségével. 63 szőlőgazda Bernhardt borászati felügyelő vezetésével Adrára utazott, hol a vértanúk szobrára koszorút helyeztek és az egyik gazda hazafias beszédet mondott. Adráról Paulisra, Gyorkra és Méséres mentek, az állami szőlőtelepek tanulmányozása végezt. Visszajövet részt vettek Budapesten a Szent István-napi körmenetben. Mikor hazáértek, a vasutról azonnal a főispánhoz mentek, hogy megköszönjék neki, hogy a tanulmányutat lehetővé tette. A németajku gazdák elragadtatással beszélnek utjuk hazafias mozzanatairól és tanulmányaikról.

— **Harminc forint miatt.** Szabadkáról táviratozzák, hogy Kampa Márton földbírtokos, háza padlásán felakasztotta magát. Kampa elvesztett 30 frtot és ezen való elkéserevésében lett öngyilkossá.

— **Jókait és a vacsorakontó.** A sorsharag, mely tudvalevőleg a költővel együtt pillantotta meg a napvilágot, néha túlteszkoba viszi a dolgot. Ilyen túlzásnak kell minősítenünk azt a polgári pört, melyet Jókaitnak akasztottak a nyakába. A koszorus költő ugyanis a sorsharag intézkedéseiből tavaly egy művészi bizottsággal együtt a Margitszigeten vacsorázott. Misem természetesebb, minthogy a bizottság Jókait ültette az asztalfőre. Megtették disznóknak a fehér asztalnál és sűrűn koccinottak az egészségére. A hangulat emelkedett s a vacsora jó középminőségű volt. Ugy éjfél tájt egy kis pezsgő is került az asztalra. Összesen harmincan voltak a bankettzők, mindnyájan vacsoráztak s mondjuk ki magyarul: egyik sem fizetett. Természetesen azt hitték, hogy azt az ügyet valaki diszkrétan elintézte. Jókait már rég el is feledte a margitszigeti bankettet, mikor egyszerre, váratlanul fizetésre szólítja fel a vendéglős ügyvédje. Csak éppen ezt kívánták tőle, hogy miután 6 volt az elnök, fizesse ki mind a harminc ur vacsorakontóját. Az elnöki kötelességeknél ezt az interpretációját Jókait nem volt hajlandó elfogadni. Kijelentette, hogy nagyon szivesen fizeti a maga vacsoráját, minthogy azt megrendelte és megette, a többit pedig fizessék azok, akik megrendelték és megették. A vendéglős azonban erősen ragaszkodott Jókait személyéhez, s pört indított ellene 240 korona és járulékal erejéig. Az ügyet ma tárgyalta Virág járásbíró, de ítéletre nem került a sor. A járásbíró utasította a felperesi ügyvédet, hogy mutassa ki a jövő tárgyaláson, milyen causalis nexus van a disznókötség és a vacsorakontó között. Erre magunk is kíváncsiak vagyunk. Az elvi jelentőségű ítélet meghozataláig azonban mindenki óva intünk a disznókötségtől.

— **Táncos Mihály özvegye.** Táncos Mihály agg és beteges özvegyéről azt írták a lapok, hogy a székesfőváros tanácsához folyamodott, engedne át egy kis zugot a város valamelyik fürdőjében, mert a fürdő használatára nagy szüksége volna, messze lakásáról pedig odajárni nincs ereje. Valóban megérdemelné ez a derék, sokat szenvedett asszony, hogy a kívánsága, amely az 6 nagyon agg korában az utolsó lehet, mentől előbb teljesüljön. Némely lapnak az a megjegyzése, hogy 6 elhagyatottan, segélytelenül, csupán a főváros kétszáz koronányi kegydómányára szorulva él, a ténynek nem felel meg; mert a Magyar Irók Segélyegylete évtizedek óta rendes segélyben részesíti, évnegyedeként előre járó részletekben. Evi segélye ez idő szerint négyezer forintot koroná, amelynél soha kevesebbet nem kapott az egylettől, sőt olykor rendkívüli segélyt is jutott neki, ami azt meg is érdemli s örömet juttatna többet is, ha a hazai társadalom részéről nagyobb pártolásban részesülne.

— **Szépségverseny.** Eddig csak az asszonyok keresték a szépet Európá. Csak az asszonyok keresték olykor a férfiakon, ámátor e tekintetben még mindig azt vallják, hogy a férfi akkor is szép, ha csak nagyon kevéssel csinosabb az ördögnek. A berliniek azonban, ugy látszik, visszatérnek a hellén fölfogáshoz s a férfi szépség iránti fogékonyságot akárik megőveszteni. Tegnap már szépségverseny is rendeztek, még pedig nagyon komoly versenyt, melynek zsűrijében komoly orvostanárak, szobrászok és festők vettek részt. A zsűri nem a csinos arcokat nézte, hanem a férfias, erős alakokat s tekintettel volt az izomzat fejlődésére, a testtartás harmonikus voltára. Ítéletét anatómiai és esztétikai szempontok alapján hozta meg s egy Jäger nevű könyvkereskedőt, Priska levélhordót és egy Brewer nevű embert tüntetett ki elismerésével.

— **A milliómos szerencsése.** Morgan Pierpont, az amerikai milliómos százhuszezer dollárral lett szegényebb olyan körülmények miatt, amelyek erősen böhözatosak. Amerikában ellopják tőle Devonshire-Gainsborough hercegnő képét, amely félmillióval is többet ér. Hanem szerencsése volt, mert Londonban megkerült a kép s ott újra birtokába is jutott. Morgan boldog, viszi haza nagy örömmel a képet, hanem ugyancsak elment a kedve, a newyorki kikötőben, ahol a vámhivatal a lehető legnagyobb vámot vetette ki a képre. Mikor a fináncok látták a milliómos hosszúra nyult ábrázatát, azzal vizsgáltatták, hogy örülhet, amiért így járt csak, mert duplán is beszédhették volna rajta büntetésből a vámot. A kép ugyanis tolvajlás útján s a vámhivatal kijátszásával került Amerikába. Szóval kétszáznegyvenezer dollárt is fizetett volna, ha nem elnézők iránta. Morgan egy kissé meggyugyodott, de azért nem igen kedveli így se azt az amerikai törvényt, amely a műremekre értéküknek a husz százalékát veti ki vámul.

— **Szerencsétlenség egy vadászaton.** Budweis közelében egy epret szedő asszonyt vadászat közben véletlenül agyonlőttek. A budweisi Böhmer Waldbot azt írja, hogy a vadászaton Ferenc Ferdinánd főherceg is résztvett és a főherceg eltévedt golyója okozta az öreg asszony szerencsétlen halálát.

— **Gödöllőnek csak fűtűl.** Az a vasuti állomás, amely mellett úgy rohan el a gyorsvonat, hogy csak fűtűl neki, de nem áll meg előtte, nem igen jelentőséges a forgalomban. Valami ilyenforma állomás Gödöllő is, ahol pedig nem kisebb méltóság a földes uraság, mint maga a magyar király. S ennek a földes uraságnak gyönyörű parkja, kastélya van, a parkban most már egy olyan látványosság is, amire szomorúan, de büszke gyönyörűséggel néz föl minden magyar ember, a Nagyszony szobra. A sok látnivalót megnézegeti sok vidéki, no meg sok budapesti is. Némely napon valóságos buszjárás indul meg Gödöllőre — s ennek az állomásnak, amelyben pedig váróterme van a magyar királynak is, mégis csak fűtűl a gyorsvonat Budapestre jöttében. Nem lehet fölülni rá. — Egy délvideki gazdálkodó levelet írt a *Budapesti Napló* egyik munkatársának s abban ezt a mindenképpen fura s a király falujának a méltóságához nem illő állapotot panasolja el. Ennek a délvideki urnak igaza van — s csodálatos, hogy a Délvidekről kellett valakinek Gödöllőre menni ahhoz, hogy észrevegyük ezt a helytelen intézkedést — mi szomszéd pestiek. Ennek a délvideki urnak igaza van, mert Gödöllő és Budapest között mindenképpen meg kell könnyíteni a közlekedést s ehhez a mindenképpenhez hozzátartozik az is, hogy álljon meg egy percre Budapestre jöttében is a gyorsvonat.

— **Magyar repülőgép.** Rihász Sándor vállalkozik rá, hogy megvalósítsa a régi ideát. Egy röpiratot küldött be hozzánk a *repülőgép problémájáról* a XX. században. Azt vitatja benne, hogy a repülni tudás be fog következni és az a nemzet viszi előbbre az emberi kultúra diadalát, amelyik ezzel a régen óhajtott képesség megszerzésével fogja tökéletesebbé tenni az embert. Rihász elmondja röpiratában, hogy náunk nem vettek ugyan részt abban a nagy versenyben, amelyet a kulturnemzetek rendeztek a nagy problema megoldásáért, de azért köztünk is vannak egyesek, kik a dinamikai repülőgép kérdésének előbbrevitelén fáradoztak. Ezek közül dr. Martin Lajos kolozsvári volt egyetemi tanár és Kupis József komáromi főmérnököt említi. En magam is — így folytatja a kis röpirat írója — már illyeskor óta foglalkozom a repülőgép problémájával, melyet elméletileg már megállapítottam.

A gyakorlati megvalósításához egyszáz ezer koronát tart szükségesnek Rihász. A nemzetre appellál s fölhívja a természetudományi társulatot, hogy küldjön ki egy bizottságot, mely az ő, valamint a többi magyar föltaláló tervét megvizsgálva, döntsön a elet, hogy ki-nek juttassák az országos gyűlésből befolyt száz ezer koronát. Nagy nemzeti érdekről van szó — így végzi Rihász Sándor — a legszebb példával királyunk jár elől, ki ez év elején Kress osztrák mérnöknek repülőgépe megvalósítására 10.000 koronát utalványozott magánpénztárából s a szép példán felbuzdulva Bécs város közönsége pár nap alatt egybegyűjtötte a szükséges 40.000 koronához még hiányzó 30.000 koronát. Közönségünk kevésbé lelkes volna?

A magyar közönség követni fogja király példáját.

— **Halálozás.** *Benkovich* Ernő, Barsvármegye egyik nagybirtokosa, Pusztá-Szentkereszt tulajdonosa, meghalt 62 éves korában. Nagy műveltségű férfi volt s a gazdaságon kívül otthonos volt a tudományok minden ágazatában. Foglalkozott a felsőbb matematikával is és olykor kedvtelésből a legnehezebb egyenleteket dolgozta ki. Elénk részi vett Barsvármegye politikai életében is, mint a függetlenségi párt egyik vezértársa. Özvegye, *Rudnyánszky* Ilona és három fia gyászolja. Temetése tegnap ment végbe, Bars és Hontvármegye legkiválóbbjainak részvételével.

Egy *prágai távirat* jelenti, hogy ma temették *Kaizl* volt pénzügyminisztert. Jelen voltak *Böhm-Bawerk* és *Rezek* miniszterek, gróf *Coudenhove* helytartó, sok állami hatóság képviselője, reichsráthi és tartománygyűlési képviselők. A temetőbe vivő uton mindenütt óriási közönség állott sorfalat. A sírnál *Scarda*, az ifjúság klub végrehajtó bizottságának elnöke bucsuztatta az elhunytat mint kiváló hazafit, tudóst és politikust, akinek halála pótolhatatlan veszteség nemcsak a családra és a barátokra, hanem az egész cseh népre is. *Böhm Bawerk* és *Rezek* miniszterek ma délelőtt meglátogatták *Kaizl* özvegyét, és a kormány nevében részvételt fejezték ki.

— **Fiuméba ment meghalni.** *Varga* Sándor 45 éves fővárosi cipész, aki az Alkotmány-utca 29. szám alatt lakott, nagyon szerette az újságokat. Nem a politika érdekelte, hanem az öngyilkosságok rovata s ezt olvasta egész nap. *Varga* Sándor ezelőtt két héttel eltűnt a fővárosból. Abbázsiából kapott tőle levelet a nővére, aki a háztartást vezette s ebben a levélben arra kérte, hogy küldjön utána egy s más dolgokat, mert Fiumében akar megtelepedni. Nővére válaszolt neki s kapacitálta, hogy térjen haza. E helyett azonban ismét levelet írt a következő tartalommal:

Amit kértem, nem küldted el. Most már ne is küldd, ugyis minden késő.

Ma azután Fiuméből az a távirat jött, hogy egy *Varga* Sándor nevű ember holtestét fogták ki a tengerből.

— **Wlassios, Wekerle, Szilágyi.** Szilágyról föllevenitenek egy józú históriát. *Komócsy* József a költő, sokszor beszélte el ezt a históriát, sok esztendővel ezelőtt nyomtatásban is megjelent s mikor Szilágyi Dezső elolvasta, nagyot nevetett rá s azt mondta:

— Megeshetett ilyenformán.

A história pedig a következő:

Történt, hogy a hetvenes évek elején késő őszszel a *Kispipa* külsőszobájában egy széles válu, domboru melkasu zömök uri ember jelent meg és semmit sem törődve az egyetlen hosszú asztalnál már ott ülő vendég kérdő pillantásával, az asztalfőhöz állított kényelmes karosszéke telepedett.

A pincér, akinek kalapját és botját átadta, habozva szólt:

— Bocsnát, tekintes ur, ez itt a Komócsy ur széke!

— Éllapot adjon! — mordult rá válasz helyett, villámló szemmel, parancsoló hangon a zömök ur, mire a pincér eltűnt.

A másik ur erre megszólalt:

— Kellemetlen dolog az ebben a kihíresztelt vendéglőben, ahogy az idegen emberrel bántak. Engemet még beboosátani sem akartak...

— Képzelt jogok tisztelete! — válaszolt a zömök ur. — A nyilvános vendéglőbeli asztal lefogalása olyan abuzus, melyet az egész művelt világon nem tapasztalhatni, csak Bécsben és Budapesten. Hazai jogtejlődésünk liberális irányzatának határozott kárára, az élet minden nyilvánulási között újabbon oly jogszokások kialakulását közvetítő kontemplációk mutatkoznak, melyek helyén vannak talán egy a jogi konsziderációk állapotát még meghaladó társadalomban, hol minden jogfogalomnak vagy jogszokásnak történeti múltja van s azért ragaszkodnak hozzájuk, nehogy a kapcsolatot révén esetleg egy egész jogintézmény alapjai megrázkódjanak, de nálunk, kik éppen a liberalizmus jegyében értük meg állami és társadalmi újjászülését, a legaggasztóbb tünet a gondolkodásnak ez az aberrációja, mely lépten-nyomon az egyéni szabadság törvényeibe ütökzi.

A másik ur, aki jóval fiatalabb volt, nyugodtan végighallgatta az előadást. Csúszásra borotvált, bajszatlan, mosolygó képi fiatalember volt. Amikor a zömök ur elhaltatott, átvette tőle a szót.

— Az angol *Habeas Corpus* összes magánjogi intézkedési közt nem találni csak egyetlen egy pontot...

— Bocsnát — vágott közbe a zömök ur hevesen — ez tévedés, ezt nem jói méltóztatott megjegyezni. Az az egyetlen egy pont, amire hivatkozni méltóztatik, az urakodóház tagjait és az idegen hatalmak követit megillető *székelsébségről* szól az angol királyok koronázása alkalmával. Mindjárt az első fejezet tizenhetedik pontja, de csak II. János óta volt érvényben és *Orániai Vilmos* óta az alvó jogok közé sorolják.

— Van továbbá egy intézkedés II. Fülöp spanyol király udvari törvényei közt, az 1621-diki toledói kiadás ugyanis...

— Igen, igen kérem! — kiáltott idegesen a zömök ur, de ez csak a kasztíliai első osztályu spanyol grandoknak ad jogot arra, hogy ha a døyenjük a szevillai éresek előtt érkezik az államtanácsba, helyét a később érkező éreseknek nem köteles...

Ekkor nyílt az ajtó s egy fiatal, barnafürtös ifju karsu termet jelent meg a küszöbön. Beljebb azonban nem akart lépni.

— De hiszen ez a külsőszoba! — szólt vissza a pincérnek, aki az ajtó előtt álltarta.

— Az kérem, már most mindegy! — szólt a pincér bátorító hangon. Komócsy ur már úgy is a nagy szobában ült le és a társasága is oda gyülekezett melléje.

A barna fürtös ifju a társaság felé fordulva meghajlott.

— Nem leszek alkalmatlan?

— A borotvált arcu ur megnyugtatólag intett a zömök tudomást sem vett róla, s mintha mi sem történt volna, folytatta:

— A később érkező éreseknek nem köteles átengedni a helyét a kasztíliai első osztályu grandok legidősebbe. Benne van már különben a salamancaiai ediktumban is.

— Ha szabad közbeszólanom, — szólt meg az unjonkereszt, éppen a mult heten olvastam valahol, hogy a salamancaiai ediktumot összes határozataival együtt a később a szent inkvizíció hatályon kívül helyezte...

— Rosszul olvasta uraságod — felelt a zömök ur. — Az inkvizíciónak Gomez Torucea hkvádator följelentést tett ugyan e pont miatt, s be akarta bizonyítani, hogy az éresek háttérbe szorítása egy más jogszokás utánzása, mert a kordovait *Seik ul* Izlam is csak a nagyvezír után ült a divánban, de VI. Kelemen pápa a törvényt nem hagyta jóvá.

— Teljesen analóg eset volt ezzel az, válaszolt a letorkolt barnafürtös ifju, ami III. Iván Vasziljevicsel történt, kivel szemben Anasztáz patriarka a moszkovita egyházog alapján széksébséget követelt nemcsak a templomban de a kormánytanácsban is huszonnég órával a koronázás előtt. Iván Vasziljevics másnap aztán maga tette fejére a koronát, s egyben kijelentette, hogy ezentul a patriarka is ő lesz. Azóta aztán az orosz cároknak nincs semmi bajuk se patriarkával, se érsekkel, se utemával.

Két óran keresztül beszélte így a társaság. Távozóban a borotvált arcu ur így szólt a zömökhöz:

— Önek, uram, meg kell választania magát képviselővé, — lehet belőlem meg egyetemi tanár is!

A barna fürtös ifju folytatta:

— En biztosra veszem, hogy miniszter lesz.

A zömök ur fanyarul mosolygott:

— Hogy mi lesz belőlem: ne aggaszsa önöket, Gondoljanak inkább magukkal, mig fiatalok és idejük,

alkalmuk van tanulni, mert szédületes, hogy milyen felületes jogászok.

A legfiatalabb ekkor bemutatta magát:

— En *Wlassios* Gyula negyedéves joghallgató vagyok.

A borotvált ur folytatta:

— *Wekerle* Sándor, pénzügyminiszteri fogalmazó.

A zömök ur könnyedén biccentett a fejével:

— *Szilágyi* Dezső ügyvéd.

— **Párhajozó szerkesztők.** Nagyváradon a

Nagyvárad és a *Szabadság* napilapok szerkesztősegei közt becsületbeli affér támadt, amely ma lovagias uton be-ejeződött. A *Nagyvárad* részéről *Sas* Ede szerkesztő, a *Szabadság* részéről *Kis* Gereben sulyos feltételek mellett pisztolypárbajt vívtak. Feltételek voltak husz lépés öt-öt lépés avasszal, amelyet mind a két fél igénybe vett. *Sas* golyója *Kis* feje fölött repült el, *Kis* golyója *Sas* baloldalát horzsolta. *Biró* Lajos, a *Szabadság* helyettes szerkesztője és *Kelen* Jenő pénzügyi tisztviselő karpárbajt vívtak. Kelen a fején és kezén sulyosabb sebet kapott. *Biró* a fején sebesült meg.

— **Házasság.** *Filippi* Ödön, az egri királyi törvénytudós bírája e hónap 18-ikán eljegyezte *Pekéry* Józsefnek, a budapesti m. kir. államrendőrség főkapitány-helyettesének leányát, *Mariskát*. Az eljegyzéssel egyidejűleg *Pekéry* József és felesége esküvőjüknek negyvenegyedik évtordulóját ünnepelték.

Dr. gyulai *Gaal* István eljegyezte *Hanke* Ilona kisasszonyt Zomborban.

— **Hamis koronák a fővárosban.** Csak a minap írtuk meg, hogy a szabadkai rendőrség egy pénzhamisító bandának jött nyomára, amely ezüstpénzek hamisításával foglalkozott. Említettük akkor azt is, hogy a pénzhamisító banda kezei Budapestre is elérnek s hogy megbízottjaik a pénzt itt értékesítik. Ma az egyik megbízottat sikerült kézrekerítenie a rendőrségnek. Délután ugyanis a *Lehel-* és *Szabolcsi*-utcák sarkán lévő *Kossuth*-korcsmában egy ember három darab hamis egykoronást akart kiadni. A korcsmárosnak feltűnt a pénz hamissága és rendőrt hívatott, aki az illető embert a főkapitányságra kísérte. Az illető itt Nagy Mátynak mondta magát s tagadta, hogy tudomása lett volna a koronák hamis voltáról. Eppen a vallatás közben lépett az inspekciós szobába *Kiss* detektív, aki rögtön felismerte a letartóztatott emberben *Vuics* Mátyást, aki csak nemrég szabadult ki a börtönből, ahol hamis pénz forgalomba hozataláért legutóbb nyolc hónapot ült. *Vuics* különben — mielőtt erre a mesterségre adta magát — notárius betörő volt s feleségével és leányával dolgozott együtt. Este tíz órakor ment ki a lakására a rendőrség, hogy házkutatást tartson, mert azt hiszik, hogy nagyobb mennyiségű hamis pénz van a lakásán elrejtve. A házkutatás még éjfél után is tart s így eredményéről még nem lehet semmit sem tudni. *Vuics*ot és feleségét a rendőrség letartóztatta és átadja a királyi ügyészségnek.

— **Halalos fürdő.** *Légrádról* jelentik, hogy ott tegnap délután szomorú eset történt. *Ariner* Samu, *Arter* Károly jómódu iparos és nagybirtokos, 19 éves fia több társával ifjúróni ment. Társai már öltözököttek, mikor *Arter*nek az a gondolata támadt, hogy a malom tetejéről ugrott a vízbe fejtetőre. A szerencsétlen fiatal ember elő sem került többé a vízből s holtestét még nem találták meg.

— **Sztrájkoló mészárosok.** Milanóban jó dolguk van a baromfikereskedőknek, kedd óta ők az urak a piacon. A mészárosok ugyanis becsukták a székeiket és nem mérnek húst. Ennek az oka ő szerintük a városi állatorvosok „nagy szigorúsága”, amivel régi és egészségtelen húsokat mondtak ki olyan húst, amit ők jó és egészséges husként vettek és fizettek ki. Az állatorvosok pedig nem engedtek s a mészárosok főbebevezést is nyújtottak be a hatóságokhoz, csakhogy ezzel is kudarcot vallottak. Ezért van most jó dolguk Milanóban a baromfikereskedőknek, sőt nyilván a vad- és halkereskedőknek is, ami azt jelenti, hogy ötszáz ezer lakója a városnak náluk kell hogy vásároljon, ha húst akar enni.

— **Öngyilkos ex-miniszter.** Említettük már röviden, hogy *Nyssen* Albert volt belga közmunka-miniszter Brüsszelben, a *du Miroir* szállóban agyonlőtte magát. *Nyssen* a klerikáispártnak egyik tekintélyes vezére volt. 1855-ben született Nyugat-Flandriában. Yperben és Geniben, Párisban és Bolognában végezte jogi tanulmányait. Lendenben a katolikus főiskola tanára lett, majd a kamarába került, ahol 1893-ban az alkotmányreviziónál és más nagyfontosságú törvényjavaslatok tárgyalásánál jelét adta képességeinek. 1895-től 1899-ig a közmunkák minisztere volt és ilyen minőségében a munkás védtörvény alkotásában volt nagy része. Bukása után újból elfoglalta katedráját Lendenben. Öngyilkosságának okát nem tudják, de azt hiszik, hogy kedvezőtlen családi viszonyai ütöttek a halátra.

— **Megszüntetett forgalmi akadály.** Az államvasutak igazgatóságától kapott értesítés szerint a budapest-esztergom-üzítői helyi érdekű vasut pillécsaba-öbudi vonalrészén jennálott forgalmi akadály teljesen elhárított és az össztörzalom megindult.

— **Sötét titok.** A szegedi vizsgálóbírósg titokzatos bünesetben indított nyomozást. Az eset annyi borzalmas részletben bővelkedik, hogy a legszenzációsabb rémregényre is elég anyagot szolgáltatathatna. Egy volt esendő, Simon János csongrádmegyey lakos hívta fel a vizsgálóbírósg figyelmét a dolagra, mivel már nyomozott ebben a bünesetben. Mikor a szolgálthól kilépett, a nyomozást is abban hagyta, s nem tért jelentést, de később újabb bizonyítékokat szerzett, s most már nem tudja a titkot tovább tartogatni. Tizenegy esztendőre nyulik vissza a rémhírtörténet. A vármegye egyik falujába 1890-ben egy B. nevű jegyző telepedett le, akinek rendkívül szép fiatal felesége volt. A szép asszony udvarolatot magának, s szivesen látta legkitartóbb udvarlóját, a körörvost is, akivel hamarosan bizalmas viszonyba került. Az orvos később olyankor is eljárt a jegyző házába, amikor a férj nem tudta, és pedig egyszerűen azért, mert az asszony *morfumot* kevert ilyenkor az ételbe, vagy italába, amittől aztán elaludt. A viszonyoknak már-már következménye lett volna, de az orvos ez ellen is gondoskodott orvoszerről. A büns állapot aztán tartott tovább. Es következtek rémesebb dolgok is. A szép jegyzőnének volt egy nagyobbacska leánya, aki egyszer tanuia volt egy büns együttlétnék. A szerelmek rendkívül tartottak ettől a leánykától, hogy árulójuk lehet. Nem látták más megnyugvást, *eltették a gyermeket láb alól.* Az orvos hozta a mérget, az asszony beadta. Idők múltán suttogni kezdtek a faluban, de senki följelentést tenni nem mert. Az orvos is megtudta, hogy miről beszélnek az emberek, félt, hogy exhumálhatják a kis holtestet. *Felbontotta a sirt* s eltüntette a koporsót. Ez a följelentés anyaga. Hubacsik Pál vizsgálóbíró már kihallgatta az első tanut s a vizsgálóbírósg tovább folytatta a nyomozást. A szegedi ügyészség kihallgatta továbbá az asszony hűgát, nővérét, aki azt vallja, hogy *tudott hűgának az orvossal való viszonyáról* s arról is hallott, hogy a *leánya koporsóját eltüntették*, de hogy hová, azt nem tudja. A vizsgálóbíró most ki akarja hallgatni a szörnnyű váddal illetett asszonyt, de ez több évvel ezelőtt elköltözött a faluból s nem tudja, hol tartózkodik.

— **A tüzoltó halála.** Pécs városának ismeretes figurája volt Majerszky József. Valami olyanforma, ami a vidéken a talu bolondja. Szánják is egy kicsit, de a mellett mulatnak rajta. Majerszky a mindenképpen jámbor művirág-kereskedéssel foglalkozott abban az időben, ami a reprezentációból megmaradt neki. De nem a művirágkereskedés dolgában járt elől, hanem mint tüzoltó. Tiszt volt a tüzoltó-hadseregben, gyönyörű, aranyos uniformisa volt neki, meg ezüsttarajos sisakja, talán még kardja is és ha akadt vajami kis alkalom rá, ebben a kosztümben bálulata magát. Ha nem akadt alkalom, hát csinált magának s egymagában parádézott. Néha még a sirkoszoruk, meg a pántlikás skatulyák közt is a disz egyenruhában lépkedett föl és alá. — Az volt a mániája, hogy jól kell tennie a sok szürke bugris között — minden áron s mivelhogy egyéb mód nem állott ebben a rendelkezésére, hát az önkéntes-tüzoltóssággal próbálkozott meg. Béke poraira... Tudniillik már meghalt. Tegnapelőtt öngyilkos lett. Fölvette az uniformist, törülközőkendőt gyűrt az aranyos gallér fölé, hogy be ne moosolja a gyönyörű egyenruhát a vér és fejbeltől magát. Előbb az volt a szándéka, hogy a mult pénteken hagyja itt ezt a nyomorúságos világot. Lemondott azonban erről a tervéről, mert így csak közönséges köznapj temetésre számíthatott. Mégis csak szebb az, ha valakit Szent István napján kísér ki a temetőbe a tüzoltó-banda. Elhazsítottta tehát az ügyet — s csakugyan tegnap temették. És milyen szépen. Megszakadna a szíve örömben, ha látta. Ünneppélyesen pergett a fekete posztós dob s galában jelentek meg a tüzoltók. A szerencsétlen hőbortos különben már háromszor is el akarta pusztítani magát. Az első két kísérlet inkább csak arra való volt, hogy egy kicsit beszéltesse magát. A levegőbe lödözött. Harmadszor már közeleb jött a koponyájához a golyó. Megsértette a homlokát. Most aztán végzett vele. Eppen egy tucat levelet hagyott hátra. Körülményesen intézkedett bennük, hogy kik menjenek el a temetésére, hogy melyik utcán menjen ki a temetőbe a menet és hogy milyen sarkó figyelmeztesse a vándort arra, hogy egy tüzoltó fekszik odalenn.

— **Pisztolypárbaj.** Tegnep a löversenyterén Löwenstein Nándor osemegereskedő tetleg inzulálta Törley József pezsgógyárost. Törley erre még ott a löversenyterén provokálta Löwenstein. A segédék Törley részéről dr. Koszka Emil és Szabó Nándor, Löwenstein részéről Semere Attila és Nyeviczky Antal voltak. Még a verseny idején észlelték tanácskozni s pisztolypárbajban állapodtak meg, háromszori golyóváltással huszonöt lépésről, öt-öt lépés avanszal. A párbaj ma délelőtt kilenc órakor történt meg a gubacsi batorban. Mind a két fél sértetlen maradt.

— **A szegedi iparművészeti kiállítás.** A szegedi iparművészeti kiállításra szánt tárgyak beküldési határideje a mai nappal járt le. A beérkezett tárgyak mennyiségéből ítélve, a kiállítás igen gazdagnak ígérkezik. Ma készült el a kiállítás plakátja is, mely Pfeiffer H. munkája. A kiállítás, melyet az utolsó és végleges megállapodás szerint jövő hó nyolcadikán délután három órakor nyitnak meg, október hó hatodikáig marad nyitva és negyven fillér belépődij mellett reggel kilenc órától este hatig lehet megtekinteni.

— **Kifosztott idegen.** Tula Dániel cipész-segéd tegnap jött Pápáról a fővárosba, hogy Szent István napját itt töltse. Este a városigetben tért nyugovóra s ruháját a feje alá rakta. Ejjél után két órakor felébredt s nagy megdöbbenéssel látta, hogy egész felső öltözetét, cipőjét és kalapját kilopták a feje alól. A nadrágzsebében ezenkívül 58 korona készpénze volt, a mellényében pedig aranyórája láncoc. Még az éjszaka beállított a rendőrséghez s elpanaszolta a baját. A kellemetlen helyzetbe jutott vidékít a rendőrség szállásolta el addig, amíg hazulról pénzt kap. A tolvajokat nyomozza a rendőrség.

— **A bankóév.** Párisban a minap a rue de la Chapelleben egy finomán öltözött öreg ur megállott, a földre tette a kalapját és ötszáz- és százfrankos bankjegyeket rakott belé. Aztán rágni és lenyelni kezdte ezeket a bankókat. Az összesereglett kíváncsiak csak nézték egy kis ideig a dolgot, aztán rendőrt hívtak, aki felelősségre vonta az öreg urat. De az nem szólt egy árva szót sem, s a rendőrhivatásban is macacsul hallgatott egy ideig, végül azonban megmondta a nevét: Jean Pierre Baptiste Noiroi, s foglalkozására nézve a bölcsészet tanára. Erre megint csak hallgatott, mire elvitték egy megfigyelő osztályra.

— **A szegárdi sikkasztás.** Szegárdról írják: Antal Ferenc vármegyei főkönyvvezető sikkasztása ügyében erőlyesen folyik a vizsgálat. A sikkasztott összeg egyre növekedik és eddig már 67.000 korona hiányt derítettek ki. A belügyminiszter tegnap Weisz miniszteri számvizsgáló mellé leküldötte Bene belügyminiszteri számmellenőrt is, hogy segítségére legyen. Antal a szegárdi kaszinónak szintén hosszú ideig pénztárnoka volt és ott, mint eddig kiderült, 25—30.000 koronát sikkasztott.

— **Négy város ivóvíze.** A földmívelésügyi miniszter közegészségügyi mérnöki osztálya Liptó-Szent-Iván, Szent-Miklós, Rózsahegy és Nemetlipce városok vizeit megvizsgálta és ihatatlannak találván. ingyen terveket dolgozott ki, melyek nyomán nevezett városok vízvezetéküket berendezik.

— **Rablótámadás.** Berényi Endre ügyvédjelölt az este a Ferenzváros egyik kis korcsmájából tartott hazafelé. Úgy tizenegy óra tájban a Ferenc-utca és Tüzoltó-utca sarkán három ismeretlen csavargó ugrott eléje s botokkal leverték a földre, majd elvették két pénztárcáját — amelyekben 1400 korona volt, megleszedték róla minden ékszert s azután elmenekültek. Berényi jelentést tett a rablótámadásról a rendőrségnek, amely keresi a rablókat.

— **Ünnepek Ós-Budaváran.** Fényes sikert aratott ma este az a nagy jótékonyági ünnepség, melyet a Fővárosi Szegény Gyermekért javára rendeztek Ós-Budaváran. Az ünnepség kiemekező része a nagy művészet volt melyen Szeyer Ilonka Németh József, Sziklai Kornél, Sziklai Szeréna, Bilkei Irén, Almási Iza és Szentcs János működték közre. Valamennyien óriási sikert arattak, sok tapsot és élismereést kaptak. Szeyer Ilonka gyönyörű hangja és kedves megjelenése valóságilag lázba ejtette a közönséget, mely zsutoláig töltötte meg az egész területeket. Volt tombola és jótékony bazár is. Ós-Budavára új variété-műsorában különösen Rapóti, a világhírű jongleur, a gyönyörű repülő ballet és a remek Louisiana-csoport tetszeltek nagyon. Az ünnepség, melynek sikerén az Egytel vezetőivel karöltve sokat fáradozott Friedmann, Ós-Budavára lelkes és kitünő igazgatója, a jótékony célnak tekintélyes összszegét jövedelmezett.

— **Rendőri hírek.** Ma délben a Teréz-körút és Kenner-utca sarkán egy városi villamos vasuti kocsi neki ment Burján György teherkocsijának. A kocsin ülő Burján leesett a kocsiról és súlyos zúdásokat szenvedett. A mentők a Rókusba vitték. — *Dubai* Margit 15 éves eselédleány tegnap délután a Széchenyi-utca 10-ik szám alatt lévő lakásán marólugot ivott. A mentők súlyos beisó sérüléseivel a Rókusba vitték. — *Varga* Gyula juvaros ma reggel a Berzsényi-utca 4-ik szám alatt lévő lakásán magára rántotta az égő petróleum-lámpát s úgy összeégett, hogy a mentők életveszélyes sebekkel vitték a Dologkórházba. — *Halász* Lajos napzsámos ma az Eskü-téri-híd budai oldalán lezuhant egy kilenc méter magas állványról. A mentők haldokolva vitték a Rókusba.

— **Cigányzene a Telefon Éirmondóban.** A Telefon Hírmondó előfizetőinek szórakoztatására ma este 8 órától 11 óráig cigányzenét fog közvetíteni. A cigányzene-átvitelt az Emke- és az Elite-kávéházból közvetíti a Hírmondó, ahol Zöldi Marci, illetve Kóczó Antal zenekara játszik. A zenekörtétést azonban megszakítja 8 óra 15 percor a tődszeleolás és 10—10 órakor az esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkeztet legújabb híreit olvastatja fel a beszélő újság szerkesztősege.

(x) Ha öszül a haja, használja a Stella-vizet. Ára 2 korona. Zoltán B. Gyógyszertárban, Budapest, V., Szabadság-tér.

A bártfai vándorgyűlés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Bártfa, augusztus 21.

A magyar orvosok és természetvizsgálók XXXI. nagygyűlése ma kezdődött meg Bártfaiúrdőben, ahová erre az alkalomra összesen háromszáz orvos, tanár és természettudós gyűlt össze. Az ünnepies megnyitót ülésen jelen voltak többek között Gulner Gyula államtitkár, Bárdossy főispán, gróf Esterházy Kálmán, Chyzer Kornél, dr. Hógyes Endre miniszteri tanácsosok, dr. Tóth Lajos miniszteri osztálytanácsos, Berzevich Albert v. b. t. tanácsos, dr. Réczey Imre, dr. Dollinger Gyula, dr. Verebely László, dr. Hintz főorvos, dr. Udranszky László egyetemi tanár, babarozsi Schwarzer Ottó udvari tanácsos, Bokay János, Klug, Thanhofer, Hankó, Rigler, Gross Emil, Szabó egyetemi tanárok, Baron János, dr. Schächter Miksa, dr. Prochnov József, dr. Vas Bernát egyetemi tanárok, gróf Majláth József, Smialovszky Valér és Ruffy Pál országgyűlési képviselők, dr. Horváth Géza muzeumigazgató, dr. Schulhof Rezső, dr. Vámos Gyula főorvosok, dr. Hajós dr. Nagy Albert, dr. Szigeti Henrik törvényszéki orvos, dr. Aczél Károly a Budapesti Mentő-Egyesület h. igazgatója, dr. Jármy Gyula és dr. Molnár Nándor, az Országos Gyógyszertár-Egytel képviselőiben, György Aladár, dr. Ilyés Géza, dr. Zimmermann Károly, dr. Glück Gyula, dr. Kuzmik Pál egyetemi magántanár, dr. Gross Gyula főorvos, Erdéi és Kaiser dr.-ok, szynyei Mersé Pál országgyűlési képviselő, Hámor Gyula, Fansa Géza, Murta Gyula gyógyszerészek.

Képviselre vannak a vándorgyűlésen: a budapesti orvos-egylet, az orvosi kör, a természettudományi társulat, a kolozsvári egyetem, az erdélyi muzeum-egylet, az eperjesi Széchenyi-kör, a szepesi orvosi és gyógyszerész-egylet, a délmagyarországi természettudományi társulat, a nyitrai orvosi-egylet és gyógyszerész-egylet, a turista-egylet, a Nemzeti Múzeum, az újságrírók egyesülete és Pécs, Nagyvárad, Temesvár városa. Budapestet Viola tanácsos képviseli.

Óriási díszes közönség, sok hölgy gyűlt egybe a gyűgyteremben a gyűlésre, amelyet Berzevich Albert díszelnök hosszabb előadással nyitott meg tíz órakor.

(Az elnöki megnyitó.)

Lendülettel szavakkal üdvözölve a megjelent tagokat és a város és a iürdő közönséget, tudományos alapossággal méltatja a felvidék kulturális múltját egyházi, iskolai és hazafias tejlődése tekintetében, méltatja a felvidéki városok kulturális szerepét, köztük Bártfát, ahol ötvenöt esztendővel ezelőtt már üléseztek az ország orvosi, természetvizsgálói. Bártfában már a 16-ik század elején volt az ottani származású Wittenbergben képzett Stüczel Lénárd vezetése alatt orszagos híru gimnázium, Eperjes, a protestáns és je. suite ostantas közötti kíméletlen harcok, az iskolák kölcsönös üldözésének s végül kibékülésének tipikus képe; Sárospataké, amelynek kollegiumához a 17-ik század legnagyobb paedagogusának Comenius Amos Jánosnak korát messze túlszárnyaló, de iájdalom, rövid idejű működése s később az iskola bujdosásának szomorú emléke iüzdök; Kassán legteljesebben győzelmeskedett a katolikus ellenhatás ahol a 18 században a jezsuiták vezetése alatt álló egyetem működött s a hol aztán ugyanazon század végén az irodalmi megújodás munkásainak egyik első köre alakult meg a Kazinczy, Bacsanýi, Baróti Szabó részvételével.

Tudományos életünkben — ugymond — tiszteltreméltó szerepet vitt s minden köre számára jeles eruket szolgáltatott a középső felvidék a 19-ik század folyamában is, de szembeüölő a multtal szemben szellemi életünk oekonomiájának az a gyökeres megváltozása, melyet a rendkívül erőteljes összpontosítás vont maga után s mely a periphéria szerepét a tudományos élet berendezésében is szükségképp háttérbe tota. Nem tagadható, hogy a nemzeti kultúra legnagyobb céjai csak hatalmas erőeszítéssel valószínűsíthők meg s hogy ilyen hatalmas erőeszítés az erőnek egy központba való egyesítését bizonyos határg föltételezi; de az is kétségtelen, hogy e központositásnak nem szabad az állandó hypertrophia jeleivel bírnia, mely szükségképp a többi tagok elvártnelenedésével s elernyedésével jár és az egész szervezet élénk és egészséges vérkeringését akadlyozza meg. Nekem úgy látszik, hogy mi e tekintetben a legutóbbi időben tényleg kissé túlmúntuk a határon, nem is annyira áltami intézkedéseinkkel, mint inkább egy, a közfellegbábnak mutakozó áramlat következményeképpen. Ez az áramlat megteremtette a maga jó gyümölcsét fővárosunk rendkívül örvendetes tejlődésében nemcsak a gazdasági és társadalmi téren, hanem a szellemi munkásság élénksége, intenzivitása mellett sokszerűsége tekintetében is; de most már némi ellensúlyozásról kell gondoskodnunk.

Nálunk a soknyelvűsége, a nemzetiségek némi körében lappangó centrifugális törekvésekre való tekintettel, mint a nemzeti kultúra egységének leghatalmasabb megvalósítóját szokták a szellemi összpontosítást követelni és előmozdítani; hogy legyen egy, nemzeti műveltségtől, nemzeti szellem-

lól át meg áthatott központ, amely ezt a szellemet az egész országra erőteljesen sugározta szét. Bármily leiszott és követelés, nagy tövődés is rejlik benne. A központ ereje sohasem lehet oly nagy, hogy minden az országban létező fejlődésre és törekvéseire vezetőleg, kormányzólag, mérséklődjen vagy előmozdítsa hasonló ki. Ha nem gondoskodunk nemzeti szelleműl áthatott erős vidéki központokról, annál nehezebb lesz a nagy magyar nemzeti szellemű törekvéseknek gátat vetni, vagy azokat jobb útra terelni. S maga a fejleszteni nemzeti szellemű munkásság és szellemi élet is nélkülözni fogja a kellő mélységet, a gazdag változatosságot, kénytelen lesz számtalan becses erő és művelődési elem fölszívódásáról lemondani, ha az ország nagy területe számára a fő, a nagy központtal élénk kölcsönhatás és anyagszer viszonyban álló kisebb központokat nem létesítünk.

E fölösleges hangsúlyozása talán helyén való éppen azok után a visszaemlékezések után, amelyekkel előadásomban foglalkoztam s bizonyval visszhangra számíthat abban a testületben, amely több mint egy félszázad óta ad vándorgyűléseivel példát arra, hogy tudományos életünknek a vidék megismerésére és a vidéki erők felhasználására is ki kell terjeszkednie. Mert bár iskolai és közművelődési intézményeink fejlesztésével és szaporításával lehet és kell első sorban hatnunk a vidék szellemi életének erőteljesebb szervezésére, sokat tehetünk e cél érdekében a társadalmi tényező és a tudományos körök is, ha ebben tartani igyekezni azokat a hagyományokat, melyek az egyes országoké, az egyes vidéki helyek kulturális hívatásába vetett hitet megerősítik, törekvéseinknek lendületet adni alkalmassak, s másfelől ezeket a törekvéseket személyes érintkezés útján is irányítják a nemzeti kultúra munkájának nagy gépezetibe belékapcsolják.

Egy másik nagy változás, melyet szellemi s különösen tudományos életünk mai állapota az előbbieknél változot multtal szemben iötüntet, az egyházaknak a vallásnak a tudományhoz való viszonyában mutatkozik.

Láttuk, hogy ez az országgrész, melynek egyik ősi városában öszegyűltünk, legényesebb és legemlékezetesebb szerepet tudományos életünk történetében akkor vitt, amikor a tudományok művelése és terjesztése legszorosabb kapcsolatban állott az egyház működésével. Amikor az iskola ugyszólván előpitvara volt a templomnak, a tanítás legerősebb győver az egyházzal egymással való küzdelemben s a tudományos műveltség beszélt mindenekelőtt ama szolgálatok szempontjából ítéltek meg, melyeket vele a vallás terjesztésének, az egyház megerősítésének lehetett tenni.

Ez az idő elmúlt, nem oly értelemben, mintha ma iskola és vallás közönyösen állanának egymással szemben, mintha a törekvés előgatóit célja az volna, hogy a tanításból minden vallásos elem kiküszöböltesse, s a tudomány a maga uralmát a saját teréről kizsoriott vallás helyére építse föl. Az ilyen tendenciát megagadandónak vélem, nemcsak a vallás és egyház érdekében, nemcsak a kegyelet és méltányosság amaz érzelme nevében, mely fölözad az ellen a gondolat ellen, hogy a tudomány hadat üzenjen annak a pártfogójának, mely zsenge korában dajkálta, ápolta, nagyra nevelte; ezt a tendenciát megagadandónak vélem magának a tudomány érdekében, amelynek ily törekvéssel való azonosítása egyértelmű annak diszkreditálásával mindazok a milliók szemében, akiknek lelke a vallás támasztól északadni nem akar.

A szellemi anarchia növekedése és terjedése végfolyamatban épp úgy megtámadja a tudományt, mint a vallást. A skepsis ma már majdnem ugyanolyan mértékben kezdi aláánni a tudomány alapjait, mint a vallásait. A tanultság csömöre egyre termi a kisebb-nagyobb Faustokat. A Dubois-Reymond „Ignorabimus“-át, mely csak férfias és őszinte beismerése volt a tudományos kutatás véges voltának, nyomon követte a Brunétiére famosus kijelentése a tudomány bekövetkezett csődjéről, határtalan örömeire mindazoknak, akik a tudományval való illetően leszámolást mindenekelőtt kényelmesnek találják és a mai korunk talán mértéken túl is csodát, sőt báványozott bölcses s reformátora, Tostoj Leo már nem átalította a tudós embereket egyáltalán, mint olyan „megromlott értelmű lényeket“ tüntetni föl, „akik csupán nagy önhittséggel vannak telve“.

A változat tehát nem akarjuk olyannak tekinteni, amely ellenséges viszonyt létesített volna tudomány és vallás, iskola és egyház között, de előgadjuk annak következményét annyiban, a mennyiben helyesebb, hogy vallás és tudomány egymás mellett megállva és fejlődve egymást nem zavarva s egymás területét tiszteletben tartva, céljaikat a maguk eszközeivel, ha más-más utakon is, de a végeredményben: az emberiség erkölcsi és szellemi értékének valódi nemeshülésében találkozza, valóítsák meg.

Es nem állítatja senki, ki az igazsággal öszszelküzésbe jönni nem akar, hogy a tudomány amaz újabb korszaka, melyben az nem áll többé úgy, mint a nagy vallási küzdelem idejében egészen és kizárólag az egyház szolgálatában, a tudomány jeladait magasztos, ideális vonásoktól megfosztotta s körében tisztán a hasznosságot tette volna uralkodóvá a tudomány művelését méltóságából és nemességéből kivetkötötte, a tanultást mesterségszerűvé alacsonyította volna le.

A tudomány ma épp úgy szolgálja az egyházat, amelynek a maga körében tudományos képzettségű férfiakra szintén nagy szüksége van mint szolgálja a hazát, nemcsak az állami célok ellátása körül szükséges ismeretek szolgáltatásával és tökéletesítésével, de azmal is, hogy a nemzeti lélek önismeretét vezet s hogy viszont annak megnyilatkozására u meg új tért nyit. Míg így a tudomány magába fogadja a nemzeti ideált, sohasem zárkozhatik el az emberiség közös ideáljai a humanizmus, a civilizáció terjesztése, a népeknek közös, magasztos célok érdekében való egyesülése elől.

Előadása végén megemlékezett a Bártfáról elko-

rült hírneves orvosokról. Bókey János, Scheuthauer és Markusowskyról. Kötelességének tartja egyuttal felémlelni Bártfa nagy, tudós fiát, dr. Chyzer Kornélt, kit e napokban részesített Bártfa a polgártársainkól redhető kitüntetések legszebbikében, a díszpolgárságban. Abban a reményben és meggyőződésben, hogy a magyar orvosok és természetudósok vándorgyűlése, mint mindenütt, ugy különösen ezen, a szellemi javakért vitt ötinteladály közölemétől megszennelt földön, a tudomány nemes ideáljainak is becses szolgálatokat fog tenni, nyitja meg a XXXI. vándorgyűlést.

(Üdvözlés, kegyelet.)

A Főzőnség lelkes és hosszantartó tapsa és éljenzése után Rhody Alajos polgármester a város nevében üdvözölte a nagygyűlés összes tagjait, köszönetet mondva, hogy az ősrégi, dicső multu Bártfát és fűrdőjét választották a gyűlés színhelyül. Ugyanakkor a polgármester Bártfa város küldöttségének élén szép beszédrel adta át Chyzer Kornélnak a díszpolgárrá való megválasztásáról szóló közgyűlési határozatot.

A közönség lelkes éljenzése közben felolvasták Széll Kálmán miniszterelnök táviratát, amelyet Chyzer Kornélhoz intézett. A távirat a következő:

Közhasznú tevékenységének bőven megérdemelt jutalmát látom abban a megtiszteltetésben, amelyben Méltóságodat Bártfa városa részesítette és sietek őszinte szerencsükön kívánataim kifejezni én is, aki évek óta közvetlen és benső érintkezésben ismertem meg Méltóságod nagy szakértelmét, odaadó buzgalomát és kötelességérzetét s annak Méltóságod az egészségügyi kormányzat vitelében kedves és oly kiváló munkatára.

Széll Kálmán.

Még számos üdvözetet olvastak fel, amelyeket tudományos testületek és hatóságok küldöttek. Ezután az Erdélyi Múzeum-Egyesület nevében gróf Esterházy Kálmán országgyűlési képviselő üdvözölte a nagygyűlést és meghívta a vándorgyűlést Kolozsvárra mint a következő gyűlés színhelyére. A nagygyűlés leikésedéssel fogadta a meghívást, amelyre nézve a döntést a záróülésen jelentik be.

Ezután Prochnow József egyetemi magántanár terjesztette elő a titkári jelentést, mely a szabadkai és a mostani gyűlés közti időben kiejtett munkálkodásról számolt be.

A Maurer-féle pályadíjat Kovrád Jenő nagyszabású többnyelvi igazgatónak a magyarországi néplajok koponyá-alkatáról írt munkája nyerte meg.

Dr. Udránszky László egyetemi tanár igen szép emlékbeszédben méltatta az elhunyt Farkas Jenő és Fodor József választmányi tagok érdemeit; kiemelte különösen Farkasnak a korán elhunyt fiatal tudósának mezei munkások érdekében kiejtett munkásságát és Fodor József egyetemi tanárnak a modern higiénának hazánkban való megalapítása és fejlesztése körül szerzett érdemeit.

Dr. Horváth Géza nemzeti múzeumi igazgató tartotta most meg „Kovács József előadását“ A mária és a szunyogok cím alatt. A tartalmas és érdekes előadásban a szerző a betegség okozóiról, a vég-lényekről értekezik s a szunyogok szerepéről ezen csiráknek az emberi testre való terjesztésében.

Az előadás után dr. Berzeviczy Albert elnök szép szavak kíséretében adta át a Kovács-érmet Horváth Gézának, aki hálás köszönetet fejez ki, hangsúlyozva az orvosok és természetudósok együttműködésének az emberiségre gyakorolt jótékony voltát.

Dr. Hintz Henrik fürdőorvos előadást tartott Bártfa-fürdő gyógyító hatásairól, majd pedig Fenyves fürdőigazgató mutatta be a fürdő berendezését.

Déli két órakor közös díszelő volt kétszázötven terítéssel. Derzeviczy a királyra mondott felkösöntőt és megemlékezett királyának bártfai tartózkodásáról is. Beszéltek még Chyzer, Schächter tanár, gróf Esterházy, Ruffy, Smialovszky Valér, Bárdossy főispán, az alispán, a polgármester és mások.

(Az orvosképzésről.)

Délután az orvosi szakosztály kezdte meg ülésait dr. Dollinger Gyula egyetemi tanár előadásával, aki az orvosképzésről tartott előadást.

Bevezetésül szól az ember egészségéről, mint az állam legnagyobb kincséről, legnemesebb birtokáról. Magyarországon azonban sokkal nagyobb gondot fordítanak az állatok egészségügyére és fejlesztésére, mint az emberére. Csak meg kell szemlélni egy állami birtokot, például Mezőhegyest s annak lényegszését és figyelemmel kell kísérni egy sorozást, az összehasonlítás megmutatja ezt a visszáss állapotot. A mentelepeken mindenestre jól dotált orvos gondoskodik a jószág higiénikus jóvoltáról, az embertelepeken nincs mindig kellő számú orvos. Az állam első életérdekének kell, hogy az ember fenntartása legyen, mikor az ember az életet is ha kell, feladja az államért. Az országos közegészségügyi egyesület nem a közönség alapította és tartja fenn, akit első sorban szolgál és az egészségügyi államosítást sem a közönség sürgeti, hanem az orvosok. Az emberiségnek a betegségek ellen folytatott állandó harcát nem az egyes emberre kell bízni, hanem egy államilag jól szervezett és fegyelmzett hadsereg, amelynek tisztjei az orvosok. És amint a katonai

hadsereg nevelését, kiállítását és fizetését nem lehet a farsadalom szeszéltre bízni, az orvos fenntartása se bízható a községre.

Az orvosi rend kiképzésétől függ az államalkotó elemek életére.

Az orvosképzés ügyéről egy szűk előadás keretén belül csak főbb pontjaiban lehet tárgyalni. Az orvosképzés egyik főtenyezője a tanár. És pedig nem a mesterember-tanár, hanem az, aki ugyszólván művésze az ő szakjának, tárgyát lelkesen tudja előadni s a tudományát, amelyet művel, tovább is tudja fejleszteni természetadta invecióival. Az a tanár kiváló továbbá, aki tanítványai sorában meglátja azokat a tehetségeket, akikben szintén megvan a tudományokat továbbfejlesztő inveció s ezeknek a tehetségeknek módot ad az érvényesülésre, a szabad buvárkodásra. A buvárkodó tanár az orvostanárok ideálja.

De nem elég a jó tanár a sikeres orvosképzéshez, hanem kell hozzá megfelelő, alkalmas jó tanítvány. Akiben nem elég, ha megvan a kellő szellemi és fizikai képesség a nehöz tanulmányokhoz, hanem annak, aki az orvosi pályára készül, első sorban szívének kell lennie, annak a beteggel együtt kell érezni, annak fel kell fogni azt a nyomorúságot, amiben a beteg van, mert a betegnek sokszor jobban használ egy szeretetteljes biztatás, mint akár az orvosság. És nemes lelkiületi, érző embernek kell lennie az orvosnak azért is, hogy szó galatainak a jutalmát főként önmagában találja meg. Mert ha frázisnak hangzik is, mégis úgy van, hogy az orvos teljes ellenérteket nem találhat a honorálásban, főként mivel ez a honorálás a legtöbbször nem is felel meg a teljesített szolgálatnak s azonkívül még az orvosi rend külső díszje sem olyan, mint az állam életében szereplő más osztályoké. A rend lényét azonban nagyban emelheti a jó orvostanár.

Szólván a klinikai tanításról. Az orvostanításnak nemcsak az a célja, hogy tamerőket és buvárokat neveljen, hanem gyakorló orvosokat, akik gyógyítani tudnak. Éppen ezért az orvosi tanítás a klinikai tanításban csuesodni ki. A klinikára pedig a tanítványoknak az orvosi alaptudományok biztos ismeretével kell mennie. Az emberi szervezetet ismerenie kell a tanítványnak, s aki az alaptudományok ismerete nélkül jelenik meg a klinikán, az nem boldogul, annak unalom az ottani tanulmány, keresztülvengőd-heik valahogy a szigorlatokon, s egy-egy részlet-orvosiást ismerhet, de biztos ítéletű orvos nem lesz soha. A klinikai oktatásban vannak általános szabályok, de az egyes szakmák szerint más a módszer, s a módszer helyes megválasztása alapja. Az egyedül helyes klinikai tanítási mód az, amely mellett az orvosnövendék minden klinikai beteg, amely elébe kerül a tanár vezetése mellett végigszel.

Külön fejtette azután a sebészet tanítását, ennek során szólt a beteguágról, a klinikai ambulanciáról, az előadás programjának főbb pontjairól, a múlttövenedeki intézményről, beszámolt a sebészet terén vallott saját elveiről és rendszeréről. Végül ismételt hangsúlyozta az orvosképzés fontosságát.

Élénk figyelem, lelkes tetszés kísérte a nagyszabású, szép előadást, amelyért zajos tapsokkal jutalmazták a kiváló orvostanárt.

Este hét órakor Szigmeth Károly főmérnök érdekes előadást tartott vetített képekkel az agteleki barlangról és szadelloi völgyről sufolt terem előtt.

A napot mulatozás fejezte be.

TÜZZEL-VASSAL.

Sienkiewicz Henrik, a Quo Vadis hírneves szerzője, egy csapással hódította meg egész Európa olvasó közönségét. Uj regénye, a

TÜZZEL-VASSAL

című, mely csak kevéssel ezelőtt jelent meg a könyvpiacon, nemcsak a várakozásokat keltette föl sokakban nagyságban, de meglepő módon ki is előgátte őket. Az a kiváló képesség, melylyel Sienkiewicz meséit fölépíti s az a művészi készség, melylyel föl dolgozza, ebben a

TÜZZEL-VASSAL

című regényében is diadalmaskodik. Hatalmas drámai kompozíció ez a regény is s az élelmes-ségben és művészetben egyaránt páratlan Sarah Bernhardt sietett kieszközölni a

TÜZZEL-VASSAL

szerzőjének engedelmét arra, hogy e regényből drámát irasson. Sienkiewicz megadta az engedelmet s az őszön Párisban megtartják a premiért is. A

TÜZZEL-VASSAL

téhat irodalmi értékén felül irodalmi szenzáció is. A Budapesti Napló, mely regény-rovatát mindig a művészi kvalitások szemmelartásával szerkeszti s ügyel arra is, hogy olvasó közönségének az európai irodalom legfrissebb virágait nyújtsa át, ezuttal is hű maradt programjának e pont-jához. Reméljük, hogy olvasóink sok gyönyörűséget találnak most meginduló regényünkben.

Yvette Guilbert és két plébános.

Yvette Guilbert, aki Vauxban nyaral, jótékonyodó ünnepet rendezett, amelyen a nagy számmal megjelent papság kedvéért orgonázott is.

ELSŐ JELENÉS.

(A vauzi papokban. Két öreg pap, a vauzi, meg a szomszéd falubeli plébános. Pipával a szájukban a mai bűnös, modern világról beszélgetnek.)

Az egyik plébános:

Bizony pogány, rossz idöket élünk!
Ma az ifjak nem törődnek velünk!
Nem köszöntik a dícsértesséket,
Elkerülük a gyóntatószéket!

A másik plébános:

Nem keresik üdvétök a másvilágnak!

Az egyik plébános:

Kárhözatos földi üdvösségre vágyanak!

A másik plébános:

Ne imádják térden angyalát az ének!

Az egyik plébános:

Bűnbeesett földi angyalokért égnék!
Lelekük liliomát szórják pocsolyába —
Prédikáló szavunk elhangzik hiába!

A másik plébános:

Zsoltáros ajakkal Istent nem dicsérnek:
Aropiritó, trágár, ajkukon az égnék!

Az egyik plébános:

S mindez Páris müve! Sodoma e város!
Onnan jött falunkba minden, ami káros!
Hír: a sok lebutjáról — mely ragyogva, éjjel
Csalja a gyöngéket szabottárú kéjjel,
Kurtaszoknyás, festett némberek hadával,
Némberek hadának ingerlő dalával! —
Ingerlő daloknak hirhied dalosáral!
Kit e bűnös világ lelkesedve bámúl!

A másik plébános:

Kinek haja színe olyan, mint a tűz,
Amelyen majd ég ő, halálba ha tűz
Az a sok, nagy átok, amelyet rászórnak
Miatta az ajkán megoszendülő szóknak!
Mert az ajkán dögvész, mételey a poéma:
Ceiklandozó szók és szemérmetlen téma,
Amelyeknek nyomán vajmi gyakran kelnek
— Apaga satanas! — bűnös gerjedelmek!

A két plébános, átokra emelt kezekkel:

Büntdiesérő nyelve, ah, hogy einémuljon:
E némbér fejére sűrű átkunk hulljon!
Yvette Guilbert! Ó az! Öreg fejem reszket!
Vessünk eme névnel magunkra keresztet!

Borzadva keresztet vetnek és tovább szidják
Yvette Guilbertet.

MÁSODIK JELENÉS.

(A vauzi papokban, a jótékonyodó ünnepen. Fabódék és árusító sátrak, hangverseny, párisi művészek közreműködésével. Óriási közönség. A pénz garnadába gytl. A két plébános is jelen van, elragadtatással nézdelnek szerzetést s meg akarják köszönni az ünnepet rendező Yvettenek — akiről nem tudják, hogy az, aki — hogy a szegényekről így gondoskodott.)

Az első plébános:

Édes nagy örömben megdobban a lelkem:
Végre valahára egy jó szívet leltem!
Irgalmas arany szív! ritka úri nőben,
Hullatja áldását a szegényre bőven!

A második plébános:

Haja színe olyan, amiként a tűz,
Mely a dícsőültek fejét körül fűz!
Glóriás homloka tiszta alabastrom,
Tiszta lehet lelke, szüzi, mint egy klastrom!

(Yvette egy orgonához ül és praeludál rajta valami dalt. Ha a két plébános járt volna valaha a párisi chantantokban, megösmerné a cochon-nótát. Így naiv áhitattal hallgatják az Yvette énekét.)

Yvette (ének):

Van itten Vauxban sok szegény,
Egyrészt leány, másrészt legény,
Kinek a kosztja, mondhatom:
Csak egy pár morzsa, egy atom!
Meggzántam öket én, meg én!
Akiknek asztalán
Vagyon kenyér talán —
De nincs malac!
Ropogósra sült malac!
(A két plébános együtttűjja a kart a publikummal.)
De nincs malac!
Ropogósra sült malac!

Yvette (ének):

Hol borsos szörnyűmód az ár:
E jótékonyodó bazár:
Segíti majd az éhezőt!
S mosoly fogadja a vevőt:
— Csak más legyen! — ha herceg, ha kazár!
S léssen majd így talán
A szegény asztalán:
Malac, malac,
Ropogósra sült malac!

A két plébános m. f.

Malac, malac,
Ropogósra sült malac!

(A két plébános a könnyek megatva siet Yvette felé).

A két plébános, áldásra emelt kezekkel:

Szeráfhangu nyelved hogy sohse némuljon:
Szerelmetes lányunk, rád áldásunk hulljon!
(Yvette pajkos nevetéssel fogadja az áldást és szól):
Szent atyák... halljátok... egész valóm reszket:
Az én nevem Yvett! Vessetek keresztet!...
Tableau. Fügöny.

Kiadó.

A vasuti altisztek memoranduma.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, augusztus 21.

Alapos előmunkálatok után végleges formába foglalta a vasuti altisztek mozgalmanak vezetősége az altiszti kar óhajait és törekvéseit. Az altisztek memoranduma, amelyet alább teljes terjedelmében közlünk, méltányolást érdemlő kívánságok valószínűsítését kéri a kereskedelemügyi minisztertől és az Államvasutak elnökgazgatóságától. Kipróbált készségi, fíradhatatlan buzgósága, pontos és megbízható az altiszti kar egyenkint és összességében, érdemét mindannyiszor elismeréssel hangoztatta a felsőbbség is, jogos tehát az államvasutak e derék alkalmazottainak várakozása és reménye, hogy törekvésüknek megles a fogantatja. A vasuti tisztviselők az ő külön memorandumukba befoglalták az altisztek érdekeit is, de ezek erősebben domborodnak ki a határozottabban érvényesülnek az altisztek memorandumában, amelynek tervezetét a Budapesti Napló különben már az augusztus 4-iki értekezlet után ismertette. Az altisztek mozgalmanak vezetőségét előismerés illeti higgadt és komoly munkálkodásáért, továbbá azért, hogy magas színvonalon maradt mindvégig a mozgalom és csupán a méltányolást érdemlő kívánságoknak jutott tér a memorandumban. A végleges memorandum elkészítésére az altisztek augusztus 4-iki nagygyűlése Barok Sándornak, a mozgalom vezetősége kitűnő képzettségű, lelkes elnökének adott megbízást, aki a felelősségteljes megbízatásnak előismerést érdemlő készségei és buzgósággal felelt meg. A vidéki gécpontokból beérkezett statisztikai adatok gondos földolgozása révén erős alapot adott az altiszti kar óhajainak és törekvéseinek. Alkalmunk van alább az altisztek külön memorandumát teljes terjedelmében közölni; a munkának különös jelentőséget ad az, hogy a vasuti altisztek mozgalmanak vezetősége külön fogja továbbra is az altiszti kar helyzetén való gyökeres javítás útját egyengetni. A mozgalom eseményei közé tartozik még, hogy Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter szíves szavakban köszöntö meg az altiszti karnak a nagygyűlés alkalmából hozzá juttatott üdvözlétét.

Az altisztek végleges memorandumának teljes szövegében való ismertetését egyébként a következőkben adjuk:

(Az emlékirat.)

Nagyemléltőségű Miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

A magyar királyi államvasutak altiszti kara országos mozgalmanak nagy végrehajtó-bizottsága ezen emlékiratot hódolatteljes tisztelettel batorodik csekély fizetésének, lakbérének és nagy várakozási idővel való rendszertelen előléptetésében gyökeredző bajainak és az orvoslása módjának előadása mellett azon alázatos kéréssel betérjeszteni, hogy emlékiratunkban foglaltak pragmatikailag nyerjenek rendezést. Ha emlékiratunk átanulmányozásánál a szívekben minden más einémulna, csupán anyagi helyzetünk javításáért felhangzott jajsavunknak adna helyet, biztosra vehetnénk, hogy a magas kormány egyhangulag kimondaná, hogy az adminisztráció jószágának, megbízhatóságának, valamint munkaképességének főfeltétele a jobb fizetéssel bíró és megelégedett személyzet. De nemcsak az adminisztrációra való tekintettel, de jól tudjuk, szolgálatunknak bármely ágában, béke idején a nagy társadalomnak úgy vagyon- mint személybiztonsági óreit, míg háború esetén, stratégiai szempontból nagyfontosságú forgalom lebonyolításában a hadseregnek fegyelme alatt álló szerves kiegészítését képezzük.

De nem csekélyebb fontossággal bír az itt felsoroltakon kívül az is, ha a sorsunk telett rendelkezők ha már nem könnyíthetik meg súlyos, idegölő munkánkat, tartsák tőlünk távol a nyomort, hogy intézetünk magának, valamint az államnak becsületesen megélni tudó társadalmat biztosítson. Ennek hiányában életerős fejlődésre és kulturális haladásra nem is számíthat.

(Anyagi bajok.)

Vasuti hálózatunk nagy kiterjedése, mint az is, hogy intéző körünk nemzetek érintkezését, a kulturális haladás egyik főfeladata közé vette fel, ez a berendezések nagyobb arányokban való megújítását, a technikai vívmányok összes modern berendezését vonta maga után, s ez által vasutunk rohamos fejlődést vett fel, régi medréről teljesen kilépve, minket csak munka tekintetében ragadt magával, míg anyagi helyzetünkkel évtizedekre menő visszaesésben hagyott, ugyannyira, hogy az itt következő, hiteles okmányok alapján összeállított táblázatokkal beigazolni óhajtuk nyomorunk nagyságát, mely már nem csak saját bajunk, nem személyes ügy ez többé, hanem a nagy társadalomnak gondot okozó bajává nőtte ki magát az által, hogy tisztán az alkalmazottak intelligenciájában látja személy- és vagyonbiztonságát letéve.

(Az itt következő táblázat egyes nagyobb állomások létszámát, az alkalmazottak havonként kifizetett összegét és a családtagok számát mutatja be.)

Állomás	Altiszti létszám	Fizetési Összeg koronákban	Családtagok száma
Szombathely	39	2432	184
Kassa	47	3327	235
Bpest—Dunapart	74	5582	277
Békés-Csaba	37	2239	160
L/m. Bruck	34	2512	120
Temesvár	109	7045	469
Hat állomás	340	23187	1435

(E táblázat számadatai szerint fejenként kézzel kifizetett összeg átlagban 68 korona, amely összeg egy négy tagú család létfontartására szolgál havonként.)

A táblázatokon végig tekintve megdöbbenne látjuk, hogy egy 4-5 tagból álló család a levonások után egy óra átlagosan 68 koronát kap kifizetve. Lakbérünk pedig mkább lakbérpótléknak nevezhető, még a város külterseiben sem lehet lakást kapni, hogy azt pótoljunk ne kelene, ha azt nem akarjuk, hogy 4-5-öd magunkkal egy egészsetelen oditva húzzuk meg magunkat, mely rendőreleg is túltva van.

Mostoha anyagi helyzetünk szabályozására nézve kegyes engedelmlemmel azon meggyőződéssel vagyunk bátrak a következő táblázat betérjeszteni, hogy az abban foglaltak a már eseteit helyzetünkre való tekintettel a legsürgősebben és teljes mértékben pártolásra találnak.

A jelenlegi illetmény.

Rang-fokozat	Osztály	Fizetés	Lakbér		Napló
			Éves-rés	vidéki	
IV.	1	960	3000	200	60
	2	1400			
	3	1200	360	240	80
III.	1	1400			
	2	1800	480	360	100
	3	2000	700	500	100
II.	1	2200			
	2	2400	800	600	120
	3	2800	600	400	120
I.	1	3200			
	2	3200			
	3	3200			

A javasolt illetmény.

Rang-fokozat	Osztály	Fizetés	Lakbér		Napló	Egyéb juttatások
			Éves-rés	vidéki		
III.	3	1200				
	2	1400	600	400	80	5
	1	1600				2-2
II.	3	1800				
	2	2000	700	500	100	6
	1	2200				3-3
I.	3	2400				
	2	2800	800	600	120	7
	1	3200				4-4

Az itt előtűnt fekvő táblázat benyújtásával odairányul alázatos kérésünk, hogy az altiszti karnak elküldésük oly alapon, mint az a hivatásunk karban van, a vasút érdekében fekvő szempontokkal nem lehetnek megokolhatók, hogy ne az összes szolgálati ágakat érhessek el, az altisztekre megszabott legmagasabb fizetést annál is inkább, hogy iskolai képzettség tekintetében egyenlő eljírálás alá esünk. Ezen alázatos

kérésünkkel szemben azért álljon fenn az, hogy azok a szolgálati ágak, mint eddig is érvényben volt, magasabb fizetési osztályokban kezdjék meg fizetésüket.

Mint hogy ezen fizetésrendezés nem csupán az újonnan belépőt célozza az eladósodástól megmenteni, hanem főleg az anyagi gondokkal küzdő, régebben szolgáló alkalmazottakat, hanem is azon helyzetbe juttatni, hogy pályája végén szükségét ne lásson, de társadalmi kötelességének anyagi szempontokból könnyebben, mint ez ideig, hogy megtehesse. Így a régebben kinevezett alkalmazottak a Temesvári állomás altiszt létszámából összeállított (a memorandumba belefoglalt) táblázat tanúsága szerint harminc évet is várta az ezen fizetési osztály elérésére, melybe az utódok a 420-450 forintos fizetések eljuttatásával 2-3 év alatt jutottak. Új fizetési osztályokba való besorozással nyerjenek kárpótást, mely a következő táblázatban foglaltak szerint nyerne kiegyenlítését:

Régebben kinevezettek besorozása.

Rankfokozat	Osztály	Fizetés	Besorozandó	Rankfokozat	Osztály	Fizetés	Jegyzet	
IV.	—	—	—	III.	—	—	Kerül sorrendben 1200 koronára 4 évi munkabéren felül	
	1	960	1200		3	1200		
III.	3	1040	1200	III.	3	1200	Azonnal	
	2	1200	1400		2	1400		
	1	1400	1600		1	1600		
II.	3	1600	1800	II.	3	1800		Marad
	2	1800	2000		2	2000		
	1	2000	2200		1	2200		
I.	3	2400	2400	I.	3	2400		
	2	2800	2800		2	2800		
	1	3200	3200		1	3200		

Az előléptetésre kért várakozási idő pedig a következő táblázatban feltüntetett osztályokba besorozott rangfokok egyenletes elosztásával lenne keresztül vihető, mint az már ezidőszent a hivatalnokai karra több év óta érvényben is van.

Az altiszt létszám egyenletes elosztása.

1901	Igazgatóság	Üzletvezetés	Külszolgálat	Összesen	Rangsorozatonként összesen	Egyenletes elosztás	Jegyzet
3200	1	—	16	17	—	—	A 900 és 1040 korona évi fizetések (törlesztéssel) a III. oszt. rangsorozatában nyer egyenlelos elosztást.
2800	—	—	35	35	100	33	
2400	1	—	47	48	—	34	
2000	2	8	97	107	—	203	
1800	5	4	146	155	788	203	
1600	20	23	483	526	—	262	
1400	35	32	805	872	—	1459	
1200	95	65	1182	1342	4377	1459	
1040	84	138	1941	2163	—	1459	
960	—	25	4987	5012	5012	—	

Soronkívüli előléptetés csak azon esetben eszköztessek, hogy ha a rendszeres előléptetések után még üres hely áll fenn, akkor is csak azon esetben, ha az előléptetendők érdemei egy arra elbírálni hivatott bizottság előtt kimutatható.

Előléptetési okmányunk a státusban elfoglalt sorszámtól kapja. Előléptetésből csak fegyelmi uton lehessen kizárni.

(Módosítások.)

Az I. számú utasítás és a II. fejezet 23. §-a módosítások a következőképpen:

Az ügyek összehalmozódás esetében a megszbott hivatalos órán túl órapénz folyósítása mellett végezendők.

Az V. fejezet 33. §-a módosítások: Rendbüntetések fülbebevezethetők legyenek.

A 42. §. módosítások a következőképpen: A fegyelmi ügyek tárgyalására az iparhatóság valamint az üzletvezetések kezeében felállított fegyelmi bizottságba altisztek is neveztessek ki, akik csak akkor vehetnek részt a tárgyalásokban, ha altiszt áll fegyelmi vizsgálat alatt. A fegyelmi eljárás alá vont alkalmazott egy a vasut szolgálatában álló alkalmazottat védője gyanánt felkérhesse.

A VII. fejezet 8. §. módosítások így: A természetben lakás úgy rendeztessek, mint a hivatalnokoknál. Lakáspótlékban részesüljön, ha természetben lakása rangjának meg nem felel.

A 38. §. módosítása: A törzsfeltest ne szüntessék be.

A 40. §. módosítása: Az 59. §. 2., 3. és 5. pontja alapján történt felmondás esetében az altisztek részére is egy évi fizetés levonás nélkül utaltassék ki.

A 41. §. módosítása: Ha az elbocsátott a természetben lakás élvezetében van, meghagyandó a negyed év végéig, vagy a hátralevő időre lakpénze kiutalandó.

Szabadság engedélyeztessek 3-5 évi szolgálat után 8 nap, 5-10 évi szolgálat után 2 hét, 10-20 évi szolgálat után 3 hét, 20-30 évi szolgálat után 4 hét és minden 10 napi szolgálat után egy szabad nap, szolgálati ágakra való tekintet nélkül.

Nagyforgalmu állomásokon 24 órai szolgálat után szünteljen.

Szolgálati évünk, szolgálati ágakra való tekintet nélkül, kivéve a vonatkísérőket, 30 évre szállítassék le.

Családtagjaink részére évente 4 szabadnapot kőrünk. A III. oszt. jegy ráfizetés mellett magasabb kocsi-osztályra legyen érvényes, ez nemcsak az alkalmazott javára, de intézetünkre is kereskedelmi szempontból előnyös. Ezen alázatos kérésünk nehézségbe nem ütközhet, mint hogy azok, kik csak főjegyet élvezetében vannak, bármely kocsi-osztályra jogosultak a megfelelő jegy megváltása mellett.

Helyettesítési illeték 20 napon felül is a helyettesítés teljes tartamára folyósíttassék.

Költözési átalány büntetésből való áthelyezés esetén is utaltassék ki.

Természetben kiadott ruha használata szállítassék le, zabunny és sapka 1 évi időtartamra, köpeny 2 év és bunda 4 évenként adassék ki. Ezen alázatos kérelmünket még azzal egészítjük ki, hogy szolgálati ágakra való tekintet nélkül az összes altisztek vétesenek fel a ruha illetményébe és azok részére, kikre az egyenruhaszélés nem kötelező évente a ruhakiosztás idejében pénzértékben kapják meg.

Végül egy igen nagyonosságú dologra térünk, mely anyagi helyzetünket ugyan nem javítja, hanem intézetünk tekintélyét nagyban fogja emelni, valamint minket a legmélyebb megaláztatásból fog az emberek sorába felemelni, ha az eddigi azon rendszert, hogy altisztre (kinek állását négy középiskolához köti illetés hatóságunk) János, Péter vagy Pál néven való megszólítást töröltetni méltóztatik. Nem a nagyra-vágás visz bennünket ezen alázatos kérelemre, hanem az emberrel vele született önzete, hogy egy felnőttest, ki nem szolgál, ur megszólítsa illesse.

Nagyméltóságn miniszter ur! Kegyelmes urunk!

Nem mulaszthatjuk nagybecsű figyelmét arra is felhívni, hogy illetményeink szabályozásánál egyes lokális viszonyokra (a hegyipályánál a vonatkísérő személyzet kilométerpénzére stb.) kiterjeszkedni méltóztatassék.

A székes fővárosban székelő alkalmazottak valamint az ország határain (Predeal, Fiume stb.) 2200 korona fizetésen aluliak fizetéseiknek megfelelő 20 százalékos drágasági pótlékban részesüljenek. Ezen alázatos kérésünk támogatásra nem szorul, mivel ismert, hogy a fővárosban az élelmiszeri cikkek beszerzése 100%-kal magasabb, mint a vidéken. A határ-állomásokon székelőkre még egy okkal több, hogy ezen kedvezményben részesüljenek, mivel külföldön tartózkodók elbírása alá esnek. Idegen nemzetiséggel állnak érintkezésben, igazságos érdekeink is azt követelik, hogy rendezett anyagi viszonyok között legyenek.

De az alkalmazott munkabíróbb és sokkal önfeláldozóbb is, ha beigazolja látja, hogy róla minden irányban gondoskodva. A francia Orleans vasut alkalmazottainak jólétét annyira magáévá tette, hogy nevelési pótlékat ad a nagy családdal megáldott alkalmazottaknak, fizetései és gyermekeik számához mérten. Mi csak a mindennapi kenyérünkért esedezünk.

Kegyelmes urunk! Ha igaz az, hogy most a jog, törvény és igazság érája alatt élünk, hogy a méltányosság politikája mindenben érvényesül, úgy lehetetlen hogy jogos, igazságos és törvényes ügyünk pártolásra ne találja és anyagi helyzetünk 3.788.476 korona többletkiadáson szenvedne hajótörést, melylyel 10277 jobb sorsra érdemes család ha nem is a jólét révében kőtne ki, de nagyobb karaj kenyérhez jutna.

NYÁRI ÉLET.

A napfürdő csodái.

— Jelenet. —

Egy ur: Az istenért, maga az?
 A másik: En.
 Az egyik: Reitenetes...
 A másik: Miért?
 Az egyik: Borzasztó! Kétségbeesztő! Micsoda állapotban van maga?
 A másik: Na hallja, ezért íjedt meg olyan nagyon?
 Az egyik: Ezért. De hát mi a baja, és miért van ilyen borzasztó kondícióban?
 A másik (tudulági gyönyörrel): Ah... a napfürdő csodái! Napkurát használtam, barátom. Napkurát! Olyan egészséges vagyok, mint a mak! Nincs is párja a napfürdőnek!
 Az egyik: De hát...
 A másik: Ne szurjon közbe, ha beszélek. Amikor

egy kicsit ideges voltam, barátaim napfürdőt ajánlottak. Oh, az a csodás napfürdő. Minden bánatra balzsam, minden bura ír, minden bajra olvas... azaz orvosság... Hát kiteküdtem a napra.

Az egyik: Tehát...
 A másik: Mondtam, hogy nem illik közbemet-szeni, ha valaki beszél. A napfürdőnek már az első napon megvolt a maga hatása. (Nagy örömmel): Az egész felsőtestemről legyött a bőr! (Diadallal): Az egész felsőtestemről!

Az egyik: Szép.
 A másik: Ne metéljen közbe. Még nincs vége. Most jön a java. En, barátom, én, akinek soha az életben nem fájt a fejem — érti? — akinek soha, de soha nem fájt a fejem, mindjárt a második napon olyan fejfájást kaptam, hogy egy szekér antipirin kellett bevennem! Ez csak eredmény! Menjünk tovább. A harmadik napon egy kicsit besütött a szemembe az édes napsugár, azóta folyton fényes karikák járnak a balszemem előtt.

Az egyik: De hiszen...
 A másik: Nem hallja, hogy nem szeretem, ha közbedőf? Hadd végezzem be. Annyi előnye van a napfürdőnek, hogy fel se sorolhatom mind. Csupa előnye van, csupa jó eredménye, satöbbi, satöbbi és ectetera is. Tudja, még mit értek ectetera alatt?

Az egyik (hallgat).
 A másik: Na, feleljen!
 Az egyik (hallgat).
 A másik: Na, miért nem felel?
 Az egyik (elkeseredve): Maga mondta, hogy ne huzzak közbe!

A másik: Az más. Most kérdezem. Szóval azt értem ectetera alatt, hogy sikerült lehamlanom, meg, hülnöm, kissé megvakulnom, fejfőresőt kapnom, bőrbajt szereznem, egy éles kavicsba belelépni és azonkívül...
 Az egyik: És azonkívül?

A másik: Már megint közbeesap. Azonkívül egy hölgy, akit mindig tiszta szerelemmel imádtam, akihez a rossz szándék árnyékának leghalványabb gondolata sem fér, meglátott. Képzelve csak, meglátott! Mit szól ehhez? Most beszéljen pupák. Most beszéljen! Mit szól ehhez?
 A másik: Semmit.

Két koponya vádja.

Bobbe, az embercsapda föltalálója többszörös gyilkos volt. Viselt d'lgai szerint: minden ízében gazember. Koponyáját annak idején Waldeyer berlini tanár bontotta föl és a preparátumokat mostanában terjesztette az antropológiai kongresszus elé. A tanár a koponyát rendkívül szabályosnak és előnyös alkatúnak mondja. Az agyvelő teljes súlya 1510 gramm. Minden tünet homlokegyenest ellenkezik a Lombroso-féle teoriával.

Egy többszörös gyilkosnak a koponyája bevádolta Lombroso Cézárt! Ez, a modern bünelméletet küzdelmének egyik legújabb eseménye, olyan esemény, mely utólagosan, az antropológiai kongresszuson bontakozott ki a nyilvánosság előtt.

Lombroso évek óta — tudományosan — vádat emel azok ellen, akiket l'uomo delinquente'nek nevez és akik, szerinte, fizikai alkatuknál, de különösen koponyájuk és agyvelejük formájánál fogva egyenesen rászülettek arra, hogy gonosztevők'kké legyenek.

Bobbe, a többszörös gyilkos koponyája — mint tudományosan megvizsgált és illetékes tanúságtétellel kirendelt objektum — vizonvátadamel Lombroso ellen. Es ez a vizonvátadamel a pszichiátria hírneves tanárának, a nap-napután mindinkább hódító büntözési elmélet megteremtőjének tudományos értékét és tudományos itélkezésének hitelét. A többszörös gyilkosnak, Bobbénak koponyája, mint alaposan és behatóan megvizsgált objektum, azt a vádat emeli a büntözési hajlam elméletének európai híru reformatora ellen, hogy ő már, mint Lombroso, nem annyira komoly tudós, mint inkább ötletes — poeta.

Lombroso tényleg poétának indult és egy, kriminálian furu kornak, az eredetiségek hőbortjain élőkődő jelennek nagy kriminalistája lett belőle. Pályája kezdetén mint poeta használt a föl orvosi tudományának primitív ismereteit, vagyis mint orvosnövendék drámákat faragott. Később, mikor kész doktorrá és egyetemi tanárrá lett Lombroso Cézár, akkor viszont költői képzelő tehetőségét használta föl arra, hogy a bünyyomozás fizikai alapokra fektetett tudományának új rendszerét megteremtse. Eleinte — mint orvosnövendék — tudományos alapokra építette a poeist, de ezzel megbukott. Későbbben a fantáziát

jára építette föl a tudományt, és ezzel Európá-szerte győzött.

Lombrosoinak a fantáziára épített tudománya azt hiteli el a modern világgal, hogy a bölcsebbben ringó ártatlan csecsemők koponya- és agyvelőalakulásában benne van — a predestináció. Homlokára van írva a gyermeknek, hogy gyilkos vagy rabló, vagy tolvaj lesz belőle. Hogy a gyermekből, amennyiben koponyájának alakja és agyvelőjének formációja bűnre predestinálja őt, éppen úgy lesz gonosztevő, mint a hogy az alfalfa gyökereiből csakis olyan gyümölcsefa keletkeztetik, amelyik almát terem — és nem körtét. Lombroso ugyanis nem csupán a hajlamok átöröklését vitatja és nem csupán azt demonstrálja, amit Darwin lelkiismeretesen és tudományos alaposággal bebiztosított, — hogy ugyanis a lélekbeli hajlamok a fizikumban vannak letétbe helyezve — hanem a büntetőtörvénykönyvekben minősített különleges bűnök szerint: különleges fizikai abnormalitásokról is beszél — álmodik Lombroso. Így például a hamis pénzverő, a csavargó, a gyilkos, az utonálló, a tolvaj fizikumában más és más karakterisztikus elváltozásokat keres. Mintha a nagy természet törvényhozása a mi kodifikált és legfelsőbb helyen szentesített paragrafusgyűteményeinkből lopkodna ideákat és onnan szedegetné a modelleket.

Hogy ez a Lombroso-féle tudományos elmélet mennyire vakmerő és ennek ellenére mennyire kicsinyes, azt Bobbe koponyája bizonyítja legújában. Ez a többszörös gyilkos nemcsak szépen kifejtett koponyával bírt, de sőt még az átlagon is túlemelkedett az — Waldeyer berlini orvos-tanár vizsgálata szerint. Bobbe agyvelője, úgy amint azt a holttestből kiemelték: 1510 gramm súlytal bírt. Az átlag 1250—1300 gramm. Így tehát az 1510 grammnyi agyvelőcsúsz a szellemi notabilitások közé soroz. Ha ebből elesik a vértartalom, még akkor is közel jár az, a mi nagyhalottaink közül annak az agyvelőbeli súlyához, akit legutóbb vesztettünk el.

Bobbe, az embercsapának föltalálója, a lélekbeli abnormalitásnak, az átlagot meghaladó emberi gonoszságnak egyik képviselője semmi, éppenséggel semmi rendellenességet nem mutat koponya és agyvelő alakulásában. Sőt éppen ellenkezőleg, egyenesen arról tesz tanúságot az orvosi boncolás, hogy ebben a kiszolgált eszmeraktárban minden jelenség, minden tünet, minden arány: rendez, szimmetrikus és előnyös. Az agyvelőnek az átlagon túlemelkedő súlyát még jelentősebbé teszi az, hogy Bobbe arányos méretű és alacsony természetű ember volt. Egész testsúlya nem volt több mint egyszáz font. Ez ebből másfélezer grammtól nyom maga az agy! Az agyvelő fonatai teljesen és szabályosan ki vannak fejlődve és — a tudomány vértana szerint — előnyösen jellemzik az egyének összes lélekbeli képességeit. Maga a német professor, aki vizsgálta a koponyát és az antropológiai kongresszusnak bemutatta a preparátumokat szinte elragadtatással hirdeti, hogy ez a koponya és ez az agyvelő arányosság tekintetében valóságos ritkaság, igazi tünemény.

Bizonyos, hogy egy konkrét eset nem alkalmas Lombroso teóriáját véglegesen megdönteni. Minden elmélet úgy van berendezve, hogy a kivételek számára menedéket biztosítson. Erről gondoskodott Lombroso is. Annyi azonban kétség-telen, hogy egy notórius gazembernek olyatán koponyája, melynek minden részlete ellentétben áll azokkal a tünetekkel, melyeket Lombroso úgy állít elénk, mint a bűnözési hajlamnak vagyis a lélekbeli gonoszságnak fizikai okait: legalább is figyelmet érdemlő jelenség.

Mialatt a két koponya — Bobbéé a saját akaratánál fogva, Lombrosoé pedig, a benne megfogalmazott gondolatok által — viatkozik egymással, vessük föl a kérdést, hogy vajjon miért volna a kodex által minősített és egymástól elütő bűncselekményeknek az ember fizikumában is egymástól eltérő és eltéréseiben felismerhető tünete?

Hiszen az amit mi bűncselekménynek nevezünk, az a legtöbb esetben csak azért bűn, mert a törvénykönyv annak minősíti. Ha egy újabb kodifikáció hatályon kívül helyezi a minősítést, vagy ha egy másik paragrafus kimondja az elévülést, akkor rögtön megszűnt bűn lenni a bűn. Es az ilyen papiroson megállapítható, vagy hatályon kívül helyezhető definíciók belevésődnének a nagy természet titkos hieroglifái közé? A nagy természet atvinné a maga rejtélyes törvénytárába azokat az aprólékos fogalmakat, melyeket az emberi bölcesség vagy az emberi gyarlóság kínos vajadások után megszűl?

Aki ezt lehetségesnek vagy éppenséggel valószínűnek tartja, az nagyon fennhéjázóan gondolkodik az emberi szellemről és nagyon kicsinylő véleménynyel bír a nagy természetről.

A lopás a kodex szerint más mint az orgazdaság, a rablás más mint a sikkasztás, sőt még az emberölés és a gyilkolás is egymástól elkülönített két fogalom a mi törvényeinkben. Ugyanígyen megkülönböztetéseket lehet-e és szabad-e odatulajdonítani annak a végtelenül ridog

nagyhatalomnak, melynek minden jogszabálya ebben az egy szóban összpontosul, hogy: erő.

Es hogy mennyire gyarlók a mi fogalmaink a bűnről és hogy e fogalmak mennyire nem illekenk bele a természet ércétörvényei közé, azt egy futólagos kis gondolatselekcio is nyilvánvalóvá teszi.

Ha valamit, úgy a szeretet fogalmát szoktuk szembe állítani a bűnrel, mint ennek abszolút ellentétét. Es ime, a legközönségesebb példa is megvilágítja azt a tényt, hogy a szeretet akár-hányszor megszűli a bűnt, míg a szeretetnek hiánya épségben tartja az ugynevezett polgári becsületet.

Az egyik apa a földi üdvösségét imádja a családjában, a másik csupán tehernek tekinti a családját. Ez is, az is nyomorban él, amellyől egyelőre nincs kigazolás. Emennek is, amannak is éheznek a porontyai. Hozzá tehetjük azt is, hogy itt is, ott is betegen nyöszörög egy-egy szelid tekintetű gyerek és — omi kér. A sorvado apróság szeméből az éhség kinja könnyeket sajtol ki, amelyek halvány arcán végig peregnek...

Az egyik apa lelkében vad elhatározás fogamzik.

— Előteremtem, megszerzem azt, ami kell! És ha meg kell fojtanom valakit, még akkor is. Az egyik apa kirohan a nyomor tanyájából és ha nem is gyilkol, de — lop.

Vajjon melyik? Az-e, aki szereti a családját vagy a másik?

Bizonyára az, aki szeret, az követi el a bűnt, míg a másik, a hideg szívé, a közönyös lelkületű megmarad törvényes fogalmaink szerint: becsületes embernek.

A természet törvényei nem haladnak egy csapón a társadalom törvényeivel.

Aki a fizikai törvényekre akarja ráépíteni a büntető törvényeket, az csak egy paragrafut lesz képes megfogalmazni, azt, hogy *nincsen bűn*. Ebből a szempontból tekintve minden, ami történik: elkerülhetetlen, óhatatlan, okszerű és törvény-szerű. A vegytani és fizikai, valamint a fiziológiai laboratóriumok nem ismerik a bűn fogalmát. Amit a jogász bűnnek nevez, az a fizikus szempontjából csupán — kár, vagy veszteség, vagy hátrány. Ami a társadalomra hátrányos, azt ezért bűnnek nevezzük. De ezt a fogalmat a természet procedurái közé beleszorítani nem lehet.

Feszl Géza.

FŐVÁROS.

(*) **Közforgalom a villamoson.** A lóvasútnak villamosá váló átíratásakor a budaieiak a körforgalom behozását követelték. Azóta is sokszor sürgetik, de mindig volt valami akadály a körforgalom megvalósításának. Most végre rendbe hozták a dolgokat. A közúti vasutársaság a szükséges összeköttetéseket megcsinálta s a kereskedelmi miniszter ma értesítette a fővárost, hogy a körforgalmat a társaság berendezte s a vonal műtanrendőri bejárását augusztus harmincadikán tartják meg. A körforgalomban a kocsik a központi városházától indulnak s a Múzeum-köruton és a Ferenc József-hídon mennek át Budára, a budai bejáró köruton végig haladva, a Margit-hídon jönnek vissza a pesti oldalra s a Váci-köruton mennek a központi városra. A körforgalom ezen a vonalon létezőlegessé teszi az átszállást s a tarifa is kedvezőbb lesz.

SZÍNHÁZ. ZENE.

** Az első premierek. A budapesti színházak ez idén nagyon korán kezdik meg premierjeik sorát. Ismeretes, hogy a *Nemzeti Színház* mindjárt megnyitó előadásán, szeptember 1-én, mutatja be *Zivuska Jenő* pályanyertes darabját *A becsületbirtok*. *A Vagszínház* szintén mindjárt megnyitása első hetében új darabot fog adni és pedig *Brissonnak Chateau historique* című háromfelvonásos új bohózatát. *A Magyar Színház*, mint értesülünk, már a jövő héten mutatja be *A kis ártatlan* című angol bohózatot, amelyet kevés időre rá *A vesztásúzó* című operett fog követni. *Leszkay* András, a színház új bérő-igazgatója, aki október elsején kezd meg regiméjét, mindjárt ezen az első előadásán *A szerencsecsillag* (The lucky star) című angol operettet fogja bemutatni. *A Népszínház* szintén szeptember havában fogja megtartani első bemutatóját.

** Vendég szereplések a Magyar Színházban. *A Magyar Színházban* holnap, csütörtökön, *Herczeg* Ferenc népszerű darabja, *A Gyurkovics-lányok*, szűz-kettészere kerül színpadra. Horvák Feri szerepét a beteg *Rátönyi* Akos helyett, *Balta* Kálmán, a győri színház igazgatója, Radványi ezredes pedig *Morvai* Antal a *Városligeti Színház* tagja fogja játszani.

** Városligeti Színház. A Városligeti Színházban most olyan javában a legutolsó próbák *Hervé*, a *Törökök* című operettjéből. A darabot új, fényes kiállításban hozza színpadra. A darab főszerepeit Németh József, a Népszínház jeles komikus, Balláné Csik Irén, Sziklai Szeréna, Feld Olga, Talián Ida, Szentes, Csöreg és Gümöry játsszák. A bemutató előadás pénteken lesz.

** Fővárosi Nyári Színház. Zsefolt ház előtt adták ma este immár ötödöször a budai színház nagy-sikerű udonságát, a Zazát. A közönség lekes tetszésnyilvánításával adózott a darab főszereplőinek, akiket többször a lámpák elé hívott.

** A Nemzeti Zenedékek a növendékek beir-tása augusztus hónap 30-ikától szeptember 5-ikéig történik, az intézetnek IV. ker. Ujvilág-utca 14. sz. beviségében, naponta délelőti 9—12 óra közt. Ezen az időn túl csakis külön igazgatói engedély alapján írják be a jelentkezőket. Délután 3—5 óra közt. Mind-
ét nembeli növendékeket a következő szakokra veszik föl: ének, zongora, orgona, cimbalom, hárfá, az összes vonós- és fuvóhangszerekre, továbbá: az összhangzattan, zeneszerző zenetörténeti és esztétikai szakokra, továbbá: a vonós- és zenekari iskolába, valamint az egyházi zene- és liturgiái tanulmány-szakokra.

** Az aradi színház új igazgatója. Egy távirat nyomán megírta, hogy az aradi színházat három esztendőre *Zilahi* Gyulának, a Nemzeti Színház jeles fiatal művészenek adták bérbe. A memorandum szerint, amelyet pályázata kapcsán benyújtott *Zilahi*, Aradot színtügyi központtá akarja emelni. Pályázatot írt ki különböző fajú szindarabokra, az operák sorába felveszi a Wagner-darabokat. Kéri, hogy a színházat nevezzeék el *Aradi Nemzeti Színháznak* és hogy az 1874 óta meg nem változtatott helyárakat mérsékelten emeljeék fel. Bemutatja a társulat már eddig szer-ződöttet tagjainak névsorát, amelyben *Zilahiné* Singhof-fer Vilma a kitünő operanékesnő, *Várad Margit*, *Amon Margit*, *Pethes Imre*, *Bakó László*, *Polgár Sándor*, *Palotai Piroks* stb. neveit találjuk. Határozott ígére-ttel bírja *Keglevich* intendánsnak és *Beothy* László igazgatónak, hogy a Nemzeti Színház és az Opera jelesebb erőnek az aradi színházban hosszabb ideig való vendég szereplését megengedik. A vendégek kö-zött lesz *Jászai* Mari, a kiváló tragika, aki a követ-kező kedves levében adja tudására *Zilahinak*, hogy hatalmas művészetének ragyogásával a derék aradi közönséget is megakarja örvendeztetni:

Kedves jó Zsül! Jó kollegám!

Amennyire sajnáljak elveszteni, mint pályá-társat, annyira örülök, hogy az eleven szívebe jutsz ki, ahol dolgozhatol, és ahol a jó munkának becsé van. Ez a fő fiam! Csak én ad kielégítést, önéreztet, életkedvet.

Eredjétek hat dalos madaraddal egy-ütt, dol-gozzatok azoknak, akik megérdemeinek ben-neketek.

Arad! Művészet-szeretőbb, jobb és kedvesebb közönség nincs hazánkban, mint az aradiak. Dol-gozzatok és ott áldás száll rátok. Te nevetted meg őket, *Vilmád* gyönyörködtesse őket és ha netán valamikori a sirást is megkívánják, — meri az emberi szív vátozatot kíván — akkor szóíts kérék engem, hadd rikassam meg én őket, hadd sirjanak az édes aradiak én velem, szívet köny-nyitő könnyeket.

Hivásodra mindig, örömmel megyek hozzátok játszani.

Addig is adjon az Isten sikert törekvésedre.

Jászai Mari.

A Nemzeti Színház nagy művésznőjén kívül vendég szereplni fognak: *Csilag Teréz*, *Blaha Lujza*, *Küry Klára*, *Hegyi Aranka*, *Láncoz Ilka*, *Gaál Gyula*. Ujházi stb.

A színtügyi bizottság ülésén ismételtelen történt az a kijelentés, hogy örömmel fogadják *Zilahi* aján-latát, akinek az elismert művészetében rejő garancia kizárja a pályázat meddőségét, bár ő volt az egyetlen pályázó. A bizottság ezután *egyhangy* határozattal *Zilahi* Gyulának három évre bérbe adta a színházat. Az aradi közönség körében nagy megelégedéssel fogadták a bizottság határozatát és remélik, hogy *Zilahi* művészi igazgatása alatt az aradi színház ismét régi fényes nívójára fog emelkedni.

** Színház Vásárhelyen. Hódmezővásárhelyen *Kreccányi* Ignác színtársulata működik augusztus elsejétől kezdve. Bár eleinte a sajtó erősen kritizálta *Kreccányit* gyenge repertoriáért, most ki van vele békülvé, mert az igazgatók estéről-estére udonságo-akat adtak elő. Egymásután kerülnek bemutatásra: a *Bor*, *Ocskay brigádos*, *Névtelen levelek*, *Bolond*, stb. Kedden este érdekes premió volt. *Bródy* Sándor hatalmas drámája a *Hőfőherke* került színpadra kitünő előadásban. A nagyog nyelven megírt s erőtelj duzzadó s szög-nákban gazdag darab óriási hatást keltett Hódmező-vásárhelyen s a zsu. olásig meglelt színház közönsé-gét valóságos lázba hozta. A címszerepet *Ráskay* Emília, a Magyar Színház volt kitünő művésznője alakította előzőlegyszerűséggel s szíve teljes mo-
lelésgével. A jeles fiatal nőt valósággal ünnepele a ház. *Kivülte Tóvölgyi* Margit és *Bartos* Gyula váltak ki. *Tóvölgyi* Heléna, *Bartos* pedig a doktort játszottá. A társulat októberig marad Vásárhelyen.

** A jósvári Sarah. Sarah *Bernhardt* jó szívér-
ről ezuttal svájci újságok a következő újabb törté-
netéket mesélik: Egy *Pache* nevű svájci suhano az
alpesek szakadéka közt viruló hóvirág szedése köz-
ben a *Chamoisaire* sziklárol egy mélysebbe zuhant
és szörnyet halt. Sarah *Bernhardt*, aki a szerenés-
lenség színhelyével szomszédos *Villarsban* nyaral,
mikor meghallotta, hogy a szerencsétlenül jart fő-
legidősebb sarja volt egy szegény családnak, elhatá-
rozta, hogy a család javára előadást rendez.

** A primadonna pöre. Ismeretes az a pör, melyet *Orley Flóra* vidéki primadonna *Krecsányi igazgató* ellen indított. A régóta huzódó pörnek nem érdektelen története az, hogy *Krecsányi igazgató* még abban az időben, mikor a *poszony-budai* színházat bírta bérben, primadonnának szerződtette *Orley Flóra* énekesnőt. Az első föllépés azonban nem igen nyerte meg az igazgató tetszését, mert másnap levelet írt a primadonnának s arról értesítette, hogy színpadi működésével sem az ő, sem a közönség követelésének nem felel meg s így fölbontja a köztük kötött szerződést. Az igazgató választott bíróság döntése elé akarta vinni a dolgot, de *Orley Flóra* újabb fölléptetést kívánt, amit *Krecsányi* nem engedett meg s így pörre került a dolog. A primadonna a művészi hírnevén ejtett kár megtérítése fejében huszonnégyezer koronát követelt az udvariati igazgatótól, de a törvényszék és tábla föllétlenül elutasította kérelmével. *Orley Flóra* erre újra pört indított s ebben a kikötött tizenegyezer korona fizetésének a megtérítését kérte. A primadonnának ezuttal sem volt szerencséje a törvényszéknel, mert ezzel a kérelmével is elutasította a bíróság. A tábla ezzel szemben kimondta, hogy a direktor köteles elbocsátott primadonnájának a kialakított összeget s ennek kamatait megfizetni, amit *Kovács Antal* bíró előadásában okainál fogva megerősítette ma a legfelső bíróság polgári tanácsa is.

** A kornevillei harangok — Corneville-ben. *Planquette* híres *Kornevillei harangjai* addig kongtak dalamos csengéssel a kőfűtőn, operett-színpadain, a mignem egyszerre csak kiderült, hogy *Corneville sur Nisle*-ben, abban a francia városkában, amelyben *Planquette* operette játszik, olyan szegény az eklézsia, hogy a templom tornyában nincsenek is harangok. Többször volt már szó róla, hogy a városkában bizottság alakult, mely a világhírűvé vált harangokat a valóságban is meg akarja teremteni. A derek emberek akikből a bizottság alakult, ugyálszik, csakugyan nem bíbenek addig, amíg a városka tornyában csakugyan nem fognak megcsendülni a *cornevillei* harangok. Ennek a célnak szolgál az is, hogy e hónap 25-ikén a városka határában, a szabadban, előadják a *Planquette* operettet s az előadásban előkelő *parisi* színészek is részt vesznek. A szabadban lévő nézőtér háromezerfős számúzóit ülőhely van. Az előadást rendező bizottság elnöke dr. *Rorhethalen* marquis. A jövedelmet a *cornevillei* harangok öntésére fogják fordítani.

** A debreczeni színház bérlete. A debreczeni színházi bizottság mai ülésében döntött a debreczeni színház pályázata fölött. A színházat, mint levelezőnk táviratozza, újabb három évre *Komjáthy János* jelenlegi igazgatónak javasolja kiadni. A döntés titkos szavazással történt; Makóra öten, Komjáthyra heten szavaztak. A Makó-pártiak a döntést megfélebbezik a közgyűléshez.

** A müncheni Prinzregenten-Theater megnyitása. Münchenben tegnap nyitották meg az új *Prinzregenten-Theater* melynek az a nevezetessége, hogy egészen a *bayreuthi* Wagner-színház mintájára épült. Az új színház megnyitása nagyobbabású ünnepek közt ment végbe, amelyekből az udvar azonban a *Frigyes* császárné miatt elrendelt udvari gyász miatt elmaradt. Az ünnepi prólóg után a *Mester-dalnokok* adták a legelőkelőbb művészi erőkkkel. A színház maga a modern színpadi technika minden legújabb vívmányának a felhasználásánál épült. Így nem érdektelen, hogy a hátsó színpad magától a színpad-tól szintén elvártató vasfügönnyel, aminek tűzbiztonsági szempontból nagy fontossága van. A *Mester-dalnokok*on kívül még a következő *Wagner*-operák fognak az új színházban legközelebb előadásra kerülni: *Tristan és Isolde*, *Lohengrin*, *Tannhäuser*. A színház élén báró *Possart* intendáns áll.

** Új Tolstoj-dráma. *Tolstoj* Leonak, a világhírű orosz regényíró-filozófusnak *Felámadás* című regényét dramaturgálták s a darab a moszkvai Akvarium-színházban fog bemutatásra kerülni.

** Színházi tragédia. *Omaha* amerikai városkában történt a napokban a következő kis színházi tragédia: A társulat egy darabot játszott, amelynek *Egy nő bandita* a címe. A cimbeli nő banditát az egyik jelenetben a darab egyik szereplője östécsokolja és megöli. A szerepet *Milite Lighthawk* asszony játszotta, aki egyuttal szerzője is volt a darabnak, a csokoló és ölegető urat pedig egy *Adams Bat* nevű színésznek osztották ki. A darab tele házakat csinált s a szerelmi jelenés estéről-estére nagy hatást csinált, mignem a napokban egy *Tad Brookie* nevű színész, akit gyöngéd kötelek írték *Lighthawk* asszonyhoz, azt követelte, hogy a boldog szerelmes szerepét neki adják át. Ezzel a kérésével azonban elutasították, mire a féltékeny ember revolvert rántott elő és lelőtte a darab szerző-hősnőjét s aztán magát lölte fölé.

** Ittas tenorista. A *Berliner Theater*-ben, ahol most operaelőadások folynak szokatlan botrány történt tegnap *Tell Vilmos* előadása közben. *Bruck* tenorista, aki a címszerepet töltötte be, ittasan lépett a színpadra, amit a közönség mindárt a tenoristának a színpadra való kilépése után észrevett. A tenorista ugyanis nemcsak a hangjában, de egészen véve ingadozott s hangja csakhamar egészen felmondta a szolgálatot. A közönség sorából sokan az előadás félbeszakítását követelték, — ennek dacára azonban, nagynehezen, végigjátszották az első felvonást. A függöny legördülése után az igazgató kilépett a lámpák

előbe, sajnálkozását fejezte ki a kinos eset miatt és tudatára adta a közönségnek, hogy az előadást nem lehet folytatni. A jegyek árát visszaadták a pénztárnál.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ Az Akadémiából. A magyar tudományos akadémia a nyári szünetek után október 7-én tartja első ülését, amikor délután 5 órakor összes ülés lesz. Utána az első osztály tart ülést. Ez év folyamán még a következő ülések lesznek: október 14-én a második osztály, 21-én a harmadik osztály tart ülést, 28-án pedig összes ülés lesz. November 4-én az első osztály, 11-én a második osztály, 18-án a harmadik osztálynak lesz ülése és 25-én összes ülés lesz. A *Közzé-nyilatkozat* december 2-án az első osztály, 9-én a második osztály és 16-án a harmadik osztály tart ülést. Utána összes ülés lesz.

EGYESÜLETEK.

(Szeretetházi Nevelők Országos Egyesülete) címmel tegnap délután új egyesület alakult a fővárosban. Az alakuló gyűlés az Akadémia üléstermében folyt le *Somlyay József* elnöklété alatt.

Somlyay a szép számban egybegyűlt tagok üdvözlése után az alapszabály-tervezetet bocsátotta megvitatás alá. Kimondták a szabályzatban, hogy fenszért hőznek be az árva nevelésügyébe, irányt szabnak a nevelői működésnek, s lehetőleg egyöntetű eljárásra törekednek, továbbá munkakörülkébe veszik az árvaházi nevelők képzésének ügyét is. Az árvaházakban működő tanítókon kívül levezetik az egyesületbe rendes tagnak még azon tanítókat is, kik ily intézetekben gyakorlatilag már működtek továbbá, kik a szegény nevelésügynek az irodalom vagy társadalmi téren tettek hasznos szolgálatait. A gyűlés *Szél Kálmán*hoz, mint a kormány fejehez, üdvözlő táviratot küldött „nemzetvédő, nagy munkájáért” és *Szél Ignác* belügyi államtitkárnak is. A módosított alapszabályok elfogadása után megalakították ideiglenesen a tisztukat. Először közfelkiáltással *Somlyay József* Mayer-árvaházi igazgatót, alelnöknek *Szűcs András* közs. szeretetházi igazgatót, titkárnak *Magyar József* Klotild szeretetházi igazgatót, pénztárnak *Brocskó Lajos* protestáns árvaházi igazgatót, ellenőrnek *Magdics Károly* József-fürväházi igazgatót választották meg. A tisztikárnak köteletségévé tették az alapszabályok meilőbbi felterjesztését a kormányhoz jóváhagyás végett.

(Öregk Otthona.) Több fővárosi polgár olyan egyesületet alakított, amelynek az a célja, hogy elaggott budapesti férfiaknak és nőknek támogatást nyújtson. Az egyesületnek a „Presbyterian” Öregk Otthona Jótékony Egyesület címet adták s az alapszabályait a fővárosi hatóság után föltérjesztették a belügyminiszterhez. Most leiratlag tudtja a miniszter, hogy az alapszabályok — mivel az egyesület mintegy kölcsönös biztosítást kíván teljesíteni — nem kormányhatósági jóváhagyást, hanem az 1875. évi XXXVII. törvényeikk alapján cégbejegyzést igényelnek.

Nyiltér.

Régi olajfestmények.

A Moretti-féle olajfestmény

szaturáló műintézet, VII. ker., Csemeget-ut 56. szám alatt létezik ott régi olajfestmények restaurátatának.

A Fővárosi takarékpénztár m. sz.

Kerepesi-ut 40.

Kölcsönt nyújt

3 havi 10%-os törlesztés vagy heti befizetés alapján, mely kívánatra évenként a tőkéből leíratik. Szeptember 1-én új évtársulat kezdődik. Gyors elintézés. Takarékbetétek 5 százalékra.

MOLNÁR FERENC

AZ ÉHES VÁROS

REGÉNY.

DISZES KIALLITÁSÚ KÖTET.
ÁRA HÁROM KORONA. KAPHATÓ
A BUDAPESTI NAPLÓ KIADÓ-
HIVATALÁBAN. UTÁNVÉTEL
IS MEGRENDELHETŐ.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.

Vagyon 1900. december 31-én

1,687,840,168.54 frank.

Biztosítási állomány 1900. december 31-én

5,914,496,829.12 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest. IV., Károly-körut 26.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Egy kanonok üzemel. *Lembergből* táviratozzák, hogy ma kezdődött meg itt a főtárgyalás *Mardysiewicz* János kanonok a *Fins Mons* zálogintézet igazgatója ellen, akit kültien kezelés miatt fogtak pörbe. Azzal vádolják a kanonokot, hogy évek hosszú sora óta a nevezett zálogházban elzálogosított tárgyakat más lemergeri intézetekben elzálogosította továbbá zálogédelnűkát hamisított kültiélé nevekkel soha be nem adott zálogokról, a maga értékárgyait nagyobb becsértékben elzálogosította a vezetés alatt levő intézetben és ezeket a tárgyakat utóbb jogosulatlanul kivette. Azzal vádolják továbbá, hogy az intézet pénztárából készpénzt vett ki és az intézetben elzálogosított tárgyakat vagy azoknak értékét, ugyszintén a ki nem váltott zálogok eladásának föllőségét elutalajdonította, az intézet kárára kölcsönöket adott értéktelen papirokra, behatálatlan váltókra, amelyeken vagy ő vagy más vagyontalan személyek voltak aláírva, biztosítási kötvényekre, sorsjegyigényvényekre stb. *Mardysiewicz* ma kinalgatása során beismerte bűnösségét és azt mondja, hogy kedvezőtlen pénzügyi viszonyai kényszerítették rá, hogy a zálogintézet vagyonához nyuljon. A tárgyalás holnap folytatják.

§§ A zavarosban. Az idén április nyolcadikán *Keeskeméti Lajos* nyomdászregétt künn alidogát a *Tattersall* területén, ahol a *Barnum*-örkusz ütötte föl nadiszállását. *Hegedűs* Aladár detektív fölismerete a lopásért többször büntetett fialembert s figyelmeztette reá *Marton János* rendőrt.

— Jó lesz, ha maga is vigyáz rá, mert aligha nem a zavarosban akar halászni.

Ez a reménye rövidesen teljesedett is, mert *Keeskeméti* a nagy tolongásban melléje huzódott *Cselinger János* nyelvtanárnak s egy alkalmas pillanatban kihuzta zsebéből az ezüstőrárt. Azután el akart sietni. A rendőr azonban észrevette a dolgot s a kijáratnál megfogta. *Keeskeméti* kézzel-lábbal tiltakozott az elfogatás ellen s e közben négyszer megfogta a rendőrt, majd el akart szaladni, de egy lovas-rendőr nyakonsiepi. A budapesti törvényszék lopás és hatóság ellen való erőszak büntettéért összbüntetésül egy évi börtönre ítélte a vádlottat. A dologgal *Zubovics Román* bíró előadásában ma íllebbviteli nyilvános főtárgyaláson foglalkozott a tábla és *Fittler Bálint* főügyész-helyettes indítványa után helybenhagyta a törvényszék ítéletét, ami ellen a vádlott, akit két szuronyos őr kísért a tárgyalásra, semmiségi panaszt jelentett be a Kuriahoz.

§§ Összbüntetés párbaj miatt. A budapesti törvényszék *Dienes Márton* szerkesztőt és országgyűlési képviselőt a *Csajthy Ferenc* szerkesztővel vívott pisztolypárbaja miatt egy havi, a *Holló Lajos* képviselővel vívott kardpárbajért pedig két havi államfogházra ítélte. *Dienes Márton* a törvényszéktől összbüntetés kiszabását kérte s a törvényszék most 10 napi államfogházban állapította meg az összbüntetést. Így az összbüntetés révén 4 nappal rövidül meg *Dienesnek* büntetése, amit valószínűleg csak a télen fog leülni.

SPORT.

Nyári lóversenyek. A holnap programmon ismét egy értékes s a mellett szép verseny szerepel: a 20.000 koronás Kettős ivadékverseny, amelyben jobb kétévoseink mérhetik össze erejüket. Az első klasszist ezúttal nem találjuk benne képviselve, mert a legeslegjobbak: *Liubar, Kagall, Ladon* és *Kunibert* hiányoznak, de azért egyik-másik van a crackek közt, amelyről feltehető, hogy a legelső klasszisba fog kerülni. Az első klasszist még a legjobban *Belvedere*, a Kárpáti-díj nyertője közelíti meg, s így ő a holnap verseny legkomolyabb jelöltje, míg ellenfelei közül féltéstvére, a szintén *Bonavista* oszák: *Bonafide* lehet rá a legveszedelmesebb. *Mesalliance* ellen erősen szól az, hogy a Károlyi-émlékverseny résztvevői, az egyetlen *Ladon* kivételével, győngéknék bizonyultak, ellenben *Helenától* és *Hazaftól* nem tagadható meg bizonyos kilátás. A „sötét” elemet *Kelengye* vagy *Hippias* képviselheti a legszerencsésebben. Kis díja van ugyan, de mégis szép verseny lesz a csömöri díj. *Billa, Ponyvássy, Magasan* és *Montezuma* gyönyörű versenyt futhatnak érte. A viztoronydíj jó dolog a Springer-istállónak, melynek dresszét akár *Magasan*, akár *Verita* is győzelemre viheti.

A típeket holnapra itt adjuk:

- I. *Glend'or* — *Szétlőt.*
- II. *Billa* — *Springer-istálló.*
- III. *Springer-istálló* — *Sobri.*
- IV. *Cap Martin* — *Dreher-istálló.*
- V. *Belvedere* — *Bonafide.*
- VI. *Kicsi* — *Júlika.*
- VII. *Ronny* — *Tiamo.*

Uj amerikaiak. Két új amerikai jockey érkezett a minap Budapestre: *Philipp* és *Silvers*, akiket Luczenbacher Miklós szerződötetett Amerikából. *Silvers* már tegnap bemutatkozott a nyeretlen kétévesek díjában s *Pumus* mögött, de igen jó lovak előtt, másodikk lett.

A kettős ivadékverseny eredményét mindazok, akik nem mehetnek ki a versenytérre, leghamarabb a Telefon Hermonid útján tudhatják meg, mert a Hermonid kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján, közvetlenül a díj felvétel után, valamint a többi versenyekről is két futamok között közvetlenül a futamok után részletes eredményt olvastat fel. A versenyeredmények felolvasására készezes riadójelet hívja fel előzetes figyelmet a beszélő újság.

TÁVIRATOK.

Halle, augusztus 22. Az evangélikus hitköz-ség mai nagygyűlésén 200.000 márkát szavaztak meg az Ausztriában megindult Los von Rom mozgalom céljaira.

Berlin, augusztus 22. A *Wansee* tavon egy személyszállító hajó kázánja felrobbant és öt ember megsebesült.

Berlin, augusztus 21. Valamennyi lap foglalkozik *Gumbinnen* pörben hozott ítélettel s mindannyi rosszalja.

Páris, augusztus 21. A marokkai követség ma Párisból Rómába utazik, ahonnan pénteken hajóra száll és visszatér Tangerbe.

Róma, augusztus 21. A Stefáni-ügyenkség jeleni Sigmaringenből: *Bauer Lajos* páter, a minorita-rend generálisa ma reggel meghalt.

Saragossa, augusztus 21. *Vilanova de Aluka* községben a vihar 40 házat szétrombolt. Hat ember életét veszítette. A kárt néhány millióra becsülik.

A csehországi választások.

Prága, augusztus 21. A *Czas* jelenti, hogy gróf *Coudenhove* cseh helytartó Bécsbe utazott, hogy a cseh választás dolgát elintézte. A tartománygyűlést legközelebb fölösztalják, azután rögtön kiűzik a választás idejét.

A török-francia konfliktus.

Páris, augusztus 21. A Havas-ügyenkség jeleni Konstantinápolyból: Dacára a külügyminiszter által adott formális ígéreteknek és a *szultán szavának*, melyet ez Constans francia nagykövetségnek a múlt csütörtöki kihallgatáson adott, a *szultán* a rakpart visszavásárlása és a vitás ösz-szegek folyósítása ügyében *visszavonta* tett ígéreteit és adott szavát. E szöszögés miatt a francia nagykövet értésére adta a szultán első titkáranak, hogy *megszakit minden öszszeköltést* a török kormányval, a miről saját kormányát is értesítette.

A délafrikai háború.

Fokváros, augusztus 21. Az ellenség néhány hét óta a backley-easti kerület felé vonult. Előnyomulásában feltartóztatták fokföldi rendőr-katonaság és

más helyi csapatok. Barkley-East jól meg van szállva, de az ellenség közelébe teljesen elvája a posta- és táviró forgalomtól.

Közgazdasági hírviratok.

Bécs, augusztus 21. Az osztrák-magyar vámterület behozatala július havában 184.8 millió koronát tett vagyis 800.000 koronával többet, mint a múlt év július havában. A kivitel ugyanebben a hónapban 150.2 millió koronát tett vagyis 16.7 millió koronával kevesebbet, mint a múlt évben. A kereskedelmi mérleg tehát 15.4 millió koronányi aktívummal zárult, holott a múlt év július havában a kivitel 30.9 millió koronával haladta meg a behozatalt. Január elsejétől július végéig a behozatal 977.3 millió koronát, holott a kivitel pedig 1044.5 millió koronát tett. A kereskedelmi mérleg aktívuma tehát ebben az időszakban 67.2 millió korona, holott a múlt évben 93 millió korona volt.

London, augusztus 21. (Gabonapiac.) Az irányzat általában szilárd. Külföldi buza 3 p.-vel olcsóbb, a többi változatlan. Városi liszt 28—29 sh. Repceolaj 26 sh. 9 p. Tengeri 24 sh. Behozatal: Buza 20.000, árpa —, zab 40.000 q. Az idő szép.

New York, augusztus 21. (Terményfősség.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8.1/16 (8.1/16), aug.-ra 7.37 (7.30). Novemberre 7.52 (7.46). New-Orleansban helyben 8.1/16 (8.1/16). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphianban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsír:* Western steam 9.15 (9.10). Rohe és Brothers 9.35 (9.20). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Szept.-re* 61.1/4 (61.1/4). Decemberre 63.1/4 (63.1/4). — *Májusra* 64.1/4 (64.1/4). — *Buza* irányzata szilárd. — *Piros ősi* helyben 78.— (77.1/2). Szeptemberre 76.1/2 (75.1/2). Októberre 76.1/2 (76.—). Dec.-re 78.1/4 (77.1/2). Májusra 81.1/4 (—). — *Gabona szállítási díja* Liverpoolba 0.1/4 (1.—). — *Kévé:* fair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). Ang.-ra 4.80 (4.80). Novemberre 4.95 (4.95). — *Liszt:* Spring Wheat ceas 2.80 (2.80). — *Cukor:* 3.1/16 (3.1/16). — *Őn:* 26.50 (26.55). — *Réz:* 16.1/4 (16.1/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 21. (Terményfősség.) (Zárlat.) *Buza* irányzata szilárd. Szept.-re 70.1/2 (70.—). Okt.-re 71.1/2 (70.1/4). *Tengeri irányzata* állandó. — *Szept.-re* 57.1/2 (57.1/4). — *Zsír:* Szeptemberre 8.90 (8.82). — *Októberre* 8.97 (8.90). — *Szalonna* short ceas 8.75 (8.75). — *Sertésfűs:* Szeptemberre 14.42 (14.27). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Iréneke. Az ön levele így végződik: mert én szerelmes vagyok. Ennél fogva azt kívánja, hogy írjunk meg néhány jótékony milliomosnak a nevét, hogy ön hozományt kérhessen tőlük. Az ölete bájos és olyan naiv, hogy attól félünk, hogy a milliomosok csakugyan adnak önnek hozományt. Mi tiszta szívből óhajtuk, hogy vállalkozása sikerüljön. Annaira el vagyunk telve ettől az óhajtástól, hogy néhány levél-mintát is küldünk önnek.

I.

Milliók ura! Én alulírott, egy tizenhét éves, elég osinos leány vagyok. Szeretek egy ifjút, az is szeret engem. A boldogságunkhoz tehát mindenünk megvan. Az igazat megvallva, nem is cserélénék ön-
nel, akinek csak milliói vannak. Micsoda ön mihoz-
zánk képest? Ön csak milliomos. Nem érzi helyzeté-
nek rettenetes súlyát? Es nem érzi-e, hogy mind-
addig nem javul ez a rettenetes helyzet, amíg ön nem
segít rajta. Szegény milliomos uram, javítson a hely-
zetén s küldje el nekünk a pénztét, ha még egyálta-
lánban számít arra, hogy komoly embernek tartásák.

A pénzt posta ordultával küldje, mert nem vá-
rok tovább. Érti?

Iréneke.

II.

Tisztelt milliomos! Azt hallom, hogy önnek nemes szive van. Ez éppen elég arra, hogy önhöz forduljak. Szükségem volna egy pár százezer forint hozományra s így önhöz fordulok. Látja, volt már arra eset a különféle rovatban, hogy milliomosok ilyesmit tettek. Minthogy arra is van eset, hogy milliomosok szeretnek a nyilvánosság előtt szerepelni, de a személyi hírekből kiszorulnak, bejuttatom önt a különféle közé.

Küldeményét előre is köszönöm.

Iréneke.

III.

Kedves, aranyos, milliomos bácsi! Maga egy édes jó ember. Mindenki mondja, hogy olyan jó szive van s szereti a kis lányokat. Én is kis leány vagyok s ezért kérem, küldjön nekem hozományt. Magának semmi egy pár ezer forint, ide, vagy oda. Nekem

pedig... Nem is hiszi, hogy milyen boldoggá tenne bennünket. Tudom, hogy kedves bácsinak egész életében az volt a törekvése, hogy embertársait boldoggá tegye. Most itt az alkalom! Rajta, kedves bácsi! Várom az utalványt.

Iréneke.

Még több ilyen levelet írhatna. Bizonyos, hogy küldenék pénzt. A címekeket azonban nem írhatjuk meg, mert annyi helyünk nincs, amennyit ilyen jótékony milliomos nevének fölörölása igénybe venne.

F. Kálmán, Budapest. Ismétéljük, nincs ilyen alap, ha olvasott is róla. Méltóztassék tehát az öszszeg hovafofordítása végett rendelkezni.

M. I. Belényes. Kár lenne a támadásnak a különben talpraesett válasszal publicitást adni.

D. S. Nagy-Kinkina. Az ilyen részletben való tévedés könnyen megesis a roppant munkahalmazban. Különben az illető számot a B. K. kiadóhivatalában megszerezheti, ha megjelöli, mire van szüksége.

Hévesvármegyei Hírlap. Az említett cikk két évvel ezelőtt jelent meg, az illető lap egyes példányai már nem kaphatók. A szerkesztőség öszszegyűjtött példányait szivesen rendelkezésükre boosajtnak bármely délután.

F. I. Forduljon dr. Tauszk Ferenc magántanárhoz, (Andrássy-út 48.) aki a felvilágosítást megadja.

H. K. Dáka. A mulasztást, ha későn is, helyre-
pótolták. Az ügy érdekében hasznosabb, ha helyben terelődik jobb utra a dolog. A kezdes ebben az irányban megtörtént, ne riaszszuk el a folytatást.

Kivonata hivatalos lapból.

— Augusztus 21. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Jaskovics Ferenc szatmári kir. kat. főgimnázium tanárt a ballassagyarmati áll-főgimnáziumhoz áthelyezte, illetve kinevezte s egyúttal a főgimnázium igazgatói teendőinek ideiglenes ellátására megbízta; a pénzügyminiszter Bogsch Adárd m. kir. vasgyári segédmérnököt mérnöké, Marek László magy. kir. vasgyári tisztjelöltet pedig segédmérnöké; a poszonyi kir. itélőtábla elnöke Lutz József végzett joghallgatót ezen itélőtábla területére díjas joggyakoroknoká nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter dr. Körösy Pál zombori kir. törvényszéki aljegyzőt a miskolci, Richner Adárd siklósi járásbírósi aljegyzőt pedig a pécsi törvényszékhez helyezte át.

Kirendelés. Szabó István székeludvarhelyi törvényszéki albirót a székeludvarhelyi járásbíróshoz, mint végleges székelhelyre, Zimányi Endre temesrékai szolgabíró a temesrékai járásbíróshoz mellett alkalmazott ügyészégi megbízottnak állandó helyettesül rendelte ki.

Megerősítés. Az igazságügyminiszter a békés-esabai járásbírósnak ideiglenes minőségben alkalmazott dr. Nuszbek Sándor aljegyzőt ebben az állásban végleg megerősítette.

Uj anyakönyvezetők. A helygimnázium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Szatmár vármegyében a mátsalkai anyakönyvi kerületbe Lzik Vilmos szolgabíró anyakönyvvezetővé, továbbá a nagyszékerei anyakönyvi kerületbe Fábán Bertalan jegyzőt, a kovási anyakönyvi kerületbe Sámuel József községi aljegyzőt, az udvari anyakönyvi kerületbe Barkász Endre községi aljegyzőt, a kismajtényi anyakönyvi kerületbe Gnándt Antal községi jegyzőt irnokot, és végül az ibolai anyakönyvi kerületbe Wassermann Ernő jegyzőt irnokot anyakönyvvezető-helyettesekké, az utóbbi kettő kivételével valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta. Bihar vármegyében a bakonszegi anyakönyvi kerületbe Molnár Pál segédjegyzőt, továbbá a szászfalviban Bartá Mihály jegyzőt irnokot anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki és előbbi a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta. Tolna vármegyében a löngyési anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-helyettesé Schaad Vilmos segédjegyzőt nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

Napirend.

Naptár. Csütörtök, augusztus 22. — Római katolikus: Timót vt. — Protestáns: Filibert. — Görög-ország: (augusztus 9.) Mátyás ap. — Zsidó: Állit 7. — Nap kél: 4 óra 50 perkor. — Nyugszik 6 óra 42 perkor. — Hold kél délután 1 óra 10 perkor. — Nyugszik: este 10 óra 22 perkor. — Első negyed reggel 8 óra 52 perkor.

A miniszterek nem jozanak.

A nyári lóversenyek ötödik napja délután 3 órakor. **Nemzeti Múzeum.** Természettajri hét. Nyitva van d. e. 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.

A Nemzeti Szalon kiállítás d. e. 9 órától este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Országos Keptár az Akadémiában zárva. **Iparművészeti múzeum** az Üllői-úton nyitva délelőtt 9—1-ig.

Teknőslázi Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1-ig. **Mezőgazdasági Múzeum** d. e. 9—1-ig.

A földtani intézet múzeuma d. e. 10—1-ig. **Közelekedési Múzeum** a Városligetben zárva.

A könyvtárak zárva. **Deák-mauzóleum** a Kerepesi-út temetőben, nyitva este 6 óráig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás és a városigeti ipar-csermokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzlet-vezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

KÜLÖNFÉLÉK.

D a l

az elveszett és megkerült jeggyűrtüri.

Német császár, porosz király:
Vilhelmus, Rex, Imperator:
A jeggyűrűd hol veszett el?
Megkérdeznél vagyk bátor...

Minapában Vilmos császár
Hitveséhez hogy benézett,
S immel-ámmal szed ajkáról
Egy kis házastársi mézet,
S jobbkezt búcsúra nyujtá,
— Mert egy percre jött ő pusztán —
Rettenetes roham tört ki
Feleségén, jó Augustzán.

Kipiroslik halvány arca,
Megremeg az erős természet,
És a hangja rikácsolva
Betölti a tágas termet.
„Vilmos, Vilmos, cséscsap férjem!
Törvényt tartok most felettéd!
Vilmos, Vilmos, jeggyűrűdat
Mondsza nékem, hová tetted!”

Ugy állnak ott szóztalanul
Pillanatil mindaketten,
Azután mond Vilmos császár:
Guszel mein Herz, elvesztettem...
„Elvesztetted? mikor? merre?
Sejtem hogy tűnt el a gyűrű!”
És szeméből köny ered meg,
Keserű köny, sós és sűrű!

„Jaj, én hozzám az én párom
Hideg, mint a jégnek verme,
Selyempárnát, édes párnát
Mióta nem küld ökelme!
Párnát pajkos híradóját
Szerelmeles vizitőnek,
Melyet teszen termeimben,
Csillagok ha följövének...”

Csillagok ha feljövének
Nem foglal le a csúf állam,
Fársztó nagy gondaidat
Itt pihenéd ki énnállam.
Ott pihenéd mostanában:
Hol a gyűrűd eteledied!
Vilmos, Vilmos, cséscsap férjem,
Törvényt tartok most felettéd!

Hej, valami nagyot csattan!
Mi lehetett? tán egy ajtó...

Jön sietve Vilmos császár,
Mint vad, melyet fű a hajló!
Oh ingalom atyja, ne hagyj el!
Haja borzas, elkuszálva...
Nagy a léghuzam körülte...
Lekonyúlva híres bajsz...
A borbély rosszul sütötte!
Oh ingalom atyja, ne hagyj el!

„Annyi sok a gondom, hogy mind kipihenem:
Sokielé kell mennem.

Hol hagytam a gyűrűm? tudója az ördög!
Vilmos ilyen dörmög.

Aztán gondol egyet! „nincs gyűrűmnek híjja!”
Ekszerésztét híjja.

Megjön az ékszerész, dolgozik a véső —
Hamar, míg nem késő!

Kész a munka!... nómhöz vidd el! fúsd, ki lelked!
Add át, s mondd, hogy letted!

Nevem belevésve: így ösmertél rája —
Szóla Vilmos szája.

Elhiszi Augustza, s mint hizélgő címes,
Szól bocssás meg, Vilmos!
És megbocsát Vilmos!

Német császár, porosz király,
Vilhelmus, Rex, Imperator:
A jeggyűrűd hol veszett el?
Tudakolni vagyk bátor...

Kladdo.

— A legöregebb fa. Kétségtelenül legvénebb fája egész Európának az a platánfa, mely Vostizza mellett, Görögország földjén kétezer év óta éli vegetábilis életét. Agai oly erősek mint egy-egy hatalmas tölgy, törzsének a korhadás által kivált üregében pedig tíz ember számára van hely. A tizenkilencedik század első felében a görög szabadságharc é történelmi nevezetességű fája is megsebesült. Megsebesült, de nem pusztult el ez a lombkoronás tanuja a multnak, Nagy Sándornak és a régi római uralom cözárjainak kortársa. A szabadságukért küzdő görögök gyakran a fa körül adtak egymásnak légyotot és ennek árnyékában pihenték a harc fáradalmait. Ki tudná hozzávetőleg is kimutatni vagy kimagyarázni, hogy mennyi érvést váltott ki emberek szívéből ez a fárisz, az a vegetáló pátriárkája a klasszikus földnek? — Most, hogy a fáink szívós életét is mindinkább fenyegeti a mulandóság törvénye, most, hogy törzse egyre gyöngyűl és korhadó részei nap-nap után leválnak róla: ércövel vették körül az eleven régiséget, mintegy paizsot

adtak neki, hogy tovább folytassa a küzdelmet az idővel...

— George Sand festményei. George Sand, a hírneves francia író, akinek emléket az Aoadémia Française nemrég azzal ünnepelte meg, hogy gargilesei házának falát emléktáblával díszítette, kora fiatalágában — amit kesven tudnak róla — festő is volt. Előrajzolt mintákat festett ki dohányszelencéken és fából való étis-ken. Később Dudevant asszony — ez volt George Sand tulajdonképpeni neve — hogy a maga és huga életét biztosítsa, sokkal jelentékenyebb dolgokat is alkotott: az ő vízfestékekkel készített apró virág- és madár-képecskéi teljesen megfelelő alkotások voltak. Egy napon George Sand egy novellát adott át Balzacnak, akitől azt a tanácsot kapta, hogy csak maradjon meg a dohányszelence és az étis mellett. Ő azqban nem hagyta magát elkedvetleníteni s elment Delatouchéhoz, aki őt a régi Figaro munkatársának szerződtette. Ott jelentek meg első irodalmi kísérletői.

— Lovak itatása borral. Crouzel, dordognai állatorvos már 15—20 évvel ezelőtt sikerrel kipótolta a lovak ahrakát borral, leginkább oly esetekben, midőn szokatlan és hosszantartó munkára használta a lovakat. A bor annak idején nagyon olcsó volt és bizonyos fajú lovak táplálkozására nagyon előnyösnek tartották. Crouzel elromlott, ecetes, megtört borokat, melyeket semmi más célra már használni nem lehetett, jó sikerrel értékesített a sertések táplálkozásánál is. Borral keverték az állatok napi eledelét, mely után ezek mohón kaptak. A most új dolognak bizsergeté kísérleteket megtette Crouzel már rég. E régiebb tapasztalatok azonban serkentőleg hatnak arra, hogy a bort az állatok eledelének kipótolására, általában használták. Elromlott borok tehát ólósó tápt anyagot szolgáltatnak az állatok számára, miáltal esetleg váratlan és hatásos segédeszközöt kaphatnánk, a mostani borkrisis elűntetésére. E célra ugyanis tömérdek mennyiségű alárendelt minőségű borokat lehetne felhasználni, aminek következtében a jobbminőségek termelődését jobban és drágábban értékesíthetnék.

— „Quo vadis” — a cirkuszban. Sienkiewicz híres regénye, a Quo vadis — mint a Mese strel íra — sajátos cirkuszi produkcióra nyújtott alkalmat. Az a jelenet, amelyben Ursus legyőzi a bikát, melyhez királyának eánya szorosan oda van kötözve, arra a gondolatra vezette egy jelenleg Genében élő cirkusz igazgatóját, hogy ezt egy számú keretében bemutassa a szonziációra éhes tömegnek. Egy François nevű Herkules, küzd most itt minden este egy bikával. Megragadja a szarvainál és a szó szoros értelmében az aréna porába sújtja a bikát. Az epléte François idáig áltatólag minden bikát, amelylyel szembeállították, legyőzött.

REGENY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

Az 1647-ik év furcsa egy esztendő volt. Földön és égen különböző jelek mutatkoztak, amelyek rettenetes inségnek és rendkívüli eseményeknek az elővetelét hirdették. Egykoru krónikások följegyezték, hogy tavaszkor az ugynevezett „vad mezőség”-ről sáskahadak rontottak elő, s fölálltak minden vetést és minden fűszálat, ami régebbi tapasztalatok szerint a tatárok betörését jelentette. Nyáron napfogyatkozás rémitette az embereket, majd üstökös csillag futott át az égen, sőt Varsó fölött, a felhők között lebegve, egy sűrű és egy tüzes kereszt jelent meg a menybolozaton. Szigorú bűjtöt és alamizsnálkodást rendeltek el a papok, mert maguk is nyavalyáknak és emberek pusztulásának előkezedtét olvasták e jelekből. Végül pedig olyan enyhe volt a tél, hogy hasonló meleg időkre a legöregebb emberek sem emlékeztek. A déli vajdaságok folyóit még csak jég sem takarta, sőt kifáradtak ott a vizek, annyira megnövesztette szinöket a folyton olvadó hó. Meleg esők is jártak, a puszták földje fölözött és hatalmas poscsolyák keletkeztek. Déljában oly rekkenően süttött a nap, hogy szinte csodával volt határos. A brazili vajdaságban és a „vad mezőségben” már december elején sarjázott az új fű s vékony zöld szőnyeg takarta a pusztát. A méhek döngicsélték, zümmögtek a kópuk körül, a szarvasmarhák bőve törtettek egymás felé a tilosban. És amiközben így magamagán a természet sandja, mindenki aggodva tekintett a „vad mezőség” felé,

ahonnan a legkönyebben támadhatott elő a veszedelem.

Ott azonban semmi különös sem történt mostanában; csak azok a rendes, apró barek estek meg, amelyekről a sasok, a varjak és a ragadozó állatok tudtak csupán. Mert valóban vad volt ez a mezőség. A Dnyeper melletti Tschirinen és a Dnyeszter közelében lévő Umávan tul a falvaknak, sőt a telepeknek is vége szakadt s onnan a tengerig, a két folyóig, mint két hatalmas kartól körülölelve, pusztán meredezett a beláthatatlan mezőség. A Dnyeper kanyargatának a völgyében lüktetve buzogott még a kozákok zajos világa, a mezőségen azonban már csönd volt, csak itt-ott a partok mentén állt egy-egy magányos majorság, mint valami kis sziget a sivatag-tengerben. A kormányzóságoktól: távol valóságos szabad állam, sőt bitangyóság volt ez a mezőség, ahol a tatárok kedvükre legelgethették a nyájukat, de néha, amikor a kozákok ránebasztették őket a vakmerőségükért — nagy csatázzért változott át. Hogy hány harcot vírtak meg rajta s hogy hány ember vesztette ott az életét: ki számálta volna? Semmiem. Csak a sasok, a keselyűk és a varjak ösmerték és láták ezeket a csatákat s aki rekedt károkozásukat és lomha szárnyasapáikat hallotta, aki lekele tömegben kerengeni látta őket: az tudta, hogy a közelben temetetlen halottak és félig leragott, rohadó csontok hevernek. A magas lüben nagy vadásztak az emberekre, mint farkasra, vagy sakálra. És mindenki vadászott, akiknek kedve jött reá. Az igazságszolgáltatás büntető kezének üldözöttje itt talált biztos menedéket és nyugodt rejtőhelyet, nyáját özött itt fegyveresen a pásztor, a lovakot itt kerestek kalandot és iratit veszedelmeket, a rablók prédát, és itt vadászott tatár a kozákra és kozák a tatárra. A pásztorok néha csapatokba tömörültek, hogy a támadások ellen védekezni tudjanak. Pusztán volt ez a mezőség és megnépesült mégis néha; siri csönd ter-

jengett rajta, fojtón, rettenetesen, amelyet vad rivalgás vert föl, vadabb, mint maga a mezőség, vadabb, mint rejtőző lakosainak a lelke. Háborúk is viharoztak már rajta keresztül, s a nyájak helyett tájársordák tipirták és kozáksapátok s lenggel vagy oláh zászlók lengtek fölőta. Ejszaka idején farkasordítás kísérte a lovak nyafitását, s a dobok és a rézkürtök lármája az Ovidióig hangzott és nyomában, mint a vízözön, emberek sokasága hullámozott.

A határon, Kamienitől a Dnyeperig még csak eléggé biztonságban voltak a majorságok és lakosaik, azonban már a tatár volt az új, aki elől hangos vijogással riadtan futott a milliónyi madár is a tenger felé. Köpüléséhez hasonlón gyors volt azonban a tűnt is, versenyre kelt velők, apró lován a déli vajdaságok felé vágatva. Ezen a télen azonban nem repültek riadtan a madarak a tenger felé. A mezőségen csönd volt, a szokottnál is nagyobb csönd. Amikor történetünk kezdődik: este van és éppen kimenőben a nap, amelynek bíboros sugári világosságát szórnak ugyan a pusztaságra, de azért nincs az az éles szem, amely az Omeichinoi torkolatig, a látóhatár északi végéig futatva, csak egy élő alakot is fedezhetne, csak valami mozgást is láthatna. A nap tápnyéának a fele látzott már csupán, az árnyékok egyre hosszabbodtak s a sötétség diadalmasan haladt előre hódító utján. A balparton egy kis dombon, amely inkább sárhalmoknak látszott, ramek meredeztek az ég felé. Feodor Butsueki épített oda valaha brállamást, de azt a sok támadás és a sok vihar romokba döntötte. Most jésztó hosszú árnyékok vetett, s mellette fényesen csillogott a Dnyeper felé kanyargó folyócskának megárató vize. A csillogás azonban kihunytt lassan, az égen is, a földön is. Felőlül még hangok hallatszóltak: a tengernek rephő darvak szóltak. Azután csöndült a mezőte.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. augusztus hó 22-én.

A Gyurkovics-lányok.

Életkép 3 felvonásban. Irta Herzog Ferenc.

Személyek:

Gyurkovicsné	Szilassy	Liza	Abelovszky
Katinka	Rózsa	Klári	Haraszti
Sári	Dóry	Radványi	Morvai
Ella	Bátori	Gida	Palásthy
Mici	Aranyossy	Horkay	Balla
Terka	Szalontai	Jankó	Kardos

Kezdete 7 1/2 órakor.

FOVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. augusztus hó 22-én.

Z a z a.

Szinnü 5 felvonásban. Irta Berton és Simon. Fordította Heltai Jenő.

Kezdete 7 órakor.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Csütörtök, 1901. augusztus hó 22-én.

Ócska brigadéros.

Látványos bohóság énekekkel és táncokkal egy prologal és 4 felvonásban. Irta Feld Mátyás. Zenéjét összeállította Barma Izso.

Kezdete 7 1/2 órakor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. augusztus hó 22-én.

Előszőr:

Nők az egyetemen.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Pásztor Ödön.

Kezdete 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. augusztus hó 22-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön.

Kezdete 7 1/2 órakor.

ÓS-BUDAVARA

Ma csütörtökön f. év augusztus hó 22-én esti 6 órától reggel 4 óráig fényes kiváltság mellett nagyszerű varieté-műsor

RAPOLI! RAPOLI!

a világhírű champion-jongleur, a remek Heidenreich-féle nagy párisi repülő-balet, The Louisiana Amazon-Guard a párisian sikeres négy sextett, The Bronstons tréfás némajátéka és a többi előadás különlegességei.

A varieté-előadás kezdete fél 10 órakor.

- A m. k. bpesti honvédkerületi zenekar hangversenye. -

A „Folies-Caprice” vendégszínháza.

BEN-ALI-BEY varázsszínháza

Olasz bergamini zenekar és számos egyéb szórakozás.

Beleptéj 60 fillér. Gyermeknek 12 éven alól 30 fillér. A kedvezményes jegyek minden ülésben.

■ A földalatti világon egész éjjel 12 óráig közlekedik. ■

Társasokozik egész éjjel.

Fővárosi Orfeum

(Nagymező-utca 17.)

Még csak rövid ideig;

SATERA

a földművelés tanegylet.

LES PEREZ!

a bámulatos létra-ekvilibrista.

LIDIA

a pikáns párisi nő és a nagy megunó program.

Jegy előre váltásnál a pénztárnál naponta d. e. 10-15 l-ig.

Kezdete 8 órakor.

Dr. Renner vizgyógyintézete

bejáró betegek számára.

Budapest, VII., Valeró-utca 4. (Telefon).

Az intézet 24 év óta áll fenn, most teljesen újja alakítva, a legmodernebb gyógyeszközökkel szereltetett föl.

Alkalmazásban levő gyógyszerközk

A tudományos vizgyógyászat összes eljárásai, masszáz, villamos fényfürdő (elektroforézis), az elektroforézis minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció, elektroforézis masszáz), hőközlések (Psychrophor stb.).

SZÉNSAVAS FÜRDŐK

(Nauheimi eljárás, szivajások számára). Kezelés alá vétettek. Különféle ideg- és gerincbajok, idős gyöngyesség állapotok. Értéktelenség, szédülés, a gyomor és belek rendhagyás, idült indülés, izomszűrés stb. Prospektus kívánatra. Árak mérsékelték.

Olcsó iskolakönyvek!!

Bármely gymnasium, reál, polgári, kereskedelmi iskola és tanfolyamon előírt tan- és segédkönyvet azonnal és hivatalosan feljuttathatunk. Árak mérsékelték. Prospektus kívánatra. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld.

TARCSA GYÓGYFÜRDŐ VASMEGYÉBEN.

Glaubersó tartalmu szénsavdús források.

A legrövidebb úton a szén-dioxidot pezsgő- és ásványvíz, valamint vasallat. Kellően hűvös szél; a kényelem minden igénynek megfelelő ólós lakások; villanyvilágítás; két jó vendéglő; gyógyfürdő; naponta kétszer zene; szép kirándulások. A női szervek bántalmait, sapkát, vöröszegélyt, továbbá a légzési és emésztési szervek bajait ilyen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.

Évad május hó 26-tól szeptember hó 20-ig.

Az évadkezdettől június 15-ig és augusztus 15-től szeptember 20-ig természetesen olcsóbb árak. Folytatásul a szén-dioxidot pezsgő- és ásványvíz, valamint vasallat. Kellően hűvös szél; a kényelem minden igénynek megfelelő ólós lakások; villanyvilágítás; két jó vendéglő; gyógyfürdő; naponta kétszer zene; szép kirándulások. A női szervek bántalmait, sapkát, vöröszegélyt, továbbá a légzési és emésztési szervek bajait ilyen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.

Ajánlati felhívás.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 5 nagyméltóságának tolvó évi augusztus hó 14-én 53752. számú aitt kelt magis rendeletéből ezennel ajánlati felhívás kirdetetik a „M. kir. posta- és távirada cím és névtára” II-ik részének 600 példányban való kinyomtatására, mely kiadványa a 6 ivre terjedő betűsoros névjegyzékkel együtt mintegy 80 ivre fog terjedni.

Ajánlattevő köteles a szóban forgó könyvet a m. kir. országos posta- és táviradagazdászati hivatalnál (IX. ker. gyáli-ut) megtekintethető minta ivvel egyező módon készíteni, hol a közlekedési feltételek is megindhatók.

Az egységárak külön-külön feltüntetendők:

- a) a szedésért ivenként,
- b) a nyomtatásért 1000 ivenként,
- c) a fizetésért példányonként,
- d) papírárt 1000 ivenként,
- e) a 600 példány előállítására összesen.

Az ajánlatok csatolandó az ajánlati egységár szerint kiszámított előállítás ár 5 százalékának megfelelő bántépénz, készpénzben vagy állami létéként elfogadható értékpapírban az országos posta- és táviradgázdászati hivatalnál (V. Akadémia-utca 12. sz.) előzetesen számfélteti létéjegy mellett elhelyezéséről kiállított nyujta.

Magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 korona bélyeggel ellátott és a fenntartás értelmében felszerelt ajánlatok lepecsételve s a borítékon „Ajánlat a posta- és távirada cím és névtára” II-ik részének előállítására” felírással ellátva

folyó évi augusztus hó 28-ik napjának déli 12 órájáig

az országos posta- és táviradagazdászati hivatal vezetőjénél nyújtandók be, hol azok nyilvánosan fognak felbontatni és felolvasatni, mely alkalommal az ajánlattevők vagy azok meghatalmazottjai jelen lehetnek.

Az ajánlatok két iv mintapapírt kell csatolni, melyeknek a gyár víznyomatu védjegyével kell ellátva lenniük.

Az ajánlatban meg kell nevezni azon hazai papírgyárat, honnan a vállalkozó a papírt beszerzi.

A vállalkozó köteles az ajánlott 600 példányon felül még esetleg szükséges cím és névtára névre az ajánlatban kiutalni, hogy 50 példányonként mennyit kíván, illetve a kitétt árákból mennyit enged.

A fizeték borítékainak nyomása és papír ára a füzettel egyben értendő.

A megajánlott határidőben beadott ajánlatok vissza nem vehetők.

A feltételeknek egy vagy más irányban meg nem felelő, ugyszintén a záros határidőn túl érkező, vagy táviratiilag tett ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak.

Minden ajánlattevő ajánlatával és a lététt bántépénzzel az ajánlatok feletti határozat meghozataláig, azon ajánlattevő pedig, kinak ajánlata elfogadatik, a szerződés megkötéséig kötelezettségben marad.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 5 nagyméltósága fentartja magának, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül a felajánlott árra és feltételekre, az a tón választhasson, vagy az ajánlatok teljes s ellátásával s a mű előállítását más uton vagy bárhol eszközölthessen.

Budapest, 1901. augusztus 19-én.

M. kir. (országos posta- és táviradagazdászati hivatal.

Ügynökök

kerestetnek sorsjegyek havi részletfizetésre való eladására

"MERCUR"

váltóüzleti részv. társaság

Budapest, V., Arany-János-u. 31.

A Budapesti kereskedelmi testületől fenntartott

Budapesti Kereskedelmi Akadémia

1901/1902. évben negyvenötödik évfolyamát nyitja meg. Új szervezete szerint az intézet két tagozatra oszlik: a) A Budapesti Kereskedelmi Akadémia felső kereskedelmi iskolájára, melybe a beiratások az V. ker. Alkotmány-utca 11. sz. a. levő iskolai épületben szeptember 2-től 5-ig naponként a délelőtti órákban tartatnak. b) A Budapesti Kereskedelmi Akadémia akadémiái tanfolyamára, melybe a hallgatók csak érettségi bizonyítványok alapján ugyanott szeptember 7-től 10-ig iratnak be. Az intézet szervezetét, felvételi feltételeit, alapítványi és tandíjmentes helyeit, ösztöndíjait stb. tárgyazó tudósításokat kívánatra mindenkinek megküldi a

Budapesti Kereskedelmi Akadémia igazgatósága
(V., Alkotmány-utca 11.)

Spritzbogen (pózna)

Atlanti történetek.

(Tízenny elbeszélés)

írta: **VIRTER FERENC.**

Ára: 2 korona.

Kapható „Budapesti Napló” kiadóhivatalában. Ké. korona és 40 fillér beküldés után portmentesen elküldjük.

Acetylen-Lámpák

valamint rud-, kert-, kocsiodal-, kézi-, kerékpár-, udvari-lámpák, piacok-, utcák-, nyaralók-, vendéglők-, kuzliók bevilágítására szolgáló

Acetylen-Lámpák

kaphatók

Bárdi Józsefnél

kerékpár- és varrógép-alkatrész nagykereskedése
Budapest, Gyár-utca 48. szám.

Aranyosi Miksa

felső kereskedelmi iskolája

Budapest, V. kerület, Nagykorona-utca 13. szám.

Államérvényes bizonyítványok. Egyéves önkéntességi jog.

Az intézet internátussal van összekötve.

Előjegyzés a szeptember 1-én. — Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

Középiskolai internátus.

Gerő Ferenc állami főügyelet alatt álló középiskolai internátusában VI., Nagy-János-utca 3.

a főváros bármelyik nyilvános iskolájába járó növendék helyezhető el iskolán kívüli idejére, hol teljes ellátáson kívül korrepetícióbán, továbbá szakszerű foglalkozáson és előadásban részesül. Ezen intézet vidéki, nemkülönbön nagyon elfoglalt fővárosi szülőknek igen jó szolgálatot tesz, mint azt az intézet több évi fennállása óta számos szülő elismerése igazolja. Előjegyzések a szeptemberben kezdődő tanévre naponként délután 3-6-ig eszközölhetők. Részletes ismertetést kívánatra küld.

az intézet igazgató-tulajdonosa.

Németül tanító nélkül!

Azok számára, a kik magánúton akarnak tökéletesen megtanulni németül, a legjobb nyelutal a

RODER-féle

Levél szerinti oktatás a német nyelv megtanulására

40 levél erős vázontokban. — Ára 10 kor.

Egy levél két lecke. — Egy lecke 20 fillér

Megrendelhető:

LAMPEL RÓBERT (WODJANER F. ÉS FIAD)
cs. és kir. udv. könyvkereskedésében
Budapest, Andrássy-ut 21.

Kapható minden könyvkereskedésben.

